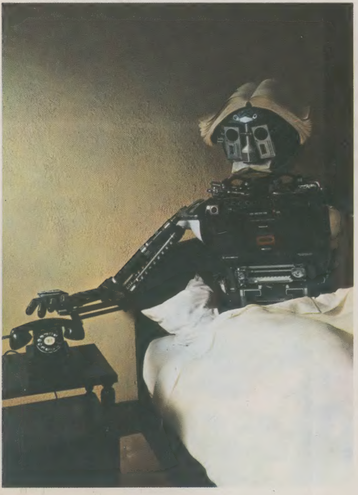
ΙΝΤΑ ΜΕΤΤ

Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

IDA METT

Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

ΤΟ ΒΟΥΤΗΓΜΕΝΟ ΣΤΟ ΑΙΜΑ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μετάφραση
Α. ΣΤΙΝΑ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

VORONITSYN : Les ténèbres des bagnes.

POUKHOV : La rébellion de Cronstadt en 1921; éd. d'Etat Jeune Garde 1931. Série : stade de la guerre civile.

M. KOUBANINE : La Makhnochtchina; éd. Priboï, Leningrad.

B. SOUVARINE : Staline, aperçu historique du bolchevisme; éd. Plon.

BERKMAN : L'insurrection de Cronstadt.

F. DAN : Deux années en errant (1919-1921).

YARTCHOUK : La révolte de Cronstadt.

ROSA LUXEMBOURG : La révolution russe; éd. Cahier de Spartacus.

TROTSKI : La révolution russe; éd. Rieder (épuisé).

TROTSKI : La révolution trahie; Grasset édit.

TROTSKI : Staline; Grasset édit.

LÉNINE : Brochure sur l'impôt en nature.

Collection complète des Izvestias de Cronstadt pour la période de la révolte.

Les Révues:

La lutte ouvrière, 1937.
Bulletin de l'Opposition, 1937.
La Révolution prolétarienne.
Sotsialistitcheski Vestnik, 1921.
Révolutsionaïa Rossia.
Znamia Borby, 1926.
Prolétarskaïa Révolutsia No. 5/17.

«Ὁ ἀγώνας τοῦ προλεταριάτου δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀγώνας κατὰ τῆς κεφαλαιοκρατίας μὲ σκοπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ κράτους. Βάση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ καταστροφὴ τῶν ὀργανομένων δυνάμεων τοῦ κράτους, καὶ ἡ βίαιη ἐξαφάνισή τους, μὲ τὶς ὀργανωμένες δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου... Καὶ ὁ ἀγώνας αὐτὸς δὲ θὰ τελειώσει πρὶν καταστραφεῖ ὁλόκληρος ὁ κρατικὸς μηχανισμός. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπός του. Ἡ ὀργάνωση τῆς πλειοψηφίας δείχνει τὴν ὑπεροχή της καταστρέφοντας τὴν ὀργανωμένη βία τῆς κυβερνώσας μειοψηφίας».

PANNEKOEK

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Περάσανε παραπάνω άπό εικοσιπέντε χρόνια άπό τότε πού ξέσπασε ή έξέγερση τής Κρονστάνδης καί τόσο αίμα χύθηκε στόν κόσμο, τόσα μεγάλα καί σημαντικά γεγονότα άπασχόλησαν τά πνεύματα, πού φαίνεται παράξενο τό ένδιαφέρον πού δείχνουμε πάντα γιά τό δράμα πού παίχτηκε πάνω στους πάγους τής Βαλτικής Γιατί σήμερα, ύστερα άπό τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, μπροστά σέ μιά Ρωσσία πού έχει γίνει μιά ίμπεριαλιστική δύναμη άπογυμνωμένη άπό κάθε σοσιαλιστικο περιεχόμενο, διάφορα στρώματα τής κοινής γνώμης ένδιαφέρονται πάλι μέ πόθος γιά την Κρονστάνδη.

Τό ζήτημα είναι συνταρακτικό Άπό τότε ή Ρωσσία άπέκτησε αύτήν τήν έφεση κυριαρχίας; Τήν είχε ήδη όταν ήταν ό Λένιν; Ή είναι χαρακτηριστικό τής σταλινικής φάσης τοῦ μπολσεβικισμοῦ; Καί κάθε φορά πού ζητάμε νά προσδιορίσουμε τήν άφετηρία αύτοῦ τοῦ νέου προσανατολισμοῦ τής Ρωσσίας, θυμόμαστε μέ τό δίκηο μας τήν Κρονστάνδη Ή εξέγερση τών ναυτών τοῦ 1921 βρίσκεται πραγματικό πάνω στά σύνορα τών δυό έποχών. Άφ' ένός μ' αυτήν τελειώνει ή αύθόρμητη, ή λαϊκή φάση, ή φάση τής έλπίδας τής έπανάστασης καί άφ' έτέρου άρχίζει νά διαγράφεται ό,τι έγινε κατόπι, ό,τι έπιβλήθηκε.

Τό πνεῦμα τοῦ λαοῦ έκφράστηκε μέ δύναμη στις άποφάσεις τών έξεγερμένων πού έθεσαν, μεταξυ άλλων πολιτικών διεκδικήσεων, δύο πρωταρχικής σημασίας ζητήματα πού άποτελοῦν τη λυδία λίθο γιά μιά άντικειμενική εκτίμηση τής σημερινής Ρωσσιας καί κάθε μελλοντικής προσπάθειας γιά τήν άποτροπή ένός όλοκληρωτικοῦ καθεστῶτος Σ' αύτά τό δύο ζητήματα· Είναι δυνατόν νά οίκοδομηθεῖ σοσιαλισμός χωρίς έλευθερία; καί· Ό σκοπός άγιάζει τά μέσα; δόθηκε μέσα άπό ηρωικές μάχες άπάντηση άρνητική. Γι' αυτό τό λόγο, ή υπόθεση τών έξεγερμένων μένει άξέχαστη. Κι' έμεῖς πού εἴδαμε τήν τραγική έφαρμογή τής φθοροποιοῦ όρ-

χῆς «ὁ σ κ ο π ό ς ἁ γ ι ά ζ ε ι τ ά μ έ σ α», στή χιτλερική Γερμανία καί στή σταλινική Ρωσσία, δέν είναι δυνατόν πλέον νά άγνοοῦμε αὐτό τό γεγονός, κι' οὔτε εἶναι δυνατόν ἐπίσης νά αφήσουμε άναπάντητο τά δύο μεγάλα ἐρωτήματα πού ἔθεσαν οἱ ἐπαναστάτες ναῦτες τῆς Κρονστάνδης.

Αὐτή ἡ μελέτη γιά τήν Κρονστάνδη γράφτηκε πρίν άπό τον πόλεμο, δταν ζοῦσε ἀκόμα ὁ Τρότσκυ. Θεωρῶντας τον ὡς τόν μόνον μέ κύρος ἐκπρόσωπο τοῦ μπολσεβικισμοῦ, λογαριάζαμε, μέ τό σκοπό νά φωτίσουμε τήν ἱστορία, νά τοῦ θέσουμε μερικά ερωτήματα σχετικά μέ τήν τραγωδία τῆς Κρονστάνδης. Παρά τόν τραγικό του θάνατο, δέν θέλουμε νά τροποποιήσουμε τό κείμενο, μέ τήν πεποίθηση ὅτι τά ἐρωτήματα πού τίθενται, ἐξακολουθοῦν νά ἰσχύουν. Ἄν κατά τύχη, αυτό τό κείμενο ἔπεφτε μιά μέρο στο χέρια κάποιων παληῶν μπολσεβίκων πού ζοῦν ἀκόμα στή Ρωσσία, παρακολοῦμε νά πιστέψουν πώς σ' αυτούς στρέφονταν ὁ λογισμός μας, ὅταν ξαναθέταμε αὐτά τά προβλήματα.

Ὀκτώβρης 1948

Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

Ο ΣΤΟΛΟΣ ΣΤΟ ΡΩΣΣΙΚΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

I

1904—1906

Ὁ στόλος ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τῆς Ρωσσίας. Στὴν ἐπανάσταση τοῦ 1905, οἱ ναῦτες ἦταν αἱ πρῶτοι ποὺ ἄρχισαν τὸν ἔνοπλο ἀγώνα καὶ οἱ τελευταῖοι ποὺ τὸν ἐγκατέλειψαν.

Ἡ πρώτη ναυτικὴ στάση, δίχως πολὺ καθορισμένο πολιτικο χαρακτῆρα, ἀλλὰ μὲ γνήσιο ἐπαναστατικὸ δυναμικό, ξέσπασε στὶς 3 καὶ 4 τοῦ Νοέμβρη 1904 στὴ Σεβαστούπολη. Ἡ ἐξέγερση εἶχε γιὰ ἄμεση αἰτία μία διαταγὴ ποὺ ἀπαγόρευε στοὺς ναῦτες νὰ βγαίνουν ἔξω ἀπο τὸν αὐλόγυρο τοῦ στρατῶνα δίχως ειδικὴ ἄδεια. Οἱ ναῦτες ἔκαναν ἐπίθεση στοὺς στρατῶνες τοῦ στόλου, στὸ κτίριο τοῦ Ναυτοδικείου καὶ στὰ οἰκήματα τῶν ἀξιωματικῶν. Ἡ ἐξέγερση κατεστάλη μὲ μερικὲς ὀβίδες τοῦ θωρηκτοῦ «Παμιάτ Μερκούριο» 36 ἀπὸ τους στασιαστὲς πέρασαν ἀπὸ τὸ Ναυτοδικεῖο τοῦ λιμένος τῆς Σεβαστούπολης στὶς 5 Ἰανουαρίου 1905 και καταδικάστηκαν σὲ πολὺ βαρειὲς ποινές, σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα καὶ ἄλλοι στάλθηκαν σὲ πειθαρχικὰ τάγματα.

Αὐτὴ ἡ ἐξέγερση ἄνοιξε σὰν νὰ ποῦμε, τὸ ἐπαναστατικὸ κεφάλαιο στὴν Ἱστορία τοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θάλασσας.

Τὸ 1905 (κι' ἀκόμα τὸ 1906 ὅταν τὸ ἐπαναστατικὸ κῦμα ἀρχίζει νὰ ὑποχωρεῖ) εἶναι πλούσιο σὲ ἐξεγέρσεις στὸ ναυτικό. Τὸ 1905 εἶναι ὁ στόλος τῆς Μαύρης Θάλασσας ποὺ βρίσκεται σὲ ἀναβρασμό, ἐνῶ τὸ 1906 ὁ στόλος τῆς Βαλτικῆς ἀναπτύσσει μία πολὺ μεγάλη δραστηριότητα.

Στή Μαύρη Θάλασσα, ή καθ' έαυτή έπαναστατική έποχή άρχίζει μέ τήν έξέγερση τοῦ Θωρηκτοῦ «Ποτιέμκιν» στίς 27 'Ιουνίου 1905 Στίς 30 'Ιουνίου ύποστηρίζεται άπό τό πλήρωμα τοῦ θωρηκτοῦ «Γκιόργκ Πομπιεντόνοσιετς». Στίς 2 'Ιουλίου στασιάζει τό έκπαιδευτικό πλοῖο «Προύστ». Τό «Ποτιέμκιν» ύστερα άπό 11 μέρες παραδίνεται στήν Κονστάντζα τῆς Ρουμανίας 'Η έξέγερση στό «Γκιόργκι Πομπιεντονόσιετς» δέν κρατάει παρά μια μέρα καί στό «Προύστ» τρεῖς μέρες.

Στήν διάρκεια τῆς περιόδου άπό τόν 'Ιούλια έως τόν 'Οκτώβρη 1905, ή κυβέρνηση ένεργεῖ συλλήψεις κατά μάζες Μόνον στή Σεβαστούπολη συνελήφθησαν τόν 'Ιούλιο 1000 ναῦτες. Οἱ ναῦτες δμως δέν φαίνεται νά άφίναυν τόν έαυτό τους νά καταπτοηθεῖ άπό αύτά τά μέτρα. Τόν 'Οκτώβρη τοῦ 1905 έπαναστατουν τά πληρώματα τῆς Κρανοτάνδης. Στίς 25 Νοέμβρη ξεσπάει ή τεράστια έξέγερση τῆς Σεβαστούπολης στήν όπο'α πῆραν μέρος 11 πολεμικά πλοῖα. Αύτά τά γεγονότα άνυψώνουν αμέσως τό ήθικό τοῦ στόλου. Αύτό τό κίνημα καταστέλλεται μέ μιά άνήκουστη θηριωδία. Καί έν τούτοις ό στόλος δέν ύποκύπτει. 'Η πρωτοβουλία τῆς έπανάστασης περνάει στό στόλο τῆς Βαλτικῆς Μόνον τόν 'Ιούλιο τοῦ 1906 έγινον τρεῖς έξεγέρσεις, στό Σβέαμποργκ, όπου ή έξέγερση άπλώνεται σ' δλα τά νησιά —άκόμα καί σ' αύτο πού ήταν τό φρούριο — στό στρατόπεδο τοῦ πυροβολικοῦ καί στίς μοῖρες τοῦ στόλου, στό 'Ελσινγκφορς, στήν Κρονστάνδη (δεύτερο κίνημα) καί στό Ρεβόλ στό θωρηκτό «Παμίτ 'Αζίβα»

Ποιές είναι οι αίτίες αύτῶν τῶν παρατεταμένων ταραχῶν, Φαίνεται πώς έκτός τῶν καθαρά πολιτικῶν καί οίκονομικῶν συνθηκῶν πού έπικρατοῦσαν στή Ρωσσ α αύτή τήν έποχή, ύπῆρχαν και είδικοί γιά τό ρωσσικό ναυτικό λόγοι. Πρέπει πρῶτα νά σημειώσουμε τήν αύστηρή πειθαρχία συνδυασμένη μέ τήν ίδιοτροπία καί τόν παραλογισμό. Οἱ άξιωματικοί δέν θεωροῦσαν καθόλου τόν ναύτη γιά άνθρώπινο δν 'Ο ναύτης δεν ήξερε τά άκριβῆ δικαιώματά του, οὔτε τί τοῦ ήταν άπαγορευμένα "Ολα έξαρτῶνταν άπό τό κέφι τοῦ άξιωματικοῦ Τό ήθικό έπίπεδο τῶν άξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, αι όποῖοι στρατολογοῦνταν άπό τούς πιό όμόρφωτους εύγενεῖς, ήταν πολυ χαμηλό "Ετσι διαβάζουμε στόν τύπο αύτῆς τῆς έποχῆς τό άκόλουθο γεγονός. "Ενας άξιωματικός συναντᾶ στήν Κροντάνδη έναν νεοσύλλεκτο καί τόν ρωτάει: «Μέ γνωρίζεις;» «Μάλιστα έξοχώτατε» άπαντάει ό ναύτης. «Πῶς μέ λένε;» συνεχίζει ό άξιωματικός. «Δέν ξέρεις τό όνομά μου;» «"Οχι έξοχώτατε» άπαντάει ό ναύτης. «Τότε νά σοῦ συστηθῶ» καί δ.νει μιά γροθιά στό πρόσωπο τοῦ ναύτη. Τό γεγονός αύτό ήταν σά νά ποῦμε μέσα στή λογική τῆς κατάστασης. 'Η ζωή τοῦ ναύτη έξαρτῶνταν άπό τήν καλή θέληση τῶν άξιωματικῶν. Αύτοί άντίθετα μέ τόν κανονισμό πού διάτασσε «νά σέβονται τήν άνθρώπινη άξία τῶν ύφιστα-

μένων τους» ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἐπιβάλλουν τὶς πιὸ ἄγριες σωματικὲς ποινές. Ναῦτες ἀπὸ τὸ θωρηκτὸ «Ποτιέμκιν» διηγοῦνταν στὸν Κρίστιαν Ρακόφσκι στὴ Ρουμανία ὅτι εἶχαν τὰ τύμπανα τῶν αὐτιῶν τους σπασμένα ἀπὸ κτυπήματα τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἐν τούτοις, λόγω τῶν τεχνικῶν ἀναγκῶν στρατολογοῦσαν γιὰ τὸ στόλο, ε ἰ δ ι κ ε υ μ έ ν ο υ ς ἐ ρ γ ά τ ε ς, ἤδη ἐπηρεασμένους ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ προπαγάνδα. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς καθὼς καὶ τὸ γενικὸ πνεῦμα τῆς χώρας ἔπαιξε ἕναν δεσπόζοντα ρόλο στὶς ἐξεγέρσεις τοῦ ναυτικοῦ. Τὸ νεαρὸ προλεταριάτο ἔ- πονγε ἔτσι συνείδηση τῆς ἀξίας του καὶ τοῦ κοινωνικοῦ του ρόλου. Ἡ προστυχιά, ἡ ὠμότητα, ἡ ἠλιθιότητα τῶν ἀξιωματικῶν ἔρριχνε λάδι στὴ φωτιά. Ἡ ἐχθρότητα ἐναντίον τῶν ἀξιωματικῶν ὅλο καὶ μεγάλωνε, βρίσκοντας τροφὴ στὴν αὐθάδη συμπεριφορά τους. Ἕνα παράδειγμα εἶναι ἡ ὑπ' ἀριθ. 184 διαταγὴ τῆς 28 Ἀπρίλη 1905 τοῦ ναυάρχου Τσουκνίν, ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θάλασσας. Σύμφωνα μ' αὐτὴ τὴ διαταγὴ ἀπαγορεύονταν ἐπὶ ποινῇ φυλακίσεως νὰ περνᾶν οἱ ναῦτες ἀπὸ δύο βουλεβάρτα, ἀπὸ τὶς λεωφόρους καὶ ἀπὸ ἕνα δρόμο τῆς Σεβαστούπολης. Μερικὲς μέρες μετὰ τὴν κοινοποίηση αὐτῆς τῆς διαταγῆς, μιὰ ὁμάδα τραυματιῶν ναυτῶν ποὺ ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ, περπατοῦσαν στὸ βουλεβάρτο Ἰστοριτσέσκυ, ὅπου βρίσκονταν τὸ μνημεῖο τῶν νεκρῶν ἀπὸ τὴν πολιορκία τῆς Σεβαστούπολης (1855). Ἐκεῖ συναντᾶν ἕναν ἀξιωματικό, ὁ ὁποῖος μὲ βάναυσο τρόπο τους λέει, ὅτι αὐτὸ τὸ βουλεβάρτο εἶναι ἀπαγορευμένο γιὰ τοὺς «νιζνιέ-τσίνι» (στρατιωτικοὶ δίχως γαλόνια), δηλαδὴ τοὺς ναῦτες καὶ τοὺς στρατιῶτες. Ἕνας ναύτης ἀπάντησε «Δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα, ἐξοχώτατε, νὰ περπατᾶμε στὴ γῆ γιὰ τὴν ὁποίαν ἔχουμε χύσει τὸ αἷμα μας;» Σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ὁ ἀξιωματικὸς ἀπάντησε μὲ κάμποσα χαστούκια. Παρόμοια γεγονότα γίνονταν συχνὰ καὶ βάθαιναν κάθε μέρα τὴν ἄβυσσο ποὺ χώριζε τοὺς ναῦτες ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς.

Ὅσο οἱ ἀξιωματικοί, ἐρεθιζόμενοι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀπειθαρχίας, ὁλοένα καὶ πιὸ ἔντονο, γίνονταν ἄλο καὶ πιὸ θηριώδεις, οἱ ναῦτες ἀντίθετα, διαρκῶς καὶ περισσότερο διαφωτιζόμενοι ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ προπαγάνδα, γίνονταν πιὸ ἀποφασιστικοί. Ὁ ναύτης Ροζνιτσένκο, τοῦ θωρηκτοῦ «Ποτιέμκιν», διηγεῖται στὰ ἀπομνημονεύματά του, ὅτι μιὰ μέρα κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς συγκέντρωσης τῶν ναυτῶν, μιᾶς «μασόβκας» (ἔτσι λέγανε στὴ Ρωσσία αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τὶς παράνομες συγκεντρώσεις) μία περίπολος ὁδηγούμενη ἀπὸ ἕναν ἀξιωματικὸ πῆγε νὰ τοὺς συλλάβει. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ναῦτες ρώτησε τότε τὸν ἀξιωματικό: «Τί ἐπιθυμεῖτε ἐξοχώτατε;» «Σᾶς διατάσσω νὰ διαλυθῆτε» ἀπαντᾶ ὁ ἀξιωματικός. «Ἀλλά, ἐξοχώτατε, δὲν κάνουμε ἐδῶ κανένα ἔγκλημα» ἀπαντᾶ ὁ ναύτης. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπιμένει «Διαλυθῆτε ἢ θὰ διατάξω νὰ πυροβολή-

σουν». Ὁ ἴδιος ναύτης τοῦ λέει τότες «Διατάχτε, ὅλλὰ κανεις δὲν θὰ σᾶς ἀκούσει. Ἐάν, ἐγώ, εἶμαι σήμερα ἐδῶ, θὰ εἶμαι ἴσως αὔριο σὲ μιὰ περίπολο κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὲς σας καὶ ἂν ὅπως κάνετε σήμερα μὲ διατάξετε νὰ πυροβολήσω ἐναντίον τῶν συντρόφων μου, ἡ σφαίρα θὰ πάει στὸ δικό σου τὸ κεφάλι» Ὁ ἀξιωματικὸς ἔφυγε μὲ τὴν περίπολο, δίχως νὰ πεῖ λέξη

Πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ σημειώσουμε ὅτι ἀνάμεσα στις δυο αὐτὲς ἀντίπολες ὁμάδες, ἠθικὰ καὶ ἐκπολιτιστικὰ ὑπερεῖχαν οἱ ναῦτες. Ἐνῶ οι ἀξιωματικοὶ διῆγαν μιὰ ζωὴ κοσμικὴ καὶ διεφθαρμένη, οἱ ναῦτες πάντα πιὸ σοβαροὶ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὰ πολιτικά, ἠθικὰ καὶ ἐκπολιτιστικὰ προβλήματα. Ἔτσι, γίνονταν πραγματικοὶ ἥρωες ποὺ ἤξεραν νὰ πεθαίνουν γιὰ τὴν ταξη τους Ἀρκεῖ γιὰ νὰ πιστοποιηθεῖ αὐτό, νὰ ἀναφέρουμε τὰ τελευταῖο γράμμα τοῦ ναύτη Ματιουτσένκο, ὁ ὁποῖος διηύθυνε τὴν ἐξέγερση τοῦ «Ποτιέμκιν»: «Σήμερα θὰ ἐκτελεστεῖ η ἀπόφαση τοῦ Ναυτοδικείου. Πεθαίνω ὑπερήφανος γιὰ τὴν ἀληθεια ὅπως ἁρμόζει σ' ἕναν ἐπαναστάτη Ἀντιο». Ὁ Ματιουτσένκο δεν ἦταν μιὰ ἐξαίρεση. Ὁ ρωσσικὸς λαὸς ἔδωσε μεγάλον ἀριθμὸ προλετάριων αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Ἐπίσης ὁ ναύτης Πετρὼφ τοῦ «Προύστ», ὅταν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στόλου τοῦ ὑποσχέθηκε χάρη καὶ τὴν ἐκλογή του σὰν ἀντιπροσώπου στὴ Δούμα, ἐὰν δεχονταν νὰ ἀποκηρύξει τοὺς συντρόφους του, ἀπέρριψε μὲ ἀγανάκτηση αὐτὴ τὴ χάρη. Τουφεκίστηκε μὲ τρεῖς ἄλλους συντρόφους του στις 24 Αὐγούστου 1905 στὴ Σεβαστούπολη.

Ὁ ἀξιωματικὸς Ντοχκιέβιτς, εἶχε συνείδηση τοῦ κινδύνου ὅταν στὶς 2 Μαρτίου 1906, ἔγραφε στὸν ἀρχηγὰ τοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θάλασσας:

> «Ἐξοχώτατε, διῶχτε απο τὸ στόλο τοὺς «νίζνι τσίνι» καὶ τους μηχανικοὺς τῶν πλοίων «Ὀτσάκωφ», «Παντελέιμονε» καὶ ἄλλων οἱ ὁποῖοι στὶς 15 Νοεμβρίου ὑψώσανε τὴν Κοκκινη σημαία, ὅπως καὶ τοὺς ναῦτες ποὺ ἔμμεσα πῆραν μέρος στὴν ἐξέγερση.
>
> »Ἐξοχώτατε, αὐτοὶ οἱ ναῦτες εἶναι μιὰ ἑστια μολύνσεως, μιὰ φωλιὰ ἀπὸ κοριοὺς γιὰ τὸ στόλο. Εἶναι καλύτερα οι ναῦτες αὐτοὶ ποὺ ἔχουν στιγματίσει τὸν ἑαυτό τους μὲ τὶς πράξεις τους στὶς 15 τοῦ Νοέμβρη νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπ' τὸ στόλο καὶ νὰ σταλοῦν στὶς ἐπαρχίες. Δὲν ὑπάρχει θέση γι' αὐτοὺς στὸ στόλο, εἶναι ἀσυνείδητοι καὶ εκδικητικοί, ὁ τάφος μόνον θὰ τοὺς διορθώσει ΕΞ αἰτίας τους θὰ δημιουργηθοῦν ἐκ νέου ταροχὲς καὶ κινήματα».

Ἀλλὰ οἱ ναῦτες ὑπέφεραν ἐπισης ὑλικό. Τρέφονταν κακά, ντύνονταν κακὰ καὶ οἱ μισθοί τους ἦταν ἄθλιοι, πρὸ παντὸς

γιὰ ἐκείνους ποὺ εἶχαν νὰ συντηρήσουν οἰκογένειες. Υπογραμμίζαν στὶς προκηρύξεις τους ὅτι ὁ ρῶσσος ναύτης τρέφονταν πολὺ χειρότερα ἀπ' τὸν γιαπωνέζο ναύτη (ἦταν τότες ὁ ρωσσοϊαπωνικὸς πόλεμος). Ἐνῶ τὸ γιαπωνέζικο κράτος δαπανοῦσε 56 ρούβλια κατ' ἄτομο, τὸ ρωσσικὸ κράτος δαπανοῦσε μόνον 24. Ἀντίθετα ἐνῶ ὁ ναύαρχος Τόγκο ἀρχηγὸς τοῦ ἰαπωνικοῦ ναυτικοῦ ἔπαιρνε 5 600 ρούβλια τὸ χρόνο, ο μέγας δούκας Ἀλεξέι, ἀρχιναύαρχος τοῦ ρωσσικοῦ στόλου ἔποιρνε 106 000 ρούβλια τὸ χρονο,. Τέλος οἱ ναῦτες κατηγοροῦσαν τους ἀξιωματικοὺς τοὺς επιφορτισμένους μὲ τὴ διατροφή τους καὶ τὸν ἱματισμό τους ὅτι τους ἔκλεβαν καὶ τοὺς ἔδιναν τρόφιμα κακῆς ποιότητας. Δὲν είναι λοιπον τυχαῖο ὅτι ἡ ἄμεση αἰτία τῆς ἐξέγερσης στὸ θωρηκτὸ «Ποτιέμκιν», ἦταν τὸ σάπιο κρεας, ποὺ εἶχαν δώσει ἐκείνη τὴν ἡμέρα στοὺς ναῦτες.

Σὲ μιὰ παρανομη προκήρυξη ποὺ εἶχαν γράψει καὶ ὑπογράψει ναῦτες τοῦ θωρηκτοῦ «Αἰκατερίνη ΙΙ» σὲ συνεργασία μὲ τὸ ρωσσικὸ σοσιαλδημοκρατικὸ κόμμα βρίσκουμε τὶς ἀκόλουθες διεκδικήσεις: 1ο Ἐλάττωση τῆς στρατιωτικῆς θητειας σὲ τρία χρόνια (ἦταν τότες ἑφτά), 2ο Ἀκριβὴς καθορισμὸς τῆς ἐργάσιμης μέρας (συμπεριλαμβανομένων τῶν ασκήσεων καὶ τῶν εἰδικῶν μελετῶν), 3ο Μισθὸς ἐπαρκὴς γιὰ τὴ συντήρηση τῆς οἰκογενείας, 4ο Ἀσφάλεια γιὰ τὶς ἀσθένειες καὶ τὰ ἀτυχήματα κατὰ τὴν ἐργασία, 5ο Ἄμεσος ἔλεγχος στὰ χρήματα ποὺ προορίζονται γιὰ τὴν τροφὴ τῶν ναυτῶν, 6ο Ἐκλογὴ τῶν μαγείρων ἀπὸ τοὺς συναδέρφους τους.

Ἀνάμεσα στὶς διεκδικήσεις ἠθικοῦ χαρακτήρα διαβάζουμε: 1ο Κατάργηση τῶν τίτλων τῶν ἀξιωματικῶν καὶ κατάργηση τοῦ χαιρετισμοῦ, 2ο Κρ.ση τῶν ἀδικημάτων τῶν ναυτῶν ἀπὸ κανονικὰ δικαστήρια, 3ο Ἡ σύνθεση τῶν ναυτοδικείων νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ μισοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ μισοὺς ναῦτες ἐκλεγομένους ἀπο τοὺς συναδέλφους τους. Οἱ ναῦτες δικοστὲς νὰ ἔχουν τὰ ἴδια δικαιώματα ποὺ ἔχουν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ δικαστές, 4ο Τὸ δικαίωμα ἑνὸς ὁλόκληρου πληρωματος, θεωρούμενου σὰν ἑνιαίου συνόλου, νὰ παραπέμπει τοὺς αξιωματικοὺς του σὲ δίκη.

Ἡ προπαγάνδα ἀνάμεσα στοὺς ναῦτες γίνονταν ἀπὸ διάφορα πολιτικὰ κόμματα: τοὺς σοσιαλδημοκράτες, τοὺς σοσιαλεπαναστάτες, τοὺς ἀναρχικούς. Ἐν τούτοις ἡ πιὸ συστηματικὴ ἐργασία, γίνονταν ἀπὸ τὰ τμήματα τῆς Κριμαίας τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, ποὺ εἶχε μάλιστα ὀργανώσει καὶ μιὰ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν ναυτῶν. Στο σοσιαλδημοκρατικὸ κόμμα ἀνῆκε μιὰ καλὰ ὀργανωμένη ὁμάδα ἀπ' τοὺς ἐπαναστάτες τοῦ θωρηκτοῦ «Ποτιέμκιν καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Ματιουσένκο. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ ρῶσσος ναύτης αὐτῆς τῆς ἐποχῆς ἦταν πρὸ παντὸς ἀντιτσαρικός, ἀντιφεουδαλικός, ἀντικαπιταλιστής, χωρὶς

νά ξεχωρίζει καλά-καλά τίς διαφορές τῶν διαφόρων πολιτικῶν προγραμμάτων. Μετά τήν ἐξέγερση τοῦ «Ποτιέμκιν», ἄρχισε μιά πολεμική ἀνάμεσα στήν «Ίσκρα», ὄργανο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν και τήν «Ρεβολιουτσιονοϊα Ρούσσια», περιοδικό τῶν σοσιαλεπαναστατῶν πάνω στό ὄν τό ἕνα ἤ τό ἄλλο κόμμα ἐπηρέαζε τόν στόλο. Μέ τήν ευκαιρία αυτή ὁ Ματιουτσένκο πού βρίσκονταν τότες πολιτικός φυγάς, ἔγραφε ὅτι δέν ανῆκε σέ κανένα κόμμα (υπῆρξε προηγούμενα ὀπαδός τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος) γιατί δέν μποροῦσε ἀκόμα καλό νά καταλάβει καί νά προσανατολιστεί ἀνάμεσα στά διάφορα προγράμματα, ἀλλά συμμαχοῦσε μέ ὅλους ὅσους ἀγωνίζονταν ἀποτελεσματικό ἐναντίον τῶν κυβερνώντων. Πολιτικός φυγάς στό Παρίσι, ἔγινε μελος μιᾶς ἀναρχοσυνδικαλιστικῆς ὁμάδας καί μ' αυτή τήν ἰδιότητα ξαναγυρισε παράνομα στή Ρωσσία, ὅπου συνελήφθη και τουφεκίστηκε

1 9 1 7

Ὁ ἔνοπλος ἀγώνας τῶν ρώσσων ναυτῶν ἐναντίον τοῦ τσαρισμοῦ καί τοῦ φεουδοκαπιταλιστικοῦ καθεστῶτος ἔληξε μέ τήν ἧττα τῶν ναυτῶν. Αλλά τό πνεῦμα τοῦ στόλου μένει ἀκλόνητο. Οἱ ναῦτες εἶχαν ἐμπιστοσύνη στό μέλλον καί ἐλπίζανε νά μπορέσουν γρήγορα νά ἐκδικηθοῦν τούς νεκρους τους. Ἔτσι ὁ ναύτης Τσαστνίκ πού ντουφεκίστηκε μαζί με τόν ὑπολοχαγό Σμίντ καί δύο ἄλλους ναῦτες τόν Γκλόντκωφ καί τόν Ἀντωνένκο, ὕστερα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Νοέμβρη 1905 ἔλεγε κατά πρόσωπο τῶν ἀντιπάλων του:

> «Τώρα εἶσαστε ἐσεῖς πού μᾶς σκοτώνετε. Ἀλλά περιμένετε. Σέ μερικές μέρες, σέ ἕνα χρόνο τό πολύ θά ἔχετε καί σεῖς τήν ἴδια τύχη, ἄν ὄχι χειρότερη. Ἐάν δέν υπαρχω ἐγώ, θά βρεθοῦν τότες ἄλλοι πού θά μᾶς ἐκδικηθοῦν».

Τέτοιες ἦταν οἱ ἐπαναστατικές παραδόσεις τοῦ ρωσσικοῦ ναυτικοῦ. Διατηρήθηκαν στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης πού ἀκολούθησε τά χρόνια 1905-1906. Ὁ πόλεμος δυνάμωσε τό ἐπαναστατικό πνεῦμα τοῦ στόλου, σύμφωνα μέ ἐπίσημα δεδόμενα. «Ἀπό τόν Ἰούλη τοῦ 1915, ὅλοι οἱ ναῦτες ἀπό τά πρῶτα πληρώματα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς βρίσκονταν ὑπό τήν ἐπιτήρηση τῆς ἀστυνομίας γιά τίς πολιτικές τους ἰδέες. Ὅλοι αὐτοί στάλθηκαν στο μέτωπο γιά νά συμπληρώσουν τίς ἀπώλειες τῶν ναυτικῶν ταγματων» (Ἀπό ἔκθεση μυστικῶν πρακτόρων τῆς Ἀστυνομίας). Αὐτοί οἱ ναῦτες πού πῆγαν στό μέτωπο τῆς Ρίγας θά παίξουν ἕνα σημαντικό ρόλο στή δυσαρέσκεια τοῦ στρατοῦ.

Κατά τή διάρκεια τοῦ πολέμου, πρό παντός ἀπό τό 1915, ὁ-

ναπτύσσουν μιά δραστηριότητα μέ έπιτυχία στο στόλο οί στρατιω τικές όργανώσεις τῶν σοσιαλδημοκρατῶν (ντεφαιτιστές), τῶν σοσιαλεπαναστατῶν (άριστερή διεθνιστική πτέρυγα), ή όμάδα τοῦ Βορρᾶ τῶν άναρχοκομμουνιστῶν, οί τολστοιστές και διάφορες θρησκευτικές αίρέσεις. Ό πόλεμος μέ τή φρικη του, οι ήττες στά μέτωπα, ή κρίσιμη κατάσταση στή χώρα και πρό παντός στήν ύπαιθρο (κατάσταση πού οί ναῦτες τή γνώριζαν άπό τά γράμματα τῶν γονέων τους) είχαν προφανῶς συμβόλλει περισσότερο άπό τήν κυρίως έπαναστατική προπαγάνδα στήν έπίσπευση τῆς πολιτικῆς τους έξέλιξης.

Έν τούτοις ή πειθαρχία στό ναυτικό παρέμενε τόσο αύστηρή και άπάνθρωπη όπως και πρό τοῦ πολέμου. Όλα αύτά έξηγοῦν τήν κατάσταση πνευμάτων γιά τήν όποία ό στόλος μπῆκε στήν έπανάσταση.

Στήν Κρονστάνδη ή πρώτη έπαναστατική θύελλα, ύπῆρξε ίδιαιτέρως βίαιη. «Ή καταιγίδα πέρασε έδῶ πιό άγρια άλλά και ξερίζωσε όλο τό παρελθόν» έλεγε ένας άπό τούς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης σέ μιά συνέλευση τῶν σοβιέτ, έξηγῶντας τήν κατάσταση σέ μιά άντιπροσωπεία πού είχε έρθει άπό τό μέτωπο.

Ό ναύαρχος Βιρρέν, διοικητής τοῦ Φρουρίου, όργανωτής τοῦ καθεστῶτος κατέργου πού βασίλευε στήν Κρονστάνδη γιά τούς ναῦτες, ντουφεκίστηκε. Αύτός ἦταν τό πρῶτο θῦμα τῆς αύθόρμητης έξέγερσης τῶν ναυτῶν, ή όποία είχε άρχίσει άμέσως μόλις πληροφορήθηκαν γιά τήν έπανάσταση τῆς Πετρούπολης. Κατόπι ἦταν ή σειρά τοῦ κυρίου συνεργάτη του, τοῦ ναυαρχου Μπουτάκωφ, καθῶς και καμμιᾶς σαρανταριᾶς άξιωματικῶν τοῦ στόλου. 236 βαθμοφόροι συνελήφθησαν και φυλακίσθηκαν στίς φυλακές τῆς Κρονστάνδης.

Γιά νά έξαλείψει άκόμα και κάθε σκιά άπό τό παρελθόν ό στόλος και ή φρουρά τῆς Κρονστάνδης, έφαρμόζουν τότες τήν άρχή τῆς άνακλητότητας τῶν άνωτέρων:

> «Έμείς οί ναῦτες και οί στρατιῶτες πού τό παληό καθεστώς μᾶς ἤθελε άβουλα άνδρείκελα, σᾶς λέμε, ότι οι άπειλές σας έκαναν λάθος στή διεύθυνση (άπευθύνεται στόν Γκούτσκωφ, ύπουργόν τῶν στρατιωτικῶν και τῶν ναυτικῶν τῆς πρώτης προσωρινῆς Κυβέρνησης). Στήν Κρονστάνδη σκεφτόμαστε μέ σύνεση και έμείς οί ἴδιοι έχουμε έκλέξει τούς άνωτέρους μας άρχίζοντας άπό τούς δεκανεῖς και τελειώνοντας στόν διοικητή τοῦ Φρουρίου. Έάν θέλετε νά διαπιστώσετε τίς ίκανότητές μας, έλᾶτε έδῶ νά ίδῆτε. Σᾶς βεβαιώνουμε ότι ή στρατιωτική ίκανότης τοῦ Φρουρίου είναι άνώτερη άπ' αύτήν πού ύπῆρχε πρό τῆς 1ης Μαρτίου. Αύτά

εἶναι ἐκεῖνο ποὺ θὰ σᾶς πεῖ ὁ διοικητὴς τοῦ Φρουρίου στρατηγὸς Γερασίμωφ».

Αὐτὴ ἡ ὑπεράσπιση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνακλητότητας δημοσιεύτηκε στὴν «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης στίς 25 Ἀπριλίου 1917.

Θέλοντας καὶ ἐξωτερικὰ νὰ συμβολίσει τὴ δημοκρατικοποίηση τοῦ στόλου, ἡ Κρονστάνδη ἦταν ἀπ' τίς πρῶτες ποὺ καταργησε τὰ διακριτικὰ στὶς ἐπωμίδες τόσο γιὰ τὸ στολο ὅσο καὶ γιὰ τὴ φρουρὰ τοῦ Φρουρίου. Αὐτὰ τὰ διακριτικὰ ἐσυμβόλιζαν την ἐξουσία τῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐξαναγκάστηκε νὰ ἐπικυρώσει αὐτὴ τὴν κατάργηση καὶ ὁ ναύαρχος Μαξιμωφ, ὁ νέος διοικητὴς τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, ὁ οποῖος ἀντικατέστησε τὸν ναύαρχο Νεπκὶν ποὺ εἶχε ντουφεκιστει απο τοὺς ναῦτες, ἐξέδωσε τὴν ἀκόλουθη διαταγή:

> «Δεδομένου ὅτι ἡ στρατιωτικὴ στολὴ ὑπενθυμίζει ἐξωτερικὰ τὸ παληὸ καθεστώς, διατάσσω ὅλες τίς μονάδες, νὰ ἀφαιρέσουν τὰ διακριτικὰ τῶν ἐπωμίδων καὶ νὰ τὰ ἀντικαταστήσουν μὲ γαλόνια, δείγμα τῶν ὁποιων θὰ ἀποσταλει».

Δύο μέρες κατόπι στίς 30 Ἀπριλιου 1917, ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν κοινοποίησε διαταγὴ ποὺ ἐπεκύρωνε τὴν κατάργηση τῶν διακριτικῶν ἐπωμίδων στὸ στόλο, ἀλλὰ ἀπειλοῦσε ὅτι θὰ ἐπιβάλει αὐστηρὲς ποινὲς σὲ ὅποιον θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ καταργησει τὰ ἴδια αὐτὰ διακριτικὰ στὸ στρατό.

Ἡ Κρονστάνδη ἔγινε γρήγορα ἡ Μέκα τῆς Ἐπανάστασης, ὅπου πήγαιναν οἱ διάφορες ἀντιπροσωπεῖες ἀπο τὸ μέτωπο καὶ τὰ μετόπισθεν. Ἐν μέρει καὶ ὁ ἀστικὸς τύπος εἶχε δημιουργήσει αὐτὴ τὴν ἐπαναστατικὴ φήμη τῆς Κρονστάνδης. Αὐτὸς ἦταν ἐπίσης ποὺ εἰρωνικὰ τὴν ἀποκαλοῦσε Κρονσταντιακὴ δημοκρατία, κατηγορῶντας την γιὰ ἀντικρατικὲς καὶ χωριστικὲς τάσεις και γιὰ ἀναρχικὲς πράξεις. Ἀναφέρανε γιὰ παραδειγμα τὴν ἀπόφαση ποὺ πῆρε στὴν συνέλευση τοῦ Σοβιὲτ τῆς Κρονστάνδης στίς 26 Μαΐου 1917, ποὺ προκάλεσε τὰ οὐρλιάσματα τῆς ἀστικῆς ταξης.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ἀναθέτει τοῦ λοιποῦ ὅλη την ἐξουσία στὸ Σοβιὲτ τῆς Κρονστάνδης. Εἶναι τὸ προανάκρουσμα τῆς παλης γιὰ τὴν ἐξουσία τῶν σοβιὲτ σὲ ὅλη τὴ χώρα καὶ εἶχε διατυπωθεῖ μὲ τὸν ἀκόλαυθο τρόπο: «Ἡ ἐξουσία στὴν πόλη τῆς Κρονστάνδης βρίσκεται τοῦ λοιποῦ ἀποκλειστικὰ στὰ χέρια τῶν σοβιὲτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν. Προκειμένου γιὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν ὁλόκληρη τὴ χώρα θὰ βρίσκεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση. Ὅλες οι διοικητικὲς θεσεις στὴν πόλη τῆς Κρονστάνδης θὰ ἀναληφθοῦν ἀπὸ μέλη τῆς Ἐκτελεστι-

κῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ όποια θὰ συμπληρωθεῖ ἀνολογικὰ με νεα μέλη ποὺ θὰ ληφθοῦν ἀπό τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ.

Οἱ διοικητικὲς θέσεις θὰ διανεμηθοῦν ἀναλογικὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτικῶν ὁμάδων

Αὐτὲς οἱ τελευταῖες θὰ εἶναι ὑπεύθυνες γιὰ τὴ δραστηριότητα τῶν ἀντιπροσώπων τους.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιὲτ
τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν
Λαμάνωφ
Ὁ Γραμματεύς
Προσέλκωφ

Ἡ ἀπόφαση πάρθηκε μὲ 211 ψήφους ἐναντίον 41 καὶ μιᾶς ἀποχῆς.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ τῆς Κρονστάνδης ἔπεσε σὰν κεραυνός. Ἡ Προσωρινη Κυβέρνηση καὶ ὁ μεγαλοαστικός τύπος ἄρχισαν νὰ συκοφαντοῦν τὴν «κρονστονδιανὴ δημοκρατία», κατηγορῶντας την γιὰ κάθε εἴδους ὑπερβολὲς καὶ πρὸ παντὸς γιὰ ἐγκληματικὴ ἀπειθαρχία ποὺ ἀπειλοῦσε νὰ διασπάσει τὸ βόρειο μέτωπο, πρᾶγμα που μποροῦσε νὰ φέρει τὴν ἐπαναστατικὴ Πετρούπολη σὲ κατάσταση στρατηγικῶς κρίσιμη. Αὐτὲς οἱ κατηγορίες διαδίδονταν σ' ὅλες τὶς γωνιὲς τοῦ μετώπου καὶ στὶς πιὸ ἀπομακρυσμένες ἐπαρχίες. Ἀλλὰ ἡ συκοφαντία ἔφερε ἀντίθετο ἀποτέλεσμα ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ προεξωφλοῦσαν οι συκοφάντες. Οἱ ἀντιπροσωπεῖες ὅταν ἔφταναν στὴν Κρονστάνδη κατακτῶντον ἀπὸ τὸ πνεῦμα της, τὸν ἐνθουσιασμο της καὶ τὴν πίστη της στὴν εργατικὴ δημοκρατία.

Αὐτὲς οἱ αντιπροσωπεῖες ἐπισκέπτονταν ὄχι μόνον τὰ πλοῖα καὶ τοὺς στρατῶνες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ναυπηγεια καὶ δημοσίευαν τὶς ἐντυπώσεις τους. Νὰ τί ἔλεγε γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ βόρειου μετώπου: «Σύντροφοι, στὸ μετωπο κυκλοφορεῖ ἡ φήμη, ὅτι στὴν Κρονστάνδη βασιλεύει ἀναρχία, ὅτι οἱ δρόμοι γιὰ τὴν Πετρούπολη εἶναι ἀνοικτοὶ στὸν ἐχθρὸ καὶ ὅτι τὸ Φρούριο κατοστράφηκε. Ἔτσι μ' αὐτὰ προσπαθοῦν νὰ κλονίσουν τὴν ἐμπιστοσύνη μας στὴν Κρονστάνδη. Οἱ σύντροφοι μας μᾶς ἀνάθεσαν νὰ διαπιστώσουμε τί πραγματικὰ συμβαίνει σ' αὐτὸ τὸ κέντρο τῆς Ἐπανάστασης. Μὲ μεγάλη μας χαρὰ κάνουμε γνωστὰ στοὺς ἀδελφοὺς μας ποὺ βρίσκονται στὰ χαρακώματα ὅτι στὴν Κρονστάνδη βρήκαμε μιὰ παραδειγματικὴ τάξη» («Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης 5 Μαΐου 1917).

Στὴν Κρονστάνδη ἐγκαθιδρύθηκε ἡ πλήρης ἐξουσία τῶν σοβιέτ, γιὰ τὰ ὁποῖα οἱ ναῦτες καὶ οἱ στρατιῶτες ἔτρεφαν ἕναν ἀπεριόριστο σεβασμό. Τὸ σοβιὲτ ἦταν ὁ μόνος τους κύριος. Ἔδινε λύσεις τόσο στὰ ἠθικὰ προβλήματα ὅσο καὶ στὰ πολιτικά. Ἔτσι

στή συνέλευση τῆς 17, 18, 19, ἀποφάσισαν τὴν ἀπόλυτη ἀπαγόρευση τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν Σύμφωνα μὲ μαρτυριες αὐτόπτων μαρτύρων, αυτη ἡ ἀπόφαση ἐφαρμόστηκε πιστά ἀπό τή μάζα τῶν ναυτῶν κι ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψη μας τὴν κατάσταση, αὐτό εἶχε μεγάλη σημασία

Τὸ Σοβιέτ τῆς Κρονστάνδης κρατοῦσε μία διαρκή ἐπαφή μὲ τὴν πλατεία Γιακορνάϊα αὐτὴν πού τὴν ἀποκαλοῦσαν τό κρονσταν-διανό Βέτσε(1). Κάθε βράδυ γίνονταν μεγάλες συγκεντρώσεις καὶ μὲ ὅλη τὴν ἐλευθερία συζητοῦσαν τά τρέχοντα προβλήματα

Σύμφωνα μὲ μαρτυρίες πού προέρχονταν ἀπό διαφορετικὲς πηγές, ἡ συνέλευση πού ὁποτελοῦνταν ἀπό ναῦτες καὶ ἐργάτες τῆς Κρονστάνδης ἦταν πιό ριζοσπαστική ἀπό τούς ρήτορες καὶ πολύ συχνά αὐτοί γιά νά μή χάσουν τή δημοτικότητά τους ὑπατάσσονταν στόν γενικό τόνο Οἱ ρήτορες πού γνώριζαν τίς πιό μεγάλες ἐπιτυχίες ἦταν γενικά οἱ μπολσεβίκοι, οἱ ἀναρχικοί καί ὁρισμένοι σοσιαλεπαναστάτες τῆς ἀριστερᾶς. Τὸ Βέτσε τῆς Κρονστάνδης, ἡ πλατεία Γιακορνάϊα μὲ τὴν ἐξαιρετική της εὐαισθησία ἦταν σά νά ποῦμε τό πολιτικό βαρόμετρο Συχνά ἀνάλογα μὲ τίς διακυμάνσεις του, τά κόμματα καθόριζαν τὴν πολιτική τους.

Ἡ Κρονστάνδη παρακολουθοῦσε μὲ ἄγρυπνα μάτι την κατάσταση στή χώρα καὶ στά μέτωπα, διατηρῶντας διαρκή ἐπαφη μὲ τὴν Πετρούπολη. Κάθε φορά πού ἡ κατάσταση ὁπαιτοῦσε μιά δραστική ἀπόφαση, ἡ Κρονστάνδη ἔστελνε ἀντιπροσώπους ὡς συμβούλους. Ἀπό τὴν ἄλλη μεριά ἡ Πετρούπολη (μέσα απο κάθε ἐργοστάσιό της) κάθε πού θά ἀνελάμβανε μία ἐπιχείρηση, ἔστελνε μιά ἀντιπροσωπεία στὴν Κρονστάνδη, γιά νά ἐξασφαλισει τὴν ἐνεργό ὑποστήριξη τοῦ ναυτικοῦ Αὐτή ἦταν πάντα πρόθυμη, ἰδίως τίς μέρες τοῦ Ἰουλίου καί τόν Ὀκτώβρη

Στίς 3 Ἰουλίου, περισσότεροι ἀπό 2 000 ὁπλισμένοι ναῦτες, ἀποβιβάζονται καὶ παρελαύνουν στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης καὶ σπέρναυν τὸν τρόμο στὴν ἀστική τάξη τῆς πρωτεύουσας Τὸν Ὀκτώβρη ἡ Κρονστάνδη καθὼς καὶ ἄλλα κέντρα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς ὅπως τό Ἑλσινγκφορς, ἔστειλαν στίς ἐκβολές τοῦ Νέβα πολεμικά πλοῖα, στοιχεῖο ἀποφασιστικό στὴν ἐξέλιξη τῆς ἐξέγερσης. «Κατά τὴν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου γιά τὴν ἐξέγερση, τό Σμόλνυ ἐστήριζε μεγάλες ἐλπίδες στούς ναῦτες τῆς Βαλτικῆς, βλέποντας σ' αὐτούς μαχητικά ἀποσπάσματα πού συνεδίαζαν τὴν προλεταριακή ἀποφασιστικότητα μὲ δυνατή στρατιωτική ἐκπαίδευση» γράφει ὁ Τρότσκυ στὴν Ἱστορία τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης. Ἀκόμα ἦταν οἱ ναῦτες αὐτοί πού κατέλαβαν κατά τὴν διάρκεια

(1) Vetche Λαϊκή συνέλευση τῶν ἐλευθέρων χανσεατικῶν ρωσικῶν πόλεων Πσκόφ καὶ Νοβγκορόντ.

τῶν ἡμερῶν τοῦ 'Οκτώβρη τὸ τηλεγραφεῖο, τὰ καταστήματα τῆς Κτηματικῆς Τράπεζας καὶ ἄλλα στρατηγικὰ σημεῖα ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας γιὰ τὴν ἔκβαση τῆς ἐξέγερσης.

'Αργότερα οἱ ναῦτες πῆραν τὸ πιὸ δραστήριο μέρος στὴ σταθεροποίηση τοῦ νέου καθεστῶτος καὶ τὰ στρατιωτικὰ τους ἀποσπάσματα πολέμησαν σ' ὅλα τὰ μέτωπα τοῦ ἐμφύλιου πολέμου.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἧττα τῆς ἐξέγερσης τοῦ 'Ιουλίου, ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνηση ποὺ πίστεψε ὅτι εἶχε θριαμβεύσει πάνω στην ἀριστερὰ πτέρυγα τῆς 'Επανάστασης κατεύθυνε τις πρῶτες της ἀντεκδικήσεις ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης καὶ ὁ Κερένσκυ ἔστειλε στὶς 7 'Ιουλίου 1917 στὸ Σοβιὲτ τῆς Κρονστάνδης τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα:

«'Απὸ τὶς ἀρχὲς τῆς 'Επανάστασης, στὴν Κρονστάνδη καὶ σὲ ὁρισμένα πλοῖα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους ἄνθρωποι, που κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ πρακτόρων τῆς Γερμανίας, παρακινοῦσαν σὲ πράξεις ἐπικίνδυνες γιὰ τὴν 'Επανάσταση καὶ γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Πατρίδας. 'Ενῶ ὁ γενναῖος στρατὸς μας μὲ μεγάλες θυσίες μάχεται ἡρωϊκὰ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὁ στόλος ποὺ παραμένει πιστὸς στὴ δημοκρατία ἐκπληρώνει θαρραλέα καὶ ἀδιάκοπα τὸ βαρύ του καθῆκον, ἡ Κρονστάνδη καὶ μερικὰ πλοῖα —«Ρεσπούπλικα» καὶ τὸ «Πετροπαυλόσκ»— χτυπᾶνε ἀπο τις πλάτες, τοὺς συντρόφους τους, ψηφίζοντας ἀποφάσεις ἐναντίον τῆς ἐπίθεσης στὰ μέτωπα, κάνοντας ἔκκληση γιὰ ἀνυπακοὴ στὴν ἐπαναστατικὴ ἐξουσία, ἐκπροσωπούμενη ἀπὸ τὴν Προσωρινὴ Δημοκρατικὴ Κυβέρνηση καὶ προσπαθῶντας νὰ ἀσκήσουν πίεση στὴ θέληση τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους, ποὺ ἐνσαρκώνεται στὰ σοβιὲτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καὶ χωρικῶν. Κατὰ τὴ διόρκεια ἀκόμα τῆς ἐπίθεσης τοῦ στρατοῦ μας, ἄρχισαν ταραχὲς στὴν Πετρούπολη, ἀπειλῶντας τὴν 'Επανάσταση καὶ ἀφίνοντας ἔκθετο τὸ στρατὸ μας στὰ χτυπήματα τοῦ ἐχθροῦ. Ὅταν, σύμφωνα μὲ ἀπόφαση τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης καὶ ἀπὸ συμφώνου μὲ τὴν 'Εκτελεστικὴ 'Επιτροπὴ τῶν σοβιὲτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καὶ χωρικῶν δόθηκε ἡ διαταγὴ νὰ δράσουν ἀμέσως καὶ μὲ ἀποφασιστικότητα ἐναντίον τῶν κρονστανδιανῶν ποὺ εἶχαν πάρει μέρος στὶς ἀντεθνικὲς ταραχὲς καὶ εἶχαν ὁδηγήσει τὰ πλοῖα στὴν Πετρούπολη, οἱ ἐχθροὶ αὐτοὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς 'Επανάστασης, ἐνεργῶντας μέσω τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, προκαλέσανε τὴ διχόνοια στὶς γραμμὲς τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων, δίνοντας ψεύτικη ἑρμηνεία σ' αὐτὰ τὰ μέτρα. Αὐτοὶ οἱ προδότες ἀντέδρασαν στὴν ἀποστολὴ στὴν Πετρούπολη πλοιων

πιστῶν στὴν Ἐπανάσταση, καθὼς καὶ στὰ μέτρα ποὺ εἶχαν σκοπὸ νὰ θέσουν τέρμα στις ταραχές ποὺ ὀργάνωσε ὁ ἐχθρός. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι προδότες σπρώξανε τὰ πληρώματα σὲ πράξεις δῆθεν αὐθόρμητες παύση τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου Ὀνίσκο. Διαταγὴ νὰ συλληφθεῖ ὁ βοηθὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν, ὁ πλοίαρχος πρώτης τάξεως Ντουντάρωφ. Παρουσίαση μιᾶς σειρᾶς διεκδικήσεων στὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ πανρωσσικοῦ Συνεδρίου τῶν σοβιέτ.

«Ἡ προδοσία μιᾶς σειρᾶς ἀτόμων, ἀναγκάζει τὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση νὰ διατάξει τὴν σύλληψη τῶν πρωτεργατῶν καὶ νὰ συλλάβουν τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς ποὺ ἔφτασε στὴν Πετρούπολη.

«Δεδομένων τῶν γεγονότων που ἐκτιθεντοι παραπάνω, διατάσσω:

1ον Τὴν ἄμεση διάλυση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς καὶ τὴν ἐκλογὴ νέας.

2ον Νὰ γνωστοποιηθεῖ σὲ ὅλα τὰ πλοῖα καὶ τὸ πληρώματα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, ὅτι διατάσσω τὴν ἄμεση σύλληψη τῶν ὑπόπτων, ποὺ ἔκαναν ἔκκληση για ἀνυπακοὴ στὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση καὶ που προπογάνδιζαν ἐναντίον τῆς ἐπίθεσης στὸ μέτωπο. Αὐτὰ τὰ ἄτομα πρέπει νὰ ὁδηγηθοῦν στὴν Πετρούπολη γιὰ ἀνάκριση καὶ δίκη.

3ον Διατάσσω τὰ πληρώματα τῶν πλοίων τῆς γραμμῆς «Πετροπαυλόσκ», «Ρεσπούμπλικα» καὶ «Σλάβα», ὕποπτα γιὰ ἀντεπαναστατικὴ δραστηριότητα καὶ γιὰ τὶς ἀποφάσεις ποὺ ψήφισαν, νὰ συλλάβουν ἐντὸς 24 ὡρῶν τοὺς πρωταιτίους καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσουν στὴν Πετρούπολη γιὰ ἀνάκριση καὶ δίκη. Ἐπίσης πρέπει νὰ δώσουν ἐγγυήσεις γιὰ τὴν ὑπακοή τους στὴν Προσωρινὴ Κυβέρνηση.

«Κάνω γνωστὸ στὰ πληρώματα τῆς Κρονστάνδης καὶ τῶν παραπάνω πλοίων, ὅτι, στὴν περίπτωση ποὺ δὲν θὰ εκτελεστεῖ ἡ διαταγή μου, θὰ χαρακτηριστοῦν σὰν ἐχθροὶ τῆς Πατρίδας καὶ τῆς Ἐπανάστασης. Ἐναντίον τους θὰ ληφθοῦν τὰ πιὰ αὐστηρὰ μέτρα.

«Σύντροφοι, ἡ προδοσία θέτει τὴν Πατρίδα στὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου. Ἡ ἐλευθερία της καθὼς καὶ οἱ κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης βρίσκονται σὲ θανάσιμη ἀπειλή. Ὁ γερμανικὸς στρατὸς ἔχει ἀρχ σει ἤδη τὴν ἐπίθεσή του στὸ μέτωπο μας. Ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ μποροῦμε νὰ περιμένουμε μιὰ ἀποφασιστικὴ δραστηριότητα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀταξία. Γιὰ νὰ τὴν ἀποφύγουμε εἶναι ἀναγκαῖο μέτρα ἀποφασιστικὰ καὶ αὐστηρα.

Ὁ στρατός ἔχει ἀποδεχτεῖ αὐτά τά μέτρα. Πρέπει καί ὁ στόλος νά τά ἀποδεχτεῖ

«Ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδας, τῆς ἐπανάστασης, τῆς ἐλευθερίας, γιά τήν εὐτυχίαν τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, σᾶς ἐξορκίζομε συσπειρωθῆτε γύρω ἀπό τήν Προσωρινή Κυβέρνηση καί τά πανρωσσικά ὄργανα τῆς δημοκρατίας γιά νά ἀποφύγουμε τά χτυπήματα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ προφυλάσσοντας τά μετόπισθεν ἀπό τά χτυπήματα τῶν προδοτῶν.

Ὁ ὑπουργός τῶν στρατιωτικῶν καί ναυτικῶν

ΚΕΡΕΝΣΚΥ

Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι ἡ Κρονστάνδη ἀπάντησε ἀπορρίπτοντας ὅλα ὅσα ἀξιοῦσε ὁ Κερένσκυ. Κατά τή συζήτηση στό Σοβιέτ τῆς Κρονστάνδης πάνω σ' αὐτό τό τηλεγράφημα, ὁ μπολσεβίκος Ρασκόλνικωφ(2) ἔλεγε: «Ἀπό τότε πού ὑπάρχει ἐργατικό κίνημα στή Ρωσσία, οἱ ἀπεργοί ἐργάτες εἶχαν πάντα θαρραλέα ἀπαντήσει σέ παρόμοιες ἀξιώσεις γιά τήν καταγγελία τῶν πρωταιτίων: Δέν ὑπάρχουν πρωταίτιοι μεταξύ μας. Ὅλοι εἴμαστε πρωταίτιοι τῆς ἀπεργίας. Ἀκολουθώντας τό παράδειγμα αὐτῶν πού προηγήθηκαν στό ἐπαναστατικό κίνημα εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δώσουμε τήν ἴδια ἀπάντηση».

Ὕστερα ἀπό τριάμισυ χρόνια ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση θα θέσει στούς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης τόν ἴδιο ὅρο. νά καταγγείλουν τούς πρωταίτιους! Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης, ἀκολουθῶντας τό παράδειγμα ἐκείνων πού προηγήθηκαν στό ἐπαναστατικό κίνημα, θά ἀπαντήσουν μέ κατηγορηματική ἄρνηση στήν μπολσεβίκικη κυβέρνηση. Δέν ἔκαναν παρά νά συνεχίσουν τίς παλιές ἐπαναστατικές παραδόσεις τοῦ στόλου καί τοῦ προλεταριάτου.

Ἀνάμεσα στήν Κρονστάνδη τοῦ 1917 καί τοῦ 1921 δέν ὑπῆρξε ρῆγμα στήν παράδοση, ὅπως θέλουν νά μᾶς κάνουν νά πιστέψουμε ἐκεῖνοι πού πῆραν μέρος στή σφαγή τῶν ναυτῶν τό 1921. Ἡ θεωρία τοῦ Τρότσκυ σύμφωνα μέ την ὁποια ἡ Κρονστάνδη εἶχε ξαφριστεῖ ἀπό τά καλύτερα στοιχεῖα της δέν στέκεται

Ἡ Κρονστάνδη εἶχε ἀποδεκατιστεῖ, τόσο, ὅσο καί ὅλη ἡ Ρωσσία πού μόλις ἔβγαινε ἀπό τον ἐμφύλιο πόλεμο. Ἐάν οἱ ναῦ-

---

(2) Ἀξιωματικός τοῦ ναυτικοῦ κάτω ἀπό τό τσαρικό καθεστώς. Μετά τόν Ὀχτώβρη ἐπίτροπον τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, ἀργότερα πρεσβευτής στό Ἀφγανιστάν καί στή Βουλγαρία. Αὐτοκτόνησε στή Γαλλία στίς παραμονές τοῦ πολέμου.

τες εἶχαν χάσει τὰ πιὸ ἄξια στοιχεῖα το ἴδιο τὸ ἔχασε καὶ το κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Αὐτὸ δὲν τὸ ἐμπόδισε νὰ ἀξιώνει τὴν ἀπόλυτη ἡγεμονία στὴ χώρα καὶ στὸ προλεταριάτο. Ο Τρότσκυ, μιλάει γιὰ κουλάκικα στοιχεῖα στὸ στόλο. Ἐάν ὑπῆρχαν ἴσως τέτοια στοιχεῖα σ' ἕνα ὁρισμένο βαθμὸ τὸ 1921, ὑπῆρξαν ἤδη καὶ τὸ 1917. (Ἐξ ἄλλου πῶς ὁ Τρότσκυ ἐκτιμάει ποιοὶ ἦταν αι κουλάκοι,). Αὐτὸ δὲν εμπόδισε τὸν στολο νὰ παίξει ἕναν τεράστιο ρόλο στὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση.

Ὅλοι οἱ μάρτυρες ὁμόφωνα μᾶς λένε ὅτι τὸ μίσος τῶν ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης ἐνοντίον τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης ἐξηγοῦνταν σ' ἕνα μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴ πολιτικὴ της. Εἶναι δίχως ἀμφιβολία, ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς πολιτικῆς, οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης συνέλαβαν στοὺς δρόμους τῆς Πετρούπολης κατὰ τὶς διαδηλώσεις τῆς 3 Ἰουλίου, τὸν ὑπουργὸ τῆς Γεωργίας, τὸν σοσιαλεπαναστάτη τῆς δεξιᾶς Βίκτωρ Τσέρνωφ. «Οἱ ναῦτες καὶ οἱ στρατιῶτες ἀγροτικῆς καταγωγῆς αἰσθάνονταν τὸ πιὸ μεγάλο μίσος ἐναντιον αὐτοῦ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στατιστικῶν» λέει ὁ Ρασκόλνικωφ στὶς ἀναμνήσεις του. Αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε τὸν Τρότσκυ, ποὺ ἔσωσε τὸν Τσέρνωφ ἀπὸ τὸ λυντσάρισμα τῶν ναυτῶν νὰ τοὺς ἀποκαλέσει τὴν ἴδια μέρα «καμάρι καὶ ὑπερηφάνεια τῆς Ρωσσικῆς Επανάστασης».

Στὴν πραγματικότητα, οὔτε τὸ ρωσσικὸ προλεταριάτο γενικά, οὔτε οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης ἰδιαίτερα δὲν εἶχαν ἀπὸ τὸ 1917 διαρρήξει τοὺς δεσμούς τους μὲ τὴν ὕπαιθρο. Ἀλλὰ εἶναι ψέμμα νὰ λέμε ὅτι κατὰ τὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 1917 ἕως τὸ 1921 ὁ ἀριθμὸς τῶν κουλάκων αὐξήθηκε στὸ στόλο.

Ἡ «θεωρία» τοῦ Τρότσκυ ἀποδεικνύεται λοιπὸν ἀνίσχυρη νὰ ἐξηγήσει τὴ μεγάλη τραγωδία τῆς Κρονστάνδης. Θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὴν κατανοήσουμε, ἀκολουθῶντας πιστὰ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ντοκουμέντα, ἂν καὶ ὁ Τρότσκυ μᾶς μαθαίνει ὅτι οἱ ἀληθινὲς μέθοδες ἱστορικῆς ἔρευνας δὲν συνίστανται στὴν «κατὰ γράμμα πίστη» τῶν ντοκουμέντων. Εἶναι ἕνα πολησ ἀπόφθεγμα γνωστὸ πρὶν ἀπὸ τὸν Τρότσκυ. Ἀπ' τὸ μέρος μας δὲν θὰ τὸ λησμονήσουμε.

II

ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΔΥΝΑΜΩΜΑ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ξέσπασε τρεῖς μῆνες μετὰ τὴν διάλυση τοῦ τελευταίου μετώπου τοῦ ἐμφύλιου πόλεμου στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία.

Μὲ τὴν νικηφόρα ἔκβαση αὐτοῦ τοῦ πολέμου, ὁ ἐργαζόμενος λαὸς τῆς χώρας, σὲ μιὰ κατάσταση διαρκοῦς πείνας, βρίσκονταν στὸ ἔλεος τοῦ δικτατορικοῦ καθεστῶτος ἑνὸς ὁλοκληρωτικοῦ κράτους διευθυνομένου ἀπὸ ἕνα μόνον κόμμα. Ἐν τούτοις ἡ γεννεὰ τοῦ Ὀκτώβρη εἶχε ἀκόμα ζωντανὰ στὴ μνήμη της τὰ συνθήματα τῆς Κοινωνικῆς Ἐπανάστασης γιὰ τὴν οἰκοδόμηση ἑνὸς νέου κόσμου. Αὐτὴ ἡ γεννεὰ ἡ ὁποία περιελάμβανε στοὺς κόλπους της σημαίνοντες προλετάριους εἶχε μὲ κρύα καρδιὰ συγκατατεθεῖ, νὰ ἐγκαταλείψει προσωρινὰ τὰ συνθήματά της γιὰ ἰσότητα καὶ ελευθερία, πιστεύοντας ὅτι ἦταν ἂν ὄχι ἀσυμβίβαστα τουλάχιστον δυσκολεφάρμοστα ἐν καιρῷ πολέμου. Ἀλλὰ μιὰ καὶ ὁ πόλεμος ἔληξε νικηφόρα, οἱ προλετάριοι τῶν πόλεων, οἱ ναῦτες, οἱ κόκκινοι στρατιῶτες καὶ οἱ ἐργαζόμενοι χωρικοί, ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τους κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, δὲν ἔβλεπαν πλέον γιὰ ποιὸ λόγο νὰ ὑπάρχει πείνα καὶ ποιὰ ἡ ἀνάγκη τῆς τυφλῆς ὑποταγῆς σὲ μιὰ τόσο θηριώδη πειθαρχία. Ἐκεῖνο ποὺ μποροῦσε νὰ συχωρεθεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου δὲν μποροῦσε πλέον νὰ γίνει ἀνεκτὸ σήμερα.

Καὶ ἐνῶ οἱ μάζες μάχονταν στὰ μέτωπα, αἱ ὀργανωτὲς τοῦ κράτους στερέωναν τὶς θέσεις τους, ἀποσπώμενοι ὁλοένα καὶ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους. Ἡ γραφειοκρατία ἔπαιρνε τρομακτικὲς μορφές. Τὸ κράτος διευθύνονταν ἀπὸ ἕνα μόνον κόμμα ποὺ ὁλοένα καὶ περισσότερο συνεκέντρωνε στὶς γραμμές

του άρριβιστικά στοιχεία Έτσι ένας προλετάριος πού δέν ήταν μέλος τοῦ διευθύνοντος κόμματος, άξιζε στήν πλάστιγγα τής καθημερινής ζωής, οπείρως λιγώτερο άπό ένον παληο ευγενή ή άστό πού ήταν μέλος τοῦ κόμματος Ή έλεύθερη κριτική δέν ύπήρχε πλέον καί ό πρῶτος τυχών κομμουνιστής μποροῦσε νά χαρακτηρ'σει άντεπαναστάτη ένον προλετάριο πού ύπεράσπιζε τά δικαιώματά του καί τήν τοξική του άξίο

Ή βιομηχανική καί γεωργική παραγωγή έπεφτε μέ ίλιγγ'ώδεις ρυθμούς Στά έργοστάσ:ο οί πρῶτες ύλες σχεδόν έλειπαν καί οί μηχανές ήτον παληές παραμελημένες

Τό προλεταριάτο τώρα κοίτοζε πιό πολύ τί νά μηχανευτεί γιά νά τά βολέψει μέ την πείνο Οί κλοπές μέσα στά έργοστάσια πού άποτελοῦσαν ένα είδος άντιστάθμισμα γιά μιά άθλια πληρωνόμενη έργασία, ήτον ένα φαινόμενο καθημερ.νό, κι αυτό παρά τίς καθημερινές έρευνες τής ΤΣΕΚΑ πού γίνονταν κατά τήν έξοδο.

Οί προλετάρ'οι πού είχαν δεσμούς μέ τήν ϋπαιθρο πήγαιναν νά άνταλλάξουν μέ τρόφιμο, παληά φορέματα, σπίρτα ή άλάτι. Τά τροῖνο ήταν γεμᾶτα άπ' ούτούς τούς άντρες (μεχάτανικοι), οί όποίοι μέσα άπό χίλ:ες δυσκολίες, μετέφεραν τρόφιμα στίς πεινασμένες πόλεις. Καί ήταν μεγάλη ή άγανάκτηση τῶν προλεταριων, όταν τά μπλόκα τής πολιτοφυλοκής τούς παίρνανε τά άλεύρι ή τίς πατάτες πού κουβαλοῦσαν στούς ῶμους τους γιά νά μήν άφίσουν τούς δικούς τους νά πεθάνουν άπ' τήν πεῖνα

Ύποκείμενοι στήν έπίταξη, οί χωρικοί έσπερναν λίγο, παρά τήν άπειλή τής άλλεπάλληλης πε:νας στίς κακές σοδειές Καί ξέρουμε ότι οί κακές σοδε:ές δέν ήταν σπάνιες, μόνον πού στίς όμαλές έποχές, ή σπαρμένη έκταση ήταν πολύ μεγαλύτερη καί οί χωρικοί μποροῦσαν νά έχουν μερικά άποθέματα γιά τά μαῦρα χρόνια

Μποροῦμε λοιπόν νά συνοψίσουμε τήν πρό τής έξέγερσης τής Κρονστάνδης κατάσταση σάν μιά τρομοκτική διάσταση άναμεσα σ' ότι ύποσχέθηκαν καί στήν πραγματική κατάσταση Αυτή ή διάσταση πού τήν ύφίστατο, ή γεννεά πού δέν είχε άκόμα χάσει τήν έννοια τῶν δικαιωμάτων πού κατέκτησε μέ τήν έπανάσταση, διεμόρφωσε τό ούσιαστικό ψυχολογικό βάθος τής έξέγερσης

Άλλά καί μιά δευτερεύουσα άντίθεση έξήγειρε έπίσης τό στόλο. Μετά τήν ειρήνη τοῦ Μπρέστ — Λιτόφσκ, ή κυβέρνηση πραγματοποιεί μιά πλήρη άναδιοργάνωση τοῦ στρατοῦ στή βάση μιᾶς αύστηρής πειθαρχίας, άσυμβίβαστης μέ τήν άρχή τής άνοκλητότητας τῶν άξιωματικῶν άπό τούς στρατιῶτες, εισάγοντας έτσι μία όλόκληρη ιεραρχική κλίμακα διώχνοντας τό πνεῦμα τής δημοκρατικοποίησης πού ίσχυε στήν άρχή τής έπανάστασης Άλλά στό στόλο γιά λόγους καθαρά τεχνικούς μιά τέτοια άναδιοργάνωση ήταν άδύνατη, γιατί τά στοιχεία μέ μιά κάποια τεχνική ειδί-

κευση δὲν μποροῦσαν νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ νέους στρατολογούμενους. Γι' αὐτὸ τὰ παληὰ ἐπαναστατικὰ ἤθη διατηροῦνταν καὶ οἱ ναῦτες ἀπελάμβανον ἀκόμα ὅ,τι ἀπόμειναν ἀπὸ τὶς ἐλευθεριες ποὺ κατακτήθηκαν τὸ 1917. Αὐτὴ ἡ κατάσταση ὄντας σὲ κατάφορη ἀντίθεση μὲ τὸ πνεῦμα ποὺ βασίλευε στὸν ὑπόλοιπο στρατό, δὲν μποροῦσε νὰ διαρκέσει. Οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στὴ βάση τοῦ στόλου καὶ στὴν ἀνώτερη διοίκηση τοῦ στρατοῦ εντεινονταν καὶ γίνηκαν ἐξαιρετικὰ ὀξεῖες μὲ τὴ διάλυση τῶν μετωπων τοῦ ἐμφύλιου πόλεμου στὴν εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία

Ἡ δυσαρέσκεια ὑπῆρχε ὄχι μόνον στὴ μάζα τῶν ἐκτος κομματος ναυτῶν, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ μεταξὺ τῶν κομμουνιστῶν ναυτῶν. Οἱ προσπάθειες νὰ «πειθαρχήσουν» τὸν στόλο, εἰσάγοντας σ' αὐτὸν τὰ «στρατιωτικὰ ἤθη» συναντοῦσε ἀπὸ τὸ 1920 μιὰ ενεργὸ ἀντίσταση εκ μέρους τους. Ἕνας ἀπὸ τοὺς εμπνευστές αυτῶν τῶν πειθαρχικῶν μέτρων, ὁ Ζόφ, μέλος τοῦ Πολεμικοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, κατηγορηθηκε ἐπίσημα ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὲς ναῦτες γιὰ «δικτατορικὸ πνευμα». Ὁ γραφειοκρατισμός, ἡ ἀντίθεση ἡ πολὺ φανερή, ἀνάμεσα στὴ «βάση καὶ στὴν κορυφή», διαπιστώθηκε πολλὲς φορὲς κατὰ τὴ δεύτερη συνδιάσκεψη τῶν κομμουνιστῶν ναυτῶν τὸ 1921. Αὐτὴ ἡ κατάσταση τῶν πνευμάτων ἐκδηλώθηκε ἐπίσης μὲ σθένος κατὰ τις ἐκλογὲς γιὰ τὸ 8ο Συνέδριο τῶν σοβιὲτ τὸν Δεκέμβρη τοῦ 1920, ὅταν στὴ ναυτικὴ βάση τῆς Πετρούπολης ἕνα μεγάλο μέρος τῶν ναυτῶν ἀπεχώρησαν ἐπιδεικτικὰ ἀπὸ τὴν εκλογικὴ συνέλευση, διαμαρτυρόμεναι ἀνοιχτὰ ἐναντίον τῆς ἀποστολῆς ὡς ἀντιπροσώπων ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Πολιτοντιὲλ καὶ τοῦ Κομφλὸτ (δηλ. τὶς δυὸ ὀργανώσεις οἱ ὁποῖες κρατοῦσαν στὰ χέρια τους τὸν πολιτικὸ ἔλεγχο τοῦ στόλου).

Στὶς 15 Φεβρουαρίου 1921 ἡ δεύτερη κομμουνιστικὴ συνδιάσκεψη τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς ἡ ὁποία εἶχε συγκεντρώσει 300 ἀντιπροσώπους ψήφισε τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση:

> «Ἡ δεύτερη συνδιάσκεψη τῶν κομμουνιστῶν ναυτῶν διαπιστώνει ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ Πουμπὰτ (πολιτικὸ τμῆμα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς) ἐκτελεῖται μὲ τόσο κακὸ τρόπο ὥστε γίνεται αἰτία γιὰ τὰ παρακάτω:
>
> 1ον Τὸ Πουμπὰτ δὲν ἔχει μόνον ἀποσπαστεῖ ἀπὸ τις μάζες, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δραστήρια στελέχη και ἔχει μεταμορφωθεῖ σὲ γραφειοκρατικὸ ὄργανο ποὺ δὲν ἀπολαμβάνει κανενὸς κύρους μεταξὺ τῶν ναυτῶν.
>
> 2ον Στὴν ἐργασία τοῦ Πουμπὰτ μποροῦμε νὰ διαπιστώσουμε, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένα σχέδιο καὶ σύστημα, καθὼς λείπει ἐπίσης συντονισμὸς μὲ τὸ κέντρον καὶ

μὲ τὶς ἀποφάσεις τοῦ 9ου Συνεδρίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

3ον Τὸ Πουμπὰτ ὄντας ἀποσπασμένο ἐντελῶς ἀπὸ τὴ μάζα τοῦ κόμματος ἔχει ἐξαφανίσει κάθε τοπικὴ πρωτοβουλία, μεταμορφώνοντας ὅλη την πολιτικὴ ἐργασία σὲ παληόχαρτα ποὺ ἐπιδροῦν μὲ ἕναν ἀρνητικὸ τρόπο στὴν ὀργάνωση τῶν μαζῶν τοῦ στόλου. Κατὰ τὴν περίοδο ἀπὸ τὸν 'Ιούνη ἕως τὸν Νοέμβρη 20% τῶν κομμουνιστῶν ἔχουν ἀποχωρήσει ἀπὸ τὸ κόμμα. Τὰ γεγονὸς ἐξηγεῖται ἀπὸ τὶς μέθοδες καὶ τοὺς τρόπους τῆς ἐσφαλμένης ἐργασίας τοῦ Πουμπάτ.

4ον 'Η συνδιάσκεψη φρονεῖ ὅτι οἱ αἰτίες ποὺ προσδιορίζουν αὐτὰ τὰ γεγονότα βρίσκονται σ' αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν ἀρχὴ τῆς ὀργάνωσης τοῦ Πουμπὰτ καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ ἀλλάξει μὲ τὴν ἔννοια μιᾶς εὐρύτερης δημοκρατίας».

Μ α σειρὰ ἀπὸ ἀντιπροσώπους εἶχαν ἀπαιτήσει στοὺς λάγους τους τὴν «πλήρη κατάργηση τῶν πολιτικῶν τμημάτων τοῦ στόλου», σύνθημα ποὺ θὰ τὰ ξαναβροῦμε ἀργότερα στὶς ἀποφάσεις τῶν ναυτῶν τῆς ἐξεγερμένης Κρονστάνδης. Τέτοια ὑπῆρξε ἡ κατάσταση τῶν πνευμάτων, ποὺ ἐνέπνευσε τὴν περίφημη συζήτηση γιὰ τὰ συνδικαλιστικὸ κίνημα ποὺ εἶχε προηγηθεῖ τοῦ 10ου πανρωσσικοῦ συνεδρίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

Στὰ ντοκουμέντα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς διαφαίνεται ἡ θέληση ὁρισμένων μπολσεβίκων ἀρχηγῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ Τρότσκυ, ὄχι μόνον νὰ κλείσουν τὰ μάτια στὶς αἰτίες τῆς μεγάλης δυσαρέσκειας ποὺ ἐπικρατοῦσε ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζόμενους καὶ στοὺς μαχητὲς τῆς χθές, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ πρὸ παντὸς νὰ ἐφαρμόσουν τὶς στρατιωτικὲς τους μέθοδες στην καθημερινὴ ζωή, ἰδίως στὴ βιομηχανία καὶ στὶς συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις. Σ' αὐτὴ τὴ συζήτηση οἱ ναῦτες τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς υἱοθέτησαν μία ἄποψη καθαρὰ ἀντίθετη μ' αὐτὴν τοῦ Τρότσκυ. Καὶ στὶς ἐκλογὲς γιὰ τὸ 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, ὁ στόλος τῆς Βαλτικῆς ψήφισε ἐναντίον τῶν ἀμέσων ἀρχηγῶν του: τοῦ Τρότσκυ, ἐπιτρόπου τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν καὶ τοῦ Ρασκόλνικωφ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς. Καὶ οἱ δυὸ ἦταν σύμφωνοι στὸ συνδικαλιστικὸ ζήτημα.

Ταυτόχρονα οἱ ναῦτες διαμαρτύρονται ἐναντίον τῆς γενικῆς κατάστασης ἐγκαταλείποντας κατὰ μάζες τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα. Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὶς πληροφορίες τοῦ Σόριν, ἐπιτρόπου τῆς Πετρούπολης, 5 000 ναῦτες ἐγκαταλείπουν τὸ κόμμα κατὰ τὸν 'Ιανουάριο τοῦ 1921.

Είναι άναμφισβήτητο ότι ή συζήτηση στό έσωτερικό τοῦ κόμματος έπαιξε ένα μεγάλο ψυχολογικό ρόλο. Δεδομένης τῆς σπουδαιότητας τοῦ ζητήματος, ή συζήτηση διεπέρασε τα στενα όρια τοῦ κόμματος και έπεκτάθηκε στις έργατικές μάζες, στό στρατο και στό στόλο. Ή μέ πάθος κριτική είχε παίξει τό ρόλο ένός καταλύτου. Τό προλεταριάτο έκανε τόν έξῆς λογικό συλλογισμό: 'Εον η συζήτηση και ή κριτική έπιτρέπονται γιά τό μέλη τοῦ κόμματος γιατί νά μήν έπιτρέπονται καί γιά τίς μεγάλες μάζες οι όποίες είχαν ύποστεί όλες τίς δοκιμασίες τοῦ έμφυλίου πόλεμου. Κατά τόν λόγο του στό 10ο συνέδριο τοῦ κομματος ό Λένιν έξέφρασε τή λύπη του γιατί είχε έπιτραπεί αυτή ή συζήτηση: «Έχοντας έπιτρέψει αύτή τή συζήτηση, ασφαλῶς διαπράξαμε ένα λάθος» είπε. «Μιο τέτοια συζήτηση ύπῆρξε βλαβερή τήν παραμονή μιᾶς άνοιξης γεμάτης δυσκολίες».

Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ
ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

Ό χειμώνας τοῦ 1920—21, ύπῆρξε ιδιαιτέρως βαρύς στήν Πετρούπολη, παρ' όλο πού ό πληθυσμός κατά τήν έποχη αυτη είχε έλαττωθεί σχεδόν κατά τά δύο τρίτα. Τά τρόφιμα άρχισαν να λείπουν λίγο πρίν άπό τήν έπανάσταση τοῦ Φλεβάρη καί ή έλλειψη γίνονταν μεγαλύτερη άπό μῆνα σέ μῆνα. Ή κατάσταση χειροτέρεψε άπό τό γεγονός ότι ό έπισιτισμός τῆς περιοχῆς τῆς Πετρούπολης άνέκαθεν έξαρτῶνταν κατά μεγάλο μέρος άπό είσαγωγές πού προέρχονταν άπό άλλες έπαρχίες τῆς χώρας. Κατά τή διάρκεια τῆς έπανάστασης ή άγροτική οίκονομία, κλονισμένη μέσα σ' αυτήν τήν έπαρχία, δέν μποροῦσε παρά σ' έναν πολύ άσθενή βαθμό νά τροφοδοτεί τήν πρωτεύουσα. Ή καταστροφή τῶν μέσων μεταφορᾶς καθιστοῦσε τίς είσαγωγές άδύνατες. Τέλος ό άνταγωνισμός, όλοένα καί πιό όξύς άνάμεσα στήν πόλη καί στήν ύπαιθρο, δημιουργοῦσε έμπόδια στόν έπισιτισμό τῶν πόλεων καί στήν ύπόλοιπη χώρα.

Σ' αύτές τίς συνθῆκες πρέπει νά προστεθεί ό γραφειοκρατικός έκφυλισμός καί ή άρπακτικότητα τῶν έπισιτιστικῶν όργανων τοῦ κράτους. Έξ άλλου ό ρόλος αύτῶν στόν έπισιτισμό τοῦ πληθυσμοῦ ῆταν σχεδόν άρνητικός. Έάν ό πληθυσμός τῆς Πετρούπολης δέν πέθανε όλος άπό τήν πείνα σ' αυτή τήν έποχή, αύτό τό χρωστάει στή μεγάλη ίκανότητα προσαρμογῆς. Προμηθεύτηκε τρόφιμα παίρνοντας άπό όπου τά εύρισκε.

Ή Ρωσσία αύτή τήν έποχή πραγματοποιοῦσε τήν άνταλλαγή

σὲ εἶδος. Ἡ ὕπαιθρος παρὰ τὴν ἐλάττωση τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, εἶχε ἀκόμα μερικὰ τρόφιμα, ἀλλὰ αὐτὰ δεν τὰ ἔδινε παρὰ μὲ ἀνταλλαγὴ προϊόντων ποὺ τῆς ἔλειπαν: ἁλάτι, σπίρτα, παπούτσια, πετρέλαιο κ.λ.π. Ὁ πληθυσμὸς τῶν πόλεων προμηθεύονταν μὲ ὅλα τὰ μέσα αυτὰ τὰ προϊόντα (σὲ ἐλάχιστες ποσότητες, πρέπει νὰ προσθέσουμε, ἀλλὰ ποὺ μέσα στὴ γενικὴ σιτοδεια ἀντιπροσώπευαν μιὰ πραγματικὴ ἀξία) καὶ τὰ μετέφεραν στην ὕπαιθρο. Σὲ ἀνταλλαγὴ ξανάφερναν στοὺς ὤμους τους μερικὰ κιλὰ πατάτες καὶ λίγο ἀλεῦρι. Ἔτσι ψευτοζοῦσαν τόσο, ὅσο νὰ ἀποφεύγουν τὴν μόλυνση ἀπό μεταδοτικὲς ἀσθένειες, ταξιδευοντας πρὸ παντὸς μὲ τὰ τραῖνα. Αὐτὴ τὴν εποχὴ δὲν κυκλοφοροῦσαν παρὰ ἐμπορικὰ τραῖνα, δίχως θέρμανση, γεμᾶτα ἀνθρώπους μὲ σακκούλια στοὺς ὤμους. Στὸ δρόμο αὐτὰ τὰ τραῖνα συχνα σταματοῦσαν καὶ τότες οἱ ταξιδιῶτες κατέβαιναν γιὰ νὰ το φορτώσουν κούτσουρα.

Ἐπισήμως οἱ ἀγορὲς δὲν ὑπῆρχαν πλέον, ἀλλὰ σχεδόν σ' ὅλες τὶς πόλεις ὑπῆρχαν παράνομες ἀγορές, μισοανεκτές, μισολαθραῖες, ὅπου πραγματοποιοῦνταν οἱ ἀνταλλαγές σὲ εἶδος. Μια παρομοια ἀγορὰ ὑπῆρχε ἐπίσης καὶ στὴν Πετρούπολη, ὅταν αιφνιδίως το καλοκαίρι τοῦ 1920 μὲ διαταγη τοῦ Ζηνόβιεφ, ἐξαφανίζεται κάθε ἴχνος ἐμπορίου. Ὅμως τό κράτος δὲν ἦταν καθόλου ἕτοιμο νὰ ἐξασφαλίσει τόν επισιτισμὸ τῶν πόλεων. Μερικὰ μικρὰ καταστήματα που ὑπῆρχαν ἀκόμα ἦταν μᾶλλον κλειστὰ καὶ σφραγισμένα. Ἀπ αυτὴ τὴ στιγμὴ ἡ πεῖνα ποὺ δὲν εἶχε καθόλου ελαττωθεί, παρὰ τὶς ἱκανότητες τοῦ πληθυσμοῦ νὰ τὰ βολεύει, ἔφτασε στό ἀκρότατο ὅριο. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1921, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεία ποὺ ἔδωσε ἡ Πετροκομμούνα (κρατικὴ υπηρεσια για τον επισιτισμὸ τῆς Πετρούπολης) οι εργάτες ποὺ εργάζονταν σε εργοστάσια συνεχοῦς λειτουργίας εἶχαν δικαίωμα σὲ μιὰ μερίδα 800 γραμμαρίων μαῦρο ψωμί, οἱ ἐργάτες τῶν μαχητικῶν ομαδων 600 γραμμάρια, ἐκεῖνοι που εἶχαν τὴν κάρτα A. V. 400 γραμμάρια καὶ ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν τὴν κάρτα B 200 γραμμάρια. Ας προσθέσουμε ὅτι τό μαῦρο ψωμὶ ἦταν αυτὴ τὴν ἐποχὴ ἡ οὐσιώδης τροφὴ τοῦ ρώσσου ἐργάτη.

Ἀλλὰ αὐτὲς οἱ ἐπίσημες μερίδες δὲν διανέμονταν στην πραγματικότητα παρὰ πολὺ ἀκανόνιστα καὶ επὶ πλέον σὲ μικροτερες ποσότητες. Ἔτσι οἱ ἐργάτες μεταφορᾶς ἐπὶ παραδείγματι δὲν εἶχαν παρὰ 700 ἕως 1000 θερμίδες τὴν ἡμέρα καὶ ὄχι κανονικά. Ἐπὶ πλέον τὰ σπίτια δὲν θερμαίνονταν καὶ δὲν ὑπῆρχαν οὔτε ροῦχα, οὔτε παπούτσια.

Σύμφωνα μὲ ἐπίσημα στοιχεῖα, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης τό 1920 ἦταν ἴσος μὲ τὸ 8,9% τοῦ μισθοῦ τοῦ 1913.

Ὁ πληθυσμός ἔφευγε ἀπό τήν πρωτεύουσα. Ἐκεῖνο πού ἔμενε ἦταν τό αὐθεντικό μέρος τοῦ προλεταριάτου, γιατί αὐτό εἶχε λίγους δεσμούς μέ τήν ὕπαιθρο. Ἐκεῖνοι πού εἶχαν γονεῖς στά χωριά πήγαιναν νά μείνουν μαζί τους. Αὐτό πρέπει νά σημειωθεῖ γιατί διαψεύδει τήν ἐπίσημη ἐκδοχή, που θέλει νά ἐξηγήσει τό κῦμα τῶν ἀπεργιῶν στήν Πετρούπολη αὐτή τήν ἐποχή, ἀπό τήν παρουσία στοιχείων ἀπό τήν ὕπαιθρο ανεπαρκῶς διαποτισμένων μέ προλεταριακή ἰδεολογία. Ἐντελῶς αντιθετα, ἦταν οἱ προλετάριοι τῶν πόλεων πού ἔφευγαν πρός την ἐξοχή καί ὄχι οἱ χωρικοι πού ἔρχονταν στις πόλεις. Οἱ μερικές χιλιάδες τῶν «τρουνταρμεντζος» (ταγμάτων ἐργασίας) πού βρίσκονταν στήν Πετρούπολη δέν μποροῦσαν νά μεταβάλλουν τά ταμπλώ. Ἦταν οἱ προλετάριοι τῆς Πετρούπολης, αὐτοί πού ἐνεργά εἶχαν πάρει μέρος στίς δυό ἐπαναστάσεις πού χρησιμοποίησαν τό κλασσικό ὅπλο τῆς πάλης τῶν τάξεων: τήν ἀπεργία

Ἡ πρώτη ἀπεργία ξέσπασε στό ἐργοστάσιο Τρουμπόττανυ στίς 23 Φεβρουαρίου. Στίς 24 Φεβρουαρίου οἱ ἀπεργοί αὐτοῦ τοῦ ἐργοστασίου ὀργανώνουν μιά διαδήλωση στούς δρόμους. Ἀμέσως ὁ Ζηνόβιεφ στέλνει ἐναντίον τους ἀποσπάσματα εὐέλπίδων. Οἱ ἀπεργοί δοκιμάζουν ναρθοῦν σ' ἐπαφή μέ τίς στρατῶνες, που τίς ὀνόμαζαν φινλανδικές. Συγχρόνως οἱ ἀπεργίες ἐπεκτείνονται καί ἡ ἐργασία σταματάει στά ἐργοστάσια Μπολτίακυ καί Λόφερμ καί σέ μιά σειρά ἄλλα ἐργοστάσια. Κατόπι στά ἐργοστάσια ὑποδημάτων Σανόχολ σταματάει ἡ ἐργασία, κατόπι στά ἐργοστάσια Ἀντιμιραλτέϊκυ, Μπόρμαν,, Μεταλισταέσκυ καί στίς 28 Φεβρουαρίου ἡ ἀπεργια ἀρχίζει καί στό ἐργοστάσιο καί στά ναυπηγεῖα Παυτίλωφ.

Οἱ ἀπεργοί ρ'χνουν συνθήματα οἰκονομικά καί σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ἔτσι ὁρισμένα ἐργοστάσια απαιτοῦσαν τήν ἐπαναφορά τῆς ἀγορᾶς, τήν ἐλεύθερη κυκλοφορια σέ ζώνη 50 χιλιομέτρων, τήν κατάργηση τῶν μπλόκων τῆς πολιτοφυλακῆς πού ἀπαγύμνωναν τούς ἐργάτες ἀπό μερικά κιλά πατάτες, πού κατώρθωναν νά προμηθευτοῦν. Ἀλλά δίπλα σ' αὐτά τά οἰκονομικά συνθήματα πολλά ἐργοστάσια διατυπώνουν καθαρά πολιτικές διεκδικήσεις, ὅπως τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου καί τοῦ τύπου καί τήν ἀπελευθέρωση τῶν πολιτικῶν κρατουμένων. Σ' ὁρισμένα ἀπ' αὐτά τά ἐργοστάσια οἱ ἀπεργοί ἀπαγορεύουν στούς κομμουνιστές νά μιλήσουν.

Ἐνῶ ὁ σέ κατάσταση ἀθλιότητας ρῶσσος ἐργάτης, ἀναζητοῦσε μόνιμα μιά διέξοδο ἀπό τό φοβερό ἀδιέξοδο πού βρίσκονταν, ὁ Ζηνόβιεφ (ὁ ὁποῖος σύμφωνα μέ πολυάριθμες μαρτυρίες διοικοῦσε τήν Πετρούπολη σάν πραγματικός σατράπης), καθώς καί ἡ δουλική Τοπική Ἐπιτροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος δέν βρῆκε ἄλλο μέσο πειθοῦς παρά τά στρατιωτικά μέτρα. «Ἔπρεπε

νὰ πάρουμε ἀποφασιστικὰ ταξικὰ μέτρα» γράφει ὁ Πούκωφ, ἐπίσημος ἱστορικὸς τῆς ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης «γιὰ νὰ ἐξουδετερώσουμε τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἐπανάστασης, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦσαν, χρησιμοποιῶντας ἕνα μέρος ὄχι πολὺ συνειδητὸ τοῦ προλεταριάτου, νὰ ἀποσπάσουν τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὴν πρωτοπορεία της, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα».

Ἔτσι στὶς 24 Φεβρουαρίου συνεστήθη ἕνα ειδικὸ ἐπιτελεῖο, ὀνομαζόμενο Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης, ἀποτελούμενο ἀπὸ τρία πρόσωπα: τὸν Λάσεβιτς, τὸν Ἀντζέλοβιτς καὶ τὸν Ἄβρωφ Αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ πλαισιώνεται ἀπὸ τεχνικοὺς ὑπαλλήλους. Σὲ κάθε συνοικία ὀργανώθηκε ἐπίσης μιὰ «τριμελὴς ἐπιτροπὴ» (τρόϊκα) ἀποτελουμένη: ἀπὸ τὸν ὀργανωτὴ τοῦ κόμματος τῆς συνοικίας, ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ τάγματος τῆς τοπικῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀπὸ τὸν ἐπίτροπο τῆς σχολῆς ἀξιωματικῶν. Τέτοιες ἐπιτροπὲς ὀργανώθηκαν ἐπίσης στὶς ἐπαρχίες καὶ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τὸν κομματικὸ ὀργανωτὴ τῆς ἐπαρχίας, ἀπὸ τὸν πρόεδρο τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ τοπικοῦ σοβιὲτ καὶ ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸ ἐπίτροπο τῆς περιφερείας.

Τὴν ἴδια μέρα ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης κήρυξε τὴν Πετρούπολη σὲ κατάσταση πολιορκίας καὶ τοιχοκόλλησε τὴν ἀκόλουθη διαταγή:

ΔΙΑΤΑΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΜΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΟΧΥΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Κατ' ἐντολὴν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης τῆς 24 Φεβρουαρίου, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης τῆς ὀχυρωμένης περιοχῆς τῆς Πετρούπολης ἐπιφορτίστηκε νὰ κηρύξει τὴν πόλη τῆς Πετρούπολης σὲ κατάσταση πολιορκίας. Εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς τῆς ἀπόφασης φέρνουμε σὲ γνώση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πετρούπολης ὅτι:

1ον Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ κυκλοφορία στοὺς δρόμους τῆς πόλεως μετὰ τὴν 23η ὥρα.

2ον Ἀπαγορεύονται ὅλες οἱ συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις, συλλαλητήρια, τόσο σὲ ἀνοικτὸ χῶρο, ὅσο καὶ σὲ κλειστό, δίχως εἰδικὴ ἄδεια τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀμύνης.

Ὅσοι δὲν συμμορφωθοῦν μ' αὐτὴ τὴ διαταγὴ θὰ δικαστοῦν μὲ ὅλη τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων ἐν καιρῷ πολέμου.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ἰσχύει ἀπὸ τὴ δημοσίευσή της.

Ὁ διοικητὴς τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς τῆς Πετρούπολης
Ἄβρωφ
Τὸ μέλος τοῦ πολεμικοῦ Συμβουλίου
Λάσεβιτς
Ὁ διοικητὴς τῆς ὀχυρωμένης περιοχῆς τῆς Πετρούπολης
Μπουλὶν

Ταυτοχρόνως κήρυξαν έπιστράτευση τῶν μελῶν τοῦ κόμματος, συνέλαβαν τοὺς πιὸ δραστήριους άπεργούς, θέσανε σὲ συναγερμὸ τὰ ἀποσπάσματα εἰδικοῦ προορισμοῦ καὶ συγχρόνως στις 28 Φεβρουαρίου καταργήσανε τὰ ἀποσπάσματα γιὰ τὰ μπλόκα που δρούσαν στὴν περιοχὴ τῆς Πετρούπολης.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΩΝ ΝΑΥΤΩΝ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης ἐνδιαφερόμενοι φυσικὰ γιὰ κάθε τί ποὺ συνέ.βαινε στὴν Πετρούπολη, στείλανε στὶς 26 Φεβρουαρίου ἀντιπροσώπους τους γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὸν χαρακτήρα τῶν ἀπεργιῶν. Αὐτὴ ἡ ἀντιπροσωπεὶο ἐπεσκέφθηκε μία ὁλόκληρη σειρὰ ἐργοστάσια καὶ ξαναγύρισε στὶς 28 Φεβρουαρίου στὴν Κρονστάνδη. Τὴν ἴδια μέρα τὸ πλήρωμα τοῦ πολεμικοῦ «Πετραπαυλόσκ» ὁφοῦ ἔμαθε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Πετρούπολης ψηφισε τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση:

«Ἀφοῦ ἀκούσανε τοὺς ἀντιπροσώπους σταὺς ὁποιους εἶχε ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὴ γενικὴ συνέλευση τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων, νὰ πληροφορηθοῦν γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Πετρούπολη, οἱ ναῦτες ἀποφασίζουν:

1ον Δεδομένου ὅτι τὰ σημερινὰ σοβιὲτ δὲν ἐκφράζουν τὴ θέληση τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν, νὰ προκηρυχθοῦν ἀμέσως ἐκλογὲς γιὰ σοβιὲτ μὲ μυστικὴ ψηφοφορία καὶ μὲ ἐλεύθερη προεκλογικὴ προπαγάνδα.

2ον ΑΠΑΙΤΟΥΝ, τὴν ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου γιὰ τοὺς ἐργάτες καὶ χωρικούς, τοὺς ἀναρχικοὺς καὶ τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς

3ον Τὴν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τὴν ἐλευθερία τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ὀργανώσεων τῶν χωρικῶν.

4ον Τὴ σύγκληση τὸ ἀργότερο ἕως στὶς 10 Μαρτίου 1921 μιᾶς συνδιάσκεψης τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν τῆς Πετρούπολης, τῆς Κρονστάνδης καὶ τῆς περιφέρειας τῆς Πετρούπολης.

5ον Τὴν απελευθέρωση ὅλων τῶν πολιτικῶν κρατουμένων ποὺ ἀνήκουν σὲ σοσιαλιστικὰ κόμματα, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, φυλακισμένων γιὰ διάφορα ἐργατικὰ καὶ ἀγροτικὰ κινήματα.

6ον Τὴν ἐκλογὴ μιᾶς ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν φα-

κέλλων τῶν κρατουμένων στὶς φυλακὲς καὶ στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης.

7ον Τὴν κατάργηση ὅλων τῶν Πολιτοτνιέτ (πολιτικὰ τμήματα) γιατὶ κανένα κόμμα δὲν πρέπει να ἔχει προνόμιο γιὰ τὴν προπαγάνδα, οὔτε νὰ παίρνει χρηματικὲς ἐνισχύσεις γι' αὐτὸ τὸ σκοπό. 'Αντὶς αὐτα πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν κύκλοι γιὰ τὴν ἐκπολιτιστικὴ καλλιέργεια, ἐνισχυόμενοι μὲ χρήματα τοῦ κράτους.

8ον Τὴν ἄμεση κατάργηση ὅλων τῶν ἀποσπασμάτων τῶν μπλόκων.

9ον Τὴν ἐξίσωση τῶν μερίδων γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζομένους, ἐκτὸς ἀπὸ ὅσους ἐργάζονται σὲ ἀνθυγιεινὲς καὶ ἐπικίνδυνες ἐργασίες.

10ον Τὴν διάλυση τῶν κομμουνιστικῶν μαχητικων ἀποσπασμάτων στὶς στρατιωτικὲς μονάδες καὶ τὴν κατάργηση τῆς ὑπηρεσίας τῶν κομμουνιστικῶν φρουρῶν στὰ ἐργοστάσια. Σὲ περίπτωση ποὺ αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία θεωρεῖται ἀναγκαία νὰ ὁρίζεται ἀπὸ κάθε στρατιωτικὴ μονάδα καὶ ἀφοῦ ζητηθεῖ ἡ γνώμη τῶν ἐργατῶν.

11ον Νὰ δοθεῖ στοὺς ἀγρότες πλήρης ἐλευθερία νὰ διαχειρίζονται τὴ γῆ τους ὅπως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν ζῶα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φροντίζουν οἱ ἴδιοι, δίχως νὰ χρησιμοποιοῦν μισθωτὴ ἐργασία.

12ον Ζητᾶμε ἀπὸ ὅλες τὶς στρατιωτικὲς μονάδες ὅπως καὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους εὐέλπιδες νὰ ταχτοῦν ἀλληλέγγυοι μὲ τὴν ἀπόφασή μας.

13ον 'Απαιτοῦμε νὰ δίνεται ἀπὸ τὸν τῦπο ἡ πιὸ πλατειὰ δημοσιότητα σ' ὅλες τὶς ἀποφάσεις.

14ον Νὰ ὁρισθεῖ ἕνα κινητὸ γραφεῖο ἐλέγχου.

15ον Νὰ ἐπιτραπεῖ ἐλεύθερα ἡ βιοτεχνικὴ παραγωγὴ ποὺ δὲν χρησιμοποιεῖ μισθωτοὺς ἐργότες.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ποὺ ψηφίστηκε κατόπι ἀπὸ τὴ γενικὴ συνέλευση τῶν ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης καὶ ἀπὸ τὸ σώματα τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καὶ ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὸν ἐργατικὸ πληθυσμὸ αὐτῆς τῆς πόλης, ἀπετέλεσε τὸ πολιτικὸ πρόγραμμα τῆς ἐξέγερσης. Γι' αὐτὸ ἀξίζει μιὰ εἰδικὴ ἀνάλυση.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης ὅπως καὶ οἱ ἀπεργοὶ τῆς Πετρούπολης εἶχαν ἐντελῶς ὑπ' ὄψη τους ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατασταση

τῆς Ρωσσίας, ἦταν ἄμεσα συνδεδεμένη μὲ τὴν πολιτικὴ κατάσταση.

Ἐξ ἄλλου τὴ δυσαρέσκεια τὴν προκαλοῦσε τόσο ἡ πεῖνα ὅσο καὶ ἡ πολιτικὴ κατάσταση. Οἱ ρῶσσοι προλετάριοι ἔβλεπαν ὅτι οἱ ἐλπίδες τους διαψεύστηκαν. Ἔβλεπαν, τὰ σοβιὲτ νὰ ὑποκαθίστανται κάθε μέρα καὶ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐξουσία ἑνὸς μόνου κόμματος, ἤδη ἐκφυλισμένου ἀπο τὴν ἄσκηση τῆς ἀπόλυτης εξουσίας καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρριβίστες ποὺ εἶχε ἀπορροφήσει. Ἐναντίον τοῦ μονοπωλίου τῆς ἐξουσίας ἑνὸς μόνου κόμματος, προσπαθοῦσαν νὰ ἀντιδράσουν μὲ τὴν ἀπόφασή τους.

Τὸ σημεῖο 1 ἐκφράζει τὴν κοινὴ ἰδέα τῶν καλλιτέρων στοιχείων τῶν ρώσσων ἐργατῶν. Τὰ μπολσεβικοποιημένα στὸ ἔπακρο σοβιὲτ δεν ἐξέφραζαν τὴ θέληση τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν. Γι' αὐτὸ διεκδικοῦσαν νέες ἐκλογές, οἱ ὁποίες ἔπρεπε νὰ διεξαχθοῦν σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητας τῶν πολιτικῶν τάσεων.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ εἶναι δυνατὴ μιὰ τέτοια ἀνανέωση των σοβιέτ, ἔπρεπε οἱ διάφορες τάσεις αἱ ὁποῖες ἐπηρέαζαν τὴν πολιτικη καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῶν ἐργαζομένων νὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐκφραστοῦν δίχως τὸν φόβο τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς ἐξόντωσης. Ἀπὸ δῶ βγαίνει φυσικὰ ἡ ἐπιτακτικὴ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου, τῆς συγκέντρωσης καὶ τῆς ὀργάνωσης. Πρέπει νὰ θυμηθοῦμε ὅτι αὐτὴ τὴν ἐποχή, ὁ πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου εἶχε πρακτικὰ ἰσοπεδωθεῖ, οἱ κουλάκοι εἶχαν στερηθεῖ τὴν ἰδιοκτησία τους. Θὰ ἦταν λάθος νὰ βεβαιώνουμε ὅτι ἐπιτρέποντας αὐτὴ τὴ στιγμή, τὴν ἐλευθερία νὰ ἐκφράζονται σ' ὅλους τοὺς χωρικούς, θὰ δίναμε πολιτικὰ δικαιώματα στοὺς κουλακους. Στὴν πραγματικότητα ὕστερα ἀπὸ μερικὰ χρόνια θὰ προταθεῖ ἀπὸ τὰ πάνω στοὺς χωρικοὺς νὰ «πλουτισουν» κι' αὐτὸ ἀπὸ τον Μπουχάριν, ἐπίσημο τότες θεωρητικό.

Ἡ ἀπόφαση τῆς Κρονστάνδης εἶχε τὴν ἀρετὴ νὰ εἶναι πολυ σαφής, ἀλλὰ δὲν περιεῖχε τίποτε τὸ νέο. Οἱ κατευθυντήριες ἰδέες της, ἦταν διαδομένες παντοῦ, βρίσκονταν σὰν νὰ ποῦμε μέσα στὸν ἴδιο τὸν ἀέρα τῆς Ρωσσίας. Ἐπειδὴ τὶς ἐξέφρασαν μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, οἱ ρῶσσοι προλετάριοι καὶ χωρικοί, εἶχαν γεμίσει ἤδη οἱ φυλακὲς καὶ τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης που ἐγκαινιάσανε τότες. Οἱ κρονστανδιανοὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς συμμαχητές τους. Τοὺς ἀφιερώνουν δύο σημεῖα στὴν ἀπόφασή τους. Το σημεῖο 6 δείχνει τὴν πρόθεσή τους νὰ θέσουν σὲ ἔλεγχο τὴ σοβιετικὴ δικαιοσύνη, ἡ ὁποία δὲν ἔδινε ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις ἀντικειμενικότητας. Μαρτυρεῖ λοιπὸν ἕνα πνεῦμα ἀλληλεγγύης ποὺ εἶχε διαμορφωθεῖ στις καλύτερες προλεταριακὲς παραδόσεις. Ὅταν τὸ 1917 ὕστερα ἀπὸ τις μέρες τοῦ Ἰουλίου, ὁ Κερένσκυ συνέλαβε τὴν ἀντιπροσωπεια τῆς Βαλτικῆς, που εἶχε πάει στὴν Πετρούπολη, ἡ Κρονστάνδη, ἔστειλε ἀμέσως μια ειδική

άντιπροσωπεία γιά νά άπαιτήσει τήν άπελευθέρωσή της. Τό 1921 αύτή ή παράδοση ξανασανεώθηκε αύθόρμητα.

Τά σημεία 7 καί 10 άποτελοῦν έπίθεση έναντίον τοῦ μονοπωλίου τοῦ διευθύνοντος κόμματος, πού έτροφοδοτεῖτο άπό τό δημόσιο ταμείο καί πού χρησιμοποιοῦσε τό στρατό καί τά σώματα τῆς άστυνομίας άποκλειστικά γιά ένα μόνον σκοπό άνεξέλεγκτο.

Τό σημείο 9, ζητῶντας ἴση μερίδα γιά ὅλους τούς έργαζόμενους, έκμηδενίζει τήν κατηγορία τοῦ Τρότσκυ τό 1938 (στήν άπάντησή του στήν Βεντελίν Τάμας) πού έγραφε· «ένῶ ή χώρα πεινοῦσε, οἱ κρονστανδιανοί άπαιτοῦσαν προνόμια» Ἡ παράγραφος 14 θέτει έκ νέου τό ζήτημα τοῦ έργατικοῦ έλεγχου, αύτό πού ἦταν πρίν άπό τόν Ὀκτώβρη ένα άπό τά πιό λοοφιλῆ συνθήματα τοῦ προλεταριάτου Οἱ κρονσταδιανοί βλεπουν ότι ό πραγματικός έλεγχος είχε διαφύγει άπό τή βάση καί προτίθεντο νά τόν έπαναφέρουν πραγματικά σέ ίσχύ, ένῶ τό μπολσεβίκικο κράτος ἤθελε νά τόν πραγματοποιήσει μέσω ένός ειδικοῦ έπιτροπάτου πού δημιούργησε ύπό τό ὄνομα: «Ἐργατική καί Ἀγροτική Ἐπιθεώρηση».

Ποιόν έχει δικαιώσει ή ίστορία;

Λίγο πρίν άπό τή δεύτερη ύποτροπή τῆς άρρώστειας του, ό Λένιν, ύποχρεώθηκε νά γράψει στήν «Πράβδα» (28 Ἰανουαρίου 1923): «Νά μιλήσουμε καθαρά. Ἡ Ἐπιθεώρηση δέν έχει σήμερα κανένα κῦρος. Ὅλος ό κόσμος ξέρει ότι δέν ύπάρχει χειρότερος θεσμός άπό τήν Ἐπιθεώρησή μας». Αύτά είπώθηκαν ένάμισυ χρόνο μετά τήν συντριβή τῆς Κρονστάνδης Ὁ έπίτροπος τοῦ λαοῦ στήν Ἐπιθεώρηση ἦταν ό Στάλιν.

Τέλος ή παράγραφος 11 άντανακλᾶ τίς διεκδικήσεις τῶν χωρικῶν μέ τούς όποίους οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης παραμείνανε συνδεδεμένοι, όπως ἄλλωστε καί όλόκληρο τό ρωσσικό προλεταριάτο. Αύτός ό δεσμός έξηγεῖται άπό τήν ειδική ίστορία τῆς ρωσσικῆς βιομηχανίας, ή όποία λόγω τοῦ καθυστερημένου φεουδαρχισμοῦ δέν είχε τήν προέλευσή της άπό τήν βιοτεχνία. Οἱ ρῶσσοι έργάτες στήν μεγάλη τους πλειοψηφία, έρχονταν άπ εύθείας άπό τήν άγροτιά. Ἄς έπαναλάβουμε μιά φορά άκόμα οἱ ναῦτες τῆς Βαλτικῆς τό 1921, δέν ἦταν οὔτε περισσότερο, οὔτε λιγώτερο συνδεδεμένοι μέ τήν άγροτιά άπ' ὅτι ἦταν τό 1917.

Στήν άπόφασή τους έπανελάμβαναν ένα άπό τά κυριώτερα συνθήματα τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1917 καί περιόριζαν τήν ύποστήριξή τους στίς άγροτικές διεκδικήσεις πού άφοροῦσαν κυρίως τό δικαίωμα τῆς γῆς καί στά ζῶα μόνο γιά τούς χωρικούς που δέν χρησιμοποιοῦσαν μισθωτή έργασία. Τό 1921 μ' αύτά προσπαθοῦσαν νά λύσουν τό πρόβλημα τοῦ έπισιτισμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ ό όποῖος κάτω άπό τά καθεστώς τῶν βίαιων έπιτάξεων, κινδύνευε νά πεθάνει άπό τήν πείνα. Ποῦ βρίσκεται ή άντεπαναστατικότητα σ'

αυτο τὸ σύνθημα. Μπορεῖ ἀπ' αὐτὸ νὰ δικαιολογηθεῖ ἡ πανρωσσική σταυροφορία ἐναντίον της; Ένα καθεστὼς ποὺ θέλει νὰ λέγεται ἐργατικὸ καὶ ἀγροτικὸ καὶ ποὺ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ προστρέχει ἀποκλειστικὰ στὰ ψέμμα καὶ στὴν τρομοκρατία θὰ ὤφειλε ἀναγκαῖα νὰ ὑπολογίσει τὴν ἀγροτιά, διχως μ' αὐτὸ νὰ χάσει τὸν ἐπαναστατικό του χαρακτῆρα.

Ἡ Κρονστάνδη ἐξ ἄλλου δὲν ἤταν ἡ μόνη ποὺ εἶχε διατυπώσει παρόμοιες διεκδικήσεις. Τὸ μαχνοβίστικο κινημα υπῆρχε ἀκόμα αὐτὴ τὴν ἐποχὴ στὴν Οὐκρανία. Αὐτὸ τὸ ἐπαναστατικὸ ἀγροτικὸ κίνημα διετύπωνε τὶς ἴδιες διεκδικήσεις βασιζόμενο στὸ ἀναμφισβήτητο γεγονὸς ὅτι ἡ οὐκρανικὴ ἀγροτιὰ εἶχε πλατειὰ συμβάλλει στὴν ἐκδίωξη τῶν φεουδαρχικῶν ὀρδῶν και ὅτι αὐτὴ εἶχε λαιπὸν μ' αὐτὸ κατακτήσει τὸ δικαίωμα νὰ καθορίζει ἡ ἴδια τὶς μορφὲς τῆς κοινωνικῆς της ζωῆς. Καὶ παρὰ τὶς διαβεβαιώσεις τοῦ Τρότσκυ που δὲν ἔχουν κανένα ἴχνος ἀπόδειξης, το μαχνοβίστικο κίνημα δὲν ἦταν καθόλου κουλάκικο. Ὁ ἐπίσημος μπολσεβίκος ιστορικὸς Κουμπάνιν, στὸ βιβλίο του ποὺ εἶχε εκδοθεῖ ἀπὸ τὸ ιστορικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ κόμματος, ἀποδεικνύει μὲ στατιστικὲς ὅτι αὐτὸ τὸ κίνημα γεννήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε στὶς περιοχὲς ποὺ ἦτον ἡ πιο φτωχὴ ἀγροτιά.

Ἡ μαχνοβιτσίνα νικήθηκε καὶ συντρίφτηκε πρὶν μπορέσει νὰ δώσει συγκεκριμένες ἀποδείξεις τῆς δημιουργικῆς της ἱκανότητος. Τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὴ ἤθελε νὰ δημιουργήσει τὶς δικές της μορφὲς τοῦ ἐμφύλιου πολέμου μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὑποθεσουμε ὅτι ὑπῆρχαν σ' αὐτὴν ἄγνωστες δυνατότητες.

Ἐν πάση περιπτώσει ἐκεῖνο ποὺ μποροῦμε δίχως λάθος νὰ βεβαιώσουμε εἶναι ὅτι ἡ γεμάτη ἐλιγμοὺς ἀγροτικὴ πολιτικὴ τῶν μποσελβίκων ὑπῆρξε ὀλέθρια. Αὐτὴ κατέληξε τὸ 1931 (10 χρόνια μετὰ τὴν Κρονστάνδη) στὴν περιβόητη «ἀποκουλακοποιηση» τῆς ὑπαίθρου, ποὺ στοίχισε μιὰ ἄγρια πεῖνα καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Ὁ Σουβάριν, συμπεραίνει, ὕστερα ἀπὸ μιὰ λεπτομερῆ μελέτη τοῦ ζητήματος ὅτι «πέντε ἑκατομμύρια ἀγρότες διχως διάκριση ἡλικίας καὶ φύλου διώχτηκαν ἀπὸ τὶς ἑστιες τους καὶ ρίχτηκαν σὲ μιὰ μοναδικὴ ἀθλιότητα καὶ συχνὰ στὰ θάνατο». Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐξ ἄλλου δὲν δώσανε λύση στὸ ἀγροτικὸ ζήτημα, γιατὶ τὰ κολχόζ φαίνεται νὰ κρατιῶνται ἀποκλειστικὰ μὲ τὸν ἐξαναγκασμὸ καὶ τὴν πανίσχυρη δύναμη τῆς Γκεπεού. Μποροῦμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι δὲν θὰ μείνουν καὶ πολλὰ πράγματα ἀπ' αὐτὸν τὸν «σοσιαλισμὸ τοῦ κνούτου». Τέλος ἡ τελευταία παράγραφος 15, ἀπαιτῶντος τὴν ἐλευθερία τῆς βιοτεχνικῆς παραγωγῆς, δὲν ἔχει προφανῶς ἕνα χαρακτῆρα ἀρχῆς. Ἡ βιοτεχνικη παραγωγὴ ὤφειλε σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Κρονστάνδης, νὰ ἀντισταθμίσει τὴν ἔλλειψη μιᾶς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ποὺ εἶχε πέσει σχεδὸν στὰ μηδέν. Μ' αὐτὴ τὴ διεκδίκηση ἡ Κρονστάνδη προφανῶς ἐπιζητοῦσε νὰ ἀνακουφίσει κάπως τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα.

III

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ

(1 καὶ 2 Μαρτίου)

Τὸ σοβιὲτ τῆς Κρονστάνδης εἶχε κανονικὰ ἀνανεωθεῖ στὶς 2 Μαρτίου. Μία συγκέντρωση τῆς 1ης καὶ 2ας μοίρας τῶν πολεμικῶν τῆς γραμμῆς ἀναγγέλθηκε γιὰ τὴν 1η τοῦ Μάρτη καὶ ἡ σύγκληση αὐτὴ δημοσιεύτηκε στὴν ἐπίσημη ἐφημερίδα τῆς πόλης τῆς Κρονστάνδης. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπράκειτο νὰ μιλήσει καὶ ὁ Καλίνιν, πρόεδρος τῆς Πανρωσσικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Σοβιὲτ καὶ ὁ Κουζμὶν πολιτικὸς ἐπίτροπος τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς. Ὁ Καλίνιν ἔγινε δεκτὸς κατὰ τὴν ἄφιξή του μὲ μουσική, σημαῖες καὶ στρατιωτικὲς τιμές.

16.000 ἄτομα παρίσταντο στὴ συγκέντρωση ποὺ προεδρεύονταν ἀπὸ τὸν κομμουνιστὴ Βασίλιεφ, πρόεδρο τοῦ τοπικοῦ σοβιέτ. Ἡ ἀντιπροσωπεία ποὺ εἶχε πάει τὴν προηγούμενη μέρα στὴν Πετρούπολη ἔκανε τὴν ἔκθεσή της. Γνωστοποιήθηκε ἐπίσης ἡ ἀπόφαση ποὺ εἶχε πάρει στὶς 28 Φεβρουαρίου τὸ πολεμικὸ «Πετροπαυλόσκ». «Ἡ Κρονστάνδη δὲν ἀντιπροσωπεύει ὅλη τὴ Ρωσσία» εἶπε ὁ Καλίνιν, ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὸν Κουζμὶν κατεπολέμησαν αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.

Ἐν τούτοις ἡ συνέλευση υἱοθέτησε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση τοῦ «Πετροπαυλόσκ» παμψηφεὶ ἐκτὸς ἀπὸ δύο ψήφους, αὐτοὺς τοῦ Καλίνιν καὶ τοῦ Κοζμίν.

Ἀπεφάσισε ἐπίσης νὰ στείλει στὴν Πετρούπολη μιὰ ἀντιπροσωπεία ἀπὸ 30 πρόσωπα γιὰ νὰ μελετήσει ἐπὶ τόπου τὴν κατάσταση καὶ νὰ προσκαλέσει τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Πετρούπολης νὰ ἔλθουν στὴν Κρονστάνδη γιὰ νὰ γνωρίσουν τὴν κατάσταση τῶν πνευμάτων τῶν ναυτῶν. Ἀκόμα ἀπεφάσισε νὰ καλέσει τὴν ἑπομένη μιὰ συγκέντρωση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πληρωμάτων,

τῶν σωμάτων τοῦ κόκκινου στρατοῦ, τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν ναυπηγείων, τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ ζήτημα τῶν νέων ἐκλογῶν στὸ τοπικο σοβιέτ.

Ὅσο γιὰ τὸν Καλίνιν μπόρεσε ἐλεύθερα νὰ ἐπιστρέψει στὴν Πετρούπολη.

Τὴν ἑπόμενη 2 Μαρτίου ἔγινε ἡ συγκέντρωση τῶν ἀντιπροσώπων. Αὐτοί, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπίσημη «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης, εἶχαν κανονικὰ ἐκλεγεῖ. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἐπέμειναν γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ γίνουν οἱ ἐκλογές, κανονικὰ καὶ νόμιμα. Ὁ Κουζμὶν καὶ ὁ Βασίλιεφ μίλησαν πρῶτοι. Ὁ Κουζμὶν εἶπε μεταξὺ ἄλλων, ὅτι οἱ κομμουνιστὲς δὲν θὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἐξουσία δίχως μάχη. Οἱ λόγοι τους ἦταν τόσο ἐπιθετικοὶ καὶ προκλητικοὶ ὥστε ἡ συνέλευση τούς ὑποχρέωσε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν συγκέντρωση καὶ τοὺς συνέλαβε. Οἱ ἄλλοι κομμουνιστὲς μπόρεσαν ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐπέμβουν στὶς συζητήσεις. Ἡ συγκέντρωση τῶν ἀντιπροσώπων ἔκανε δεκτὴ μὲ μεγάλη πλειοψηφία τὴν ἀπόφαση τοῦ «Πετροπαυλόσκ». Ὕστερα ἀπ' αὐτὸ ἡ συνέλευση ἤθελε νὰ ἐξετάσει μὲ λεπτομέρειες τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογῶν γιὰ τὸ νέο σοβιέτ. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἐργασία διακόπτεται ἀπὸ φῆμες ποὺ φτάνουν στὴ συνέλευση καὶ ποὺ βεβαίωναν ὅτι οἱ κομμουνιστὲς προετοίμαζαν ἔνοπλη ἐπίθεση ἐναντίον τῆς συγκέντρωσης.

Ἡ κατάσταση γίνεται ἐκρηκτική. Ἡ συνέλευση ἀποφάσισε νὰ δημιουργήσει μία Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή. Τὸ Προεδρεῖο τῆς συνέλευσης τῶν ἀντιπροσώπων τῆς 2ας Μαρτίου μπῆκε ἐξ ὁλοκλήρου σ' αὐτὴ τὴν ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἄρχισε νὰ συνεδριάζει στὸ «Πετροπαυλόσκ» ὅπου ἦταν φυλακισμένοι ὁ Κουζμὶν καὶ ὁ Βασίλιεφ.

Μέλη τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς ἦταν:

ΠΕΤΡΙΤΣΕΝΚΟ, σπιστὴς τοῦ «Πετροπαυλόσκ».

ΓΙΑΚΟΥΜΕΝΚΟ, τηλεφωνητὴς τῆς ἀχτίδας τῆς Κρονστάνδης (ὑπηρεσία διαβιβάσεων).

ΟΣΟΣΩΦ, μηχανουργὸς τοῦ πλοίου τῆς γραμμῆς «Σεμπαστοπόλ».

ΑΡΧΙΠΩΦ, ἀρχιμηχανικός.

ΠΕΡΕΠΕΛΚΙΝ, ἠλεκτροτεχνίτης τοῦ «Σεμπαστοπόλ».

ΠΑΤΡΟΥΤΣΕΦ, ἀρχιηλεκτροτεχνίτης τοῦ «Πετροπαυλόσκ».

ΚΟΥΠΟΛΩΦ, ἀρχινοσοκόμος.

ΒΕΡΤΣΙΝΙΝ, ναύτης τοῦ «Σεμπαστοπόλ».

ΤΟΥΚΙΝ, ἐργάτης τοῦ ἐργοστασίου Ἐλεκτροτεχνίκ.

ΡΟΜΑΝΕΣΚΟ, διευθυντὴς τῆς 3ης Τεχνικῆς Σχολῆς.

ΟΡΕΣΙΝ, ἐργάτης τοῦ πριονιστηρίου.

ΠΑΥΛΩΦ, ἐργάτης ὀρυχείου.

ΜΠΟΪΚΩΦ, ἀρχιεργάτης τῶν ναυπηγείων.

ΚΙΛΓΚΑΣΤ, πιλότος.

'Απ' αὐτὸν τὸν κατάλογο βλέπουμε ὅτι τὰ μέλη τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς ἦταν κατὰ μεγάλο μέρος ναῦτες ποὺ εἶχαν ἤδη μακριὰ ὑπηρεσία. Αὐτὸ διαψεύδει τὴν ἐπίσημη ἔκδοση, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐξέγερσης ἦταν νέα στοιχεῖα ποὺ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τοὺς ἡρωικοὺς ναῦτες τοῦ 1917-19.

Στὶς 2 Μαρτίου, οἱ κρονσταντιανοὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς καταλαμβάνουν τὰ στρατηγικὰ σημεῖα τῆς πόλης, τὰ δημόσια κτίρια, τὸ ἐπιτελεῖο, τὸ τηλεγραφεῖο καὶ τὸ τηλεφωνικὸ κέντρο καὶ ὀργανώνουν σὲ ὅλα τὰ πλοῖα καὶ τὰ στρατιωτικὰ σώματα τριμελεῖς ἐπιτροπές. Στὶς 9 ἡ ὥρα τὸ βράδυ ἡ πλειοψηφία τῶν ὀχυρῶν καὶ τῶν σωμάτων τοῦ κόκκινου στρατοῦ εἶχαν προσχωρήσει. 'Αντιπρόσωποι ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὸ 'Οραννιενμπάουμ δήλωσαν ὅτι ἡ φρουρά τους προσχωρεῖ κι' αὐτὴ ἐπίσης στὴν Προσωρινὴ 'Επαναστατικὴ 'Επιτροπή.

Τὴν ἴδια μέρα καταλαμβάνεται τὸ τυπογραφεῖο τῆς «'Ισβέστια» καὶ τὴν ἑπομένη (3 Μαρτίου) κάνει τὴν ἐμφάνισή του τὸ πρῶτο φύλλο τῆς «'Ισβέστια» τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς, στὸ ὁποῖον μποροῦμε νὰ διαβάσουμε:

> «Τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα, κύριος τοῦ κράτους, ἔχει ἀποσπαστεῖ ἀπὸ τὶς μάζες καὶ ἔχει ἀποδειχτεῖ ἀνίκανο νὰ βγάλει τὴ χώρα ἀπὸ τὸ χάος. Αὐτὸ τὸ κόμμα ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα ποὺ διαδραματίστηκαν στὴν Πετρούπολη καὶ στὴ Μόσχο, εἶναι φανερὸ ὅτι ἔχει χάσει τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Δὲν δίνει πλέον καμμιὰ σημασία στὶς ἐργατικὲς διεκδικήσεις καὶ πιστεύει ὅτι αὐτὲς οἱ ταραχὲς ὑποκινοῦνται ἀπὸ ἀντεπαναστάτες
>
> 'Απατᾶται βαθύτατα.
>
> Στὶς 2 Μαρτίου οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, τοῦ στόλου καὶ τοῦ κόκκινου στρατοῦ συγκεντρώθηκαν στὸν οἶκο Πνευματικῆς Καλλιέργειας μὲ τὸν σκοπὸ νὰ ἐπεξεργαστοῦν τὶς βάσεις γιὰ νέες ἐκλογές, γιὰ νὰ ὀρχισει ἔται ἡ εἰρηνικὴ ἐργασία τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ καθεστῶτος τῶν σοβιέτ. 'Αλλὰ ἐξ αἰτίας τῶν ἀπειλητικῶν λόγων τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐξουσίας (Κουζμὶν καὶ Βασιλιεφ) καὶ ἀπὸ τὸν φόβο τῶν ἀντεκδικήσεων, ἡ συνέλευση ἀποφάσισε νὰ σχηματίσει μιὰ Προσωρινὴ 'Επαναστατικὴ 'Επιτροπη καὶ νὰ τῆς ἀναθέσει ὅλες τὶς ἐξουσίες, τὶς σχετικὲς μὲ τὴ διεύθυνση τῆς πόλης καὶ τοῦ Φρουρίου.
>
> 'Η Προσωρινὴ 'Επαναστατικὴ 'Επιτροπὴ ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ χυθεῖ αἷμα. Ἔχει πάρει ἔκτακτα μέτρα γιὰ νὰ ὀργανώσει στὴν πόλη, στὸ Φρούριο καὶ στὰ ὀχυρὰ τὴν ἐπαναστατικὴ τάξη. 'Ο σκοπὸς τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς συνίσταται στὸ νὰ δημιουργήσει, μὲ τὶς κοινὲς προσπά-

θειες δλων, εὐνοϊκὲς συνθῆκες στὴν πόλη καὶ στό Φρουριο για τὶς κανονικὲς καὶ νόμιμες ἐκλογὲς τοῦ νέου σοβιέτ»

Τὴν ἴδια μέρα τό Ράδιο-Μόσχα εξαπολύει τὴν ἀκόλουθη ἔκκληση: ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΛΕΥΚΟΦΡΟΥΡΩΝ: Ἡ ἀνταρσία τοῦ παληοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ καὶ τοῦ πλοιου «Πετροπαυλόσκ», ὅπως καὶ οἱ ἄλλες ἐξεγέρσεις τῶν λευκοφρουρῶν ἔχει όργανωθεῖ ἀπό τοὺς κατασκόπους τῆς Ἀντάντ. Αὐτό προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ γαλλικη ἐφημερ.δα «Λὲ Ματὲν» δημοσίευσε δύο ἑβδομάδες πρὶν ἀπό τὴν ἐξέγερση τοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ, τό ἀκόλουθο τηλεγράφημα από τὸ Χέλσιγκφορς: «Πληροφορούμαστε ἀπό τὴν Πετρούπολη ὅτι, κατόπιν τῆς πρόσφατης ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης, οἱ μπολσεβίκικες στρατιώτικες ἀρχές ἔλαβαν μιά σειρά μέτρα γιά νά απομονώσουν αὐτή την πόλη καὶ γιά νά ἀπαγορεύσουν στούς στρατιῶτες καὶ τοὺς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης νά μποῦν στὴν Πετρούπολη» Εἶναι λοιπόν φανερό, ὅτι ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης διευθύνεται ἀπὸ τό Παρίσι, ὅτι ἡ γαλλική ἀντικατασκοπεία είναι ἀνακατεμένη. Ἡ Ιστορία ἐπαναλαμβάνεται πάντα. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες, ἔχοντας τὴ διεύθυνσή τους στό Παρίσι, προετοιμάζουν τό ἔδαφος γιά μιά ἐξέγερση ἐναντίον τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ. Καὶ πίσω ἀπό τὶς πλάτες τους φαίνεται ὁ πραγματικός κύριος, ὁ τσαρικός στρατηγός. Ἡ ἱστορία τοῦ Κολτσάκ, ποὺ ἐγκατέστησε τὴν ἐξουσία του ἀντικαθιστῶντας τούς σοσιαλεπαναστάτες, ἐπαναλαμβάνεται ἐκ νέου» (Ράδιο-Στόντζια-Μόσχα, Ράδιο-Βέανικ-Ρόστα-Μόσχα, 3 Μαρτίου).

Αὐτὴ ἦταν ἡ στάση ἀπέναντι στά γεγονότα καὶ ἡ ψυχολογία τῶν δυό ἀντιθέτων παρατάξεων.

Ἡ ἔκκληση τοῦ Ράδιο-Στάντζια-Μόσχα, προέρχονταν προφανῶς ἀπό τὴν κορυφὴ τοῦ κόμματος, ἀπό τὸ Πολιτικό Γραφείο. Ἐξαπολύθηκε μὲ τὴν ἐξουσιοδότηση τοῦ Λένιν, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ ἦταν πληροφορημένος γιά τὴν κατάσταση τῆς Κρονστάνδης. Καὶ ἂν ἀκόμα παραδεχτοῦμε ὅτι εἶχε ἀντλήσει τὶς πληροφορίες του ἀπό τόν Ζηνόβιεφ, ποὺ τόν ἤξερε γιὰ θρασύδειλο καὶ πανικόβλητο, δύσκολα μποροῦμε νά πιστέψουμε ὅτι δὲν κατάλαβε ποιό ἦταν ἡ πραγματική κατάσταση. Ἡ Κρονστάνδη τοῦ εἶχε στε'λει στὶς 2 Μαρτίου μιά ἀντιπροσωπεία καὶ ἀρκοῦσε νά τὴν ρωτήσει: γιά νά πληροφορηθεῖ τὶς πραγματικὲς αἰτίες τῆς ἐξέγερσης. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ο Λένιν και ὁ Τρότσκυ, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ ὅλη ἡ διεύθυνση τοῦ κόμματος, ἤξεραν πολύ καλά ὅτι δεν ἐπρόκειτο γιά μιά ἀνταρσία τῶν στρατηγῶν. Γιατὶ τότες ἐφεύρανε αὐτό τό παραμύθι τοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ, σάν ἀρχηγοῦ τῆς στάσης; Ἡ ἀπάντηση βρίσκεται σὲ ὅλη τὴν ἠθ.κὴ τῶν μπολσεβίκων, ἠθικὴ ἐξ ἄλλου ἐνίοτε τυφλή, ποὺ ἀγνοεῖ ὅτι ἕνα ψέμμα μπορεῖ ἐπίσης πιὸ πολὺ νά καταστρέψει παρά νά ἐξυπηρετήσει Τό

παραμύθι τοῦ στρατηγοῦ Κοζλόφσκυ, ἄνοιξε τὸν δρόμο σ' αὐτόν τοῦ βραγγελικοῦ ἀξιωματικοῦ ποὺ «συνωμοτοῦσε» μὲ τὸν Τρότσκυ τὸ 1928-1929 ὅπως καὶ σὲ ὅλη τὴν κλίμακα τῶν οτιμιῶν μὲ τὶς ὁποῖες ὁ Στάλιν κατέκλυσε τὸν κόσμο.

Ποιὸς ἦταν αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Κοζλόφσκυ, ποὺ τὸ ἐπίσημο ράδιο τὸν ἔκανε νὰ εἶναι ἀρχηγὸς τῆς ἐξέγερσης; Στρατηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ πέρασε στὶς γραμμὲς τῶν κόκκινων. Ἁπλὸς τεχνικός, φαίνεται νὰ στεροῦνταν ἀπὸ κάθε ἱκανότητα γιὰ ἀρχηγός. Τὴ στιγμὴ τῆς ἐξέγερσης διοικοῦσε τὸ πυροβολικὸ τῆς Κρονστάνδης, ἀλλά, ὅταν ὁ κομμουνιστὴς διοικητὴς τοῦ Φρουρίου ἔφυγε, ο Κοζλόφσκυ σύμφωνα μὲ τὸν κανονισμὸ ποὺ ἴσχυε στὸ Φρούριο, ἔπρεπε νὰ τὸν ἀντικαταστήσει στὴ θέση τοῦ διοικητοῦ. Ἀρνήθηκε ὅμως προφασιζόμενος ὅτι οἱ παληοὶ κανονισμοὶ καταργήθηκαν μὲ τὸ πέρασμα τοῦ Φρουρίου στὴν ἐξουσία τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ Καζλόφσκυ παρέμεινε στὴν Κρονστάνδη, ἀλλα μόνον μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ τεχνικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Ἐξ ἄλλου μετὰ τὴν πτώση τῆς Κρονστάνδης, σὲ συνέντευξή του μὲ φινλανδοὺς δημοσιογράφους, κατηγόρησε τοὺς ναῦτες, ἐπειδὴ χάσανε πολύτιμο χρόνο σὲ ζητήματα ἄλλα ἀπὸ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ Φρουρίου. Καὶ ἐξηγοῦσε αὐτὸ ἀπο τὴν φροντίδα τῶν κρονστανδιανῶν νὰ μὴν χυθεῖ αἷμα. Ἀργότερα καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς τῆς Κρονστάνδης κατηγόρησαν τοὺς ναῦτες γιὰ στρατιωτικὴ ἀνικανότητα καὶ γιὰ ἀπόλυτη δυσπιστία ὀπέναντι τῶν τεχνικῶν τους συμβούλων. Ὁ Κοζλόφσκυ, ἦταν ὁ μόνος στρατηγος ποὺ βρίσκονταν στὴν Κρονστάνδη καὶ γι' αὐτὰ ἡ κυβέρνηση χρησιμοποίησε τὸ ὄνομά του.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἀναγνωρίσουμε ὅτι οἱ κρονστανδιονοί, χρησιμοποίησαν ὡς ἕνα βαθμὸ τὴ στρατιωτικὴ ἁρμοδιότητα τῶν ἀξιωματικῶν, ποὺ βρίσκονταν στὸ Φρούριο τὴ στιγμὴ τῆς ἐξέγερσης. Εἶναι πιθανὸν αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ δώσανε τὶς συμβουλές τους στοὺς ἐξεγερμένους ἀπὸ ἐχθρότητα ἐναντίον στοὺς μπολσεβίκους. Ἀλλὰ καὶ οἱ κυβερνητικοί, κι αὐτοὶ ἐπίσης χρησιμοποιησαν τὶς στρατιωτικὲς ἁρμοδιότητες παληῶν ἀξιωματικῶν στὴν ἐπίθεσή τους ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης. Ἔτσι, ἐὰν στὴν μιὰ πλευρὰ ὑπῆρχε ἕνας Κοζλόφσκυ, ἕνας Σαλομιάνωφ, ἕνας Ἀρκανίκωφ καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ λίγο γνωστοί, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη χρησιμοποίησαν παληοὺς ἀξιωματικοὺς ὅπως τὸν Τουχατσέφσκυ, τὸν Κάμενεφ, τὸν Ἀβρωφ καὶ ἄλλους εἰδικοὺς στρατιωτικοὺς τοῦ παληοῦ καθεστῶτος. Ἀλλὰ οὔτε ἀπὸ ἕνα στρατόπεδο, οὔτε ἀπὸ ἄλλο οἱ ἀξιωματικοὶ δροῦσαν σὰν μιὰ ἀνεξάρτητη δύναμη.

ΤΟ ΑΠΟΓΕΙΟ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ

('Από 2 έως 7 Μαρτίου)

Στίς 2 Μαρτίου οί ναῦτες τῆς Κρονστάνδης, ἔχοντας συνεί δηση τῶν δικαιωμάτων τους, τῶν ἀναγκῶν τους καί τῆς ἠθικῆς δύναμης πού τούς ἔδινε τό ἐπαναστατικό παρελθόν τους, ἐπεχείρησαν νά ἐπαναρθώσουν τά καθεστώς τῶν σοβιέτ πού είχε παραποιηθεῖ ἀπό τή δικτατορία ἐνός μόνον κόμματος.

Στίς 7 Μαρτιου ή Κεντρική Κυβέρνηση ἀρχίζει τίς στρατιωτικές ἐπιχειρήσεις. Τί ἔγινε λοιπόν στό διάστημα ἀνάμεσο σ αὐτές τίς δύο ἡμερομηνίες;

Στήν Κρονστάνδη ή Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή, διευρυνθεῖσα, ὕστερα ἀπό μιά γενική συνέλευση, μέ τήν πρόσληψη 5 νέων μελῶν, ἀρχίζει νά ὀργανώνει τή ζωή στήν πόλη καί στό φρούριο. 'Αποφασίζει τόν ἐξοπλισμό τοῦ προλεταριάτου τῆς Κρονστάνδης γιά τήν ἐσωτερική προστασία τῆς πόλεως. Διατάσσει ἐπισης τήν ὑποχρεωτική ἐπανεκλογή, σέ μιά προθεσμία τριῶν ἡμερῶν, τῶν διοικήσεων τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων ὅπως καί τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων, στά ὁποῖο ἡ Προσωρινή 'Επαναστατική Επιτροπή σκέφτονταν νά ἐμπιστευθεῖ σπουδαίες ἐξουσίες

Τά ἁπλά μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἐξεδήλωσαν τήν ἐμπιστοσύνη τους στή δραστηριότητα τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς, ἐγκαταλείποντας κατά μάζες τό κόμμα. Το Προσωρινό Γραφεῖο τοῦ κόμματος, πού είχε σχηματισθεῖ ἀπό μιά φράξια ἀπ' αὐτό, ἔλεγε στήν ἔκκλησή του: «Μή δίνετε σημασία στίς παράλογες φῆμες πού διαδίδονται ἀπό προβοκάτορες, πού θέλουν νά μᾶς κάνουν νά χύσουμε αἷμα, λέγοντας ὅτι ντουφεκίστηκαν ὑπεύθυναι κομμουνιστές καί ὅτι αὐτοί ἑτοιμάζουν μιά στρατιωτική ἐπίθεση ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης. Είναι ψέμμα καί παραλογισμός τῶν πρακτόρων τῆς 'Αντάντ πού θέλουν νά ἀνατρέψουν τήν ἐξουσία τῶν σοβιέτ. Τά Προσωρινό Γραφεῖο τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κομματος θεωρεῖ ἀπαραίτητη τήν ἐπανεκλογή τῶν σοβιέτ καί κάνει ἔκκληση στά μέλη του νά πάρουν μέρος σ' αὐτήν.

Τά Προσωρινά Γραφεῖο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καλεῖ ὅλα τά μέλη νά μείνουν στίς θέσεις τους καί νά μή δημιουργοῦν ἐμπόδια στά μέτρα τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς.

Ζήτω ή ἐξουσία τῶν σοβιέτ

Ζήτω ή παγκόσμια ἕνωση τῶν ἐργαζομένων

Γιά τά Προσωρινά Γραφεῖο τῆς Κομμουνιστικῆς ὀργάνωσης τῆς Κρονστάνδης.

'Ιλιν (παληός ἐπίτροπος τοῦ ἐπισιτισμοῦ).

Περβοῦσιν

(παληός ἐπίτροπος τῆς Τοπικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς)

Κοβάνωφ

(παλιός πρόεδρος τοῦ συνδικαλιστικοῦ Γραφείου τῆς Περιφερείας)

Ὁ Πούκλωφ μιλῶντας γι' αὐτὸ τὸ ντουκουμέντο, τὸ χαρακτηρίζει μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: «Δὲν μποροῦμε νὰ κρίνουμε αὐτὸ τὸ ντοκουμέντο παρὰ σὰν μιὰ προδοσία καὶ σὰν ἕνα ὀππορτουνιστικὸ βῆμα πρὸς μιὰ συμφωνία μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐξέγερσης, παίζοντας πρόγματι ἕνα ρόλο ἀντεπαναστατικό» (σ. 95).

Ὁ Πούκλωφ βεβαιώνει ὅτι αὐτὸ τὸ ντοκουμέντο ἐπηρέασε τὴ βάση τοῦ κόμματος ἡ ὁποία μαζικὰ παραιτήθηκε.

Σύμφωνα μ' αὐτὸν 780 κομμουνιστὲς ἐγκατέλειψαν τὴν ὀργάνωση.

Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ παραιτήθηκαν ἔστειλαν γράμματα στὴν «Ἰσβέστια» ἐξηγῶντας τὴν ἀποχώρησή τους ἀπὸ τὸ κόμμα. Ἔτσι ὁ δάσκαλος Ντενίσωφ ἔγραφε: «Δηλώνω ἀνοιχτά, μπροστὰ στὴν Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη βολὴ τοῦ πυροβόλου ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης δὲν θεωρῶ πιὰ τὸν ἑαυτό μου γιὰ μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ τάσσομαι μὲ τὸ σύνθημα ποὺ ἔχουν ρίξει οἱ ἐργάτες τῆς Κρονστάνδης: «ὅλη ἡ ἐξουσία στὰ σοβιὲτ καὶ ὄχι στὸ κόμμα». Ἕνας ἄλλος κομμουνιστής, ὁ ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ λιμανιοῦ τῆς Κρονστάνδης, ὁ Μπαράνωφ, ἔγραφε: «Τὸ κόμμα δὲν ἐκφράζει πιὰ τὴ θέληση τῶν μεγάλων μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτὸ βεβαιώνεται ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ ἀπὸ τὰ γράμματα ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες, ὅπου περιγράφουν τὴ δυστυχία καὶ τοὺς διωγμοὺς ποὺ τὸ κομμα ἀσκεῖ ἐνάντια στοὺς χωρικούς. Ζητῶ νὰ μὴ μὲ θεωρεῖτε πιὰ μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Προσχωρῶ στὴν ἀπόφαση τῆς 1ης Μαρτίου καὶ ὑποτάσσομαι στὶς διαταγὲς τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κρονστάνδης».

Μία ὁμάδα στρατιωτῶν τοῦ εἰδικοῦ πειθαρχημένου λόχου δηλώνει: «Οἱ ὑπογεγραμμέναι εἴχαμε μπεῖ στὸ κόμμα θεωρῶντας αὐτὸ ἐκφραστὴ τῆς θέλησης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν. Στὴν πραγματικότητα αὐτὸ τὸ κόμμα ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ὁ δήμιος τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν. Αὐτὸ ἀποδεικνύουν τὰ τελευταῖα γεγονότα τῆς Πετρούπολης, ἀποκαλύπτοντας τὸν ψεύτικο χαρακτῆρα τῶν ἡγετῶν τοῦ κόμματος, οἱ ὁποῖοι, ὅπως βεβαιώνουν οἱ τελευταῖες ραδιοεκπομπὲς τῆς Μόσχας, χρησιμοποιοῦν ὅλα τὰ μέσα για νὰ διατηρήσουν τὴν ἐξουσία. Ζητᾶμε τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ μᾶς θεωρεῖτε πλέον σὰν μέλη τοῦ κόμματος καὶ προσχωροῦμε ἀπολύτως στὴν ἀπόφαση τῆς συνέλευσης τῆς φρουρᾶς τῆς Κρονστάνδης τῆς 2 Μαρτίου.

Καλοῦμε ἐπίσης τοὺς συντρόφους ποὺ κατάλαβαν τὴν πλάνη τους νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν δημόσια.

Ὑπογραφές: Γκούτμαν, Γεφίμωφ, Κουντριάφτσεφ, Ἀντρέεφ («Ἰσβέστια» τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 7 Μαρτίου).

Οἱ κομμουνιστὲς τοῦ ὀχυροῦ Ρίφ δημοσίευσαν τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση: «Κατὰ τὴν διάρκεια τριῶν χρόνων τὸ κόμμα μας ἔχει ἐνσωματώσει πολλοὺς ἅρπαγες ἀρριβίστες καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονὸς γεννήθηκε ὁ γραφειοκρατισμὸς καὶ τὸ ααμποτάζ στὴν πάλη ἐναντίον τῆς οικονομικῆς καταστροφῆς.

Τὸ κόμμα μας εἶχε πάντα θέσει τὸ πρόβλημα τῆς πάλης ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Δηλώνουμε ἀνοικτὰ ὅτι ἐπίσης καὶ στὸ μέλλον θὰ υπερασπισουμε σὰν παιδιὰ τοῦ λαοῦ τὶς κατακτήσεις τῶν ἐργαζομένων.

Δὲν θὰ ἐπιτρέψουμε σὲ καμμιὰ λευκὴ φρουρὰ νὰ ἐκμεταλλεύεται τὴ δύσκολη κατάσταση τῆς Δημοκρατίας τῶν σοβιὲτ καὶ στὴν πρώτη προσπάθειά της, θὰ δώσουμε τὴν ἀπάντηση ποὺ χρειάζεται.

Ἔχουμε ἤδη διακηρύξει καὶ διακηρύσσουμε μιὰ φορὰ ἀκόμα ὅτι ὑποτασσόμαστε στὴν Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἔχει θέσει γιὰ σκοπό της τὴν δημιουργία τῶν σοβιὲτ τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν ἐργαζόμενων.

Ζήτω ἡ ἐξουσία τῶν σοβιέτ, ὁ πραγματικὸς ὑπερασπιστὴς τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζόμενων».

(«Ἰσβέστια» τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 7 Μαρτίου).

Βέβαια θὰ μποροῦσε νὰ ὑποθέσει κανείς, ὅτι παρόμοιες δηλώσεις ἐκ μέρους τῶν μελῶν τοῦ Καμμουνιστικοῦ κόμματος, ὑπαγορεύονταν ἢ ἐκβιάζονταν ἀπὸ καθεστὼς τρομοκρατίας ποὺ βασίλευε στὴν Κρονστάνδη ἐναντίον τοῦ Καμμουνιστικοῦ κόμματος.

Ὅμως, σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἐξέγερσης, κανεὶς φυλακισμένος κομμουνιστὴς δὲν ντουφεκίστηκε. Ὡστόσο ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς βρίσκονταν ὑπεύθυνοι ἀρχηγοὶ τοῦ στόλου, ὅπως ὁ Κουζμὶν καὶ ὁ Μπατύς. Ἂς προσθέσουμε ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν κομμουνιστῶν ἦταν ἐλεύθεροι.

Στὴν «Ἰσβέστια» τῆς 7 Μαρτίου βρίσκουμε ἕνα σημείωμα μὲ τὸν τίτλο: «Ἐμεῖς δὲν ἐκδικούμαστε». Αὐτὸ λέει: «Ἡ διαρκῶς ἐντεινόμενη καταπίεση τῆς κομμουνιστικῆς δικτατορίας ἐναντίον τῶν ἐργαζομένων ἔχει προκαλέσει μιὰ φυσικὴ ἀγανάκτηση στὶς μάζες καὶ ὁδήγησε σὲ μερικὲς περιπτώσεις στὸν ἀποκλεισμὸ καὶ στὴν ἀπόλυση τῶν κομμουνιστῶν.

Αὐτὸ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνει. Ἐμεῖς δὲν ἐκδικούμαστε. Ὑπερασπίζουμε τὰ ἐργατικὰ μας συμφέροντα. Πρέπει νὰ ἐνεργοῦμε μὲ σύνεση καὶ νὰ ἀπομακρύνουμε μόνον ἐκείνους ποὺ σαμποτάρουν ἢ ἐκείνους ποὺ διεξάγουν μιὰ ψευδολόγο προπαγάνδα καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἐπανόρθωση τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων».

Στὴν Πετρούπολη ὅμως εἶχαν ἐντελῶς ἄλλες ἀντιλήψεις γιὰ

τόν ἀνθρωπισμό. Ὅταν ἔμαθαν τή σύλληψη τοῦ Κουζμίν καί τοῦ Βασίλιεφ, ἡ Ἐπιτροπή Ἀμύνης διέταξε τή σύλληψη τῶν οἰκογενειῶν τῶν ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης πού κατοικοῦσαν στήν Πετρούπολη. Ἕνα ἀεροπλάνο πού πετοῦσε πάνω ἀπό τήν Κρονστάνδη ἔρριξε προκηρύξεις στίς ὁποῖες μποροῦμε νά διαβάσουμε μεταξύ ἄλλων: «Ἡ Ἐπιτροπή Ἀμύνης γνωστοποιεῖ ὅτι ἔχει φυλακίσει τίς οἰκογένειες τῶν ναυτῶν ὡς ὁμήρους, ἀπαντῶντας στή σύλληψη ἀπό τούς στασιαστές τῆς Κρονστάνδης τῶν κομμουνιστῶν συντρόφων καί ἰδιαιτέρως τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ στόλου Κουζμίν καί τοῦ προέδρου τοῦ σοβιέτ τῆς Κρονστάνδης Βασίλιεφ. Ἐάν μία τρίχα ἀπό τά κεφάλια τους πέσει, αὐτοί οἱ ὅμηροι θά πληρώσουν μέ τά κεφάλια τους» («Ἰσβέστια» τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 5 Μαρτίου).

Ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή ἀπάντησε στό σοβιέτ τῆς Πετρούπολης μέ τό ἀκόλουθο ραδιομήνυμα: Ἐξ ὀνόματος τῆς φρουρᾶς τῆς Κρονστάνδης, ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τῆς Κρονστάνδης, ἀπαιτεῖ τήν ἀπελευθέρωση ἐντός 24 ὡρῶν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐργατῶν, τῶν ναυτῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, πού τά σοβιέτ τῆς Πετρούπολης συνέλαβε σάν ὁμήρους.

Ἡ φρουρά τῆς Κρονστάνδης βεβαιώνει, ὅτι, στήν Κρονστάνδη οἱ κομμουνιστές ἀπολαμβάνουν μιά ὁλοκληρωτική ἐλευθερία καί γιά τίς οἰκογένειές τους ἰσχύει ἀπόλυτα τό ἀπαραβίαστο. Ἀρνεῖται νά ἀκολουθήσει τό παράδειγμα τοῦ σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, γιατί θεωρεῖ ἕναν τέτοιο τρόπο ἐνεργείας, ἀκόμα καί ὅταν αὐτός ὑπαγορεύεται ἀπό ἕνα ἄγριο μίσος, ἐπαίσχυντο καί ταπεινό κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες».

Ὑπογραφή:
Ὁ Πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς
ΠΕΤΡΙΤΣΕΝΚΟ ναύτης
Ὁ Γραμματεύς
ΚΙΛΓΚΑΣΤ
(«Ἰσβέστια» τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 7 Μαρτίου 1921).

Σ' ἀπάντηση στίς διαδόσεις ὅτι οἱ συλληφθέντες κομμουνιστές ἔχουν κακοποιηθεῖ, ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή, ἀποφασίζει νά συγκροτήσει μία εἰδική ἐπιτροπή γιά νά ἐξετάσει τίς αἰτίες τῆς φυλάκισης τῶν κομμουνιστῶν Σ' αὐτή τήν ἐπιτροπή εἶχαν τήν πρόθεση νά συμπεριλάβουν ἕναν ἀντιπρόσωπο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ὅπως ἔγραφε ἡ «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης τῆς 4 Μαρτίου. Φαίνεται ὅμως ὅτι αὐτή ἡ ἐπιτροπή δέν πραγματοποιήθηκε ποτέ, γιατί δύο μέρες κατόπι ἄρχισε ὁ βομβαρδισμός ἐνάντια στήν Κρονστάνδη. Ἀλλά, εἶναι ὅμως ἀλήθεια ὅτι ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή δέχτηκε μία ἀντιπροσωπεία

τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, ποὺ πῆρε τὴν ἄδεια να δει τους φυλακισμένους τοῦ «Πετροπαυλόσκ». Αὐτοὶ εἶχαν ἀκόμα τὴ δυνατότητα νὰ κάνουν συγκεντρώσεις μεταξὺ τους καὶ νὰ ἐκδίδουν μία ἐφημερίδα τοῦ τοίχου: «Ἡ ὀχτίδα τῆς φυλοκῆς τῶν κομμουνιστῶν» (Σύμφωνα μὲ τὸν Ζαϊκόφσκυ: «Κρονστάνδη» 1917-1922).

Πρέπει νὰ συμπεράνουμε ἀπ' ὅλο αὐτὰ ὅτι δὲν ὑπῆρχε τρομοκρατία στὴν Κρονστάνδη καὶ ὅτι οἱ ἐξεγερμένοι εἶχον κάνει μεγάλες προσπάθειες γιὰ νὰ ἐφαρμόζουν μέσα σὲ περιστάσεις δύσκολες καὶ τραγικές, τὴν ἀρχὴ τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας.

Ἐὰν ἕνα τόσο μεγάλο μέρος τῶν κομμουνιστῶν τῆς βάσης προσεχώρησε στὴν Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή, αὐτὸ ἔγινε ἐπειδὴ αὐτὴ ἐξέφραζε τὴ θέληση καὶ τὴν ἐπιθυμία τῶν ἐργαζομένων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ. Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου αὐτὴ ἡ δημοκρατικὴ συμπεριφορὰ τῆς Κρονστάνδης φαίνεται ἐκπληκτικὴ καὶ ἀπροσδόκητη, πρὸ παντὸς συγκρινόμενη μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἀντιπάλων της, τῆς Πετρούπολης καὶ τῆς Μόσχας, ποὺ μένανε ἀκατανόητοι, κουφοὶ καὶ τυφλοὶ σὲ ὅ,τι ἐπιθυμοῦσαν ἡ Κρονστάνδη καὶ οἱ ἐργατικὲς μάζες ὁλόκληρης τῆς ΕΣΣΔ.

Ἕνας ὀντικειμενικὸς κριτὴς δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβει, πῶς σ' αὐτὲς τὶς τραγικὲς μέρες ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης τῆς Πετρούπολης χρησιμοποιοῦσε αὐτὴ τὴ γλῶσσα, ἐνῶ ἦταν ἀκόμα δυνατὸν νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ καταστροφή, παρὰ μόνον μὲ τὴ σταθερὴ ἀπόφαση τῆς Κυβέρνησης νὰ προκαλέσει τὸ χύσιμο αἵματος, γιὰ νὰ μάθει ἔτσι σὲ ὅλους καὶ στοὺς ναῦτες νὰ ὑποτάσσονται δίχως ἐπιφυλάξεις στὴν κεντρικὴ ἐξουσία.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης τῆς Πετρούπολης συντάσσει στὶς 5 Μαρτίου μιὰ ἔκκληση στοὺς ἐξεγερμένους ὑπὸ τὸν τίτλο «ΠΑΡΑΔΟΘΕΙΤΕ», ὅπου διαβάζουμε μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Σᾶς διηγοῦνται ἱστορίες ὅτι ἡ Πετρούπολη εἶναι μὲ σᾶς καὶ ὅτι ἡ Σιβηρία καὶ ἡ Οὐκρανία σᾶς ὑποστηρίζουν. Ὅλα αὐτὰ εἶναι θρασύτατα ψέμματα. Στὴν Πετρούπολη καὶ ὁ τελευταῖος ναύτης σᾶς ἐγκατέλειψε, ὅταν ἔμαθε ὅτι σᾶς διευθύνει ὁ στρατηγὸς Κοζλόφσκυ. Ἡ Σιβηρία καὶ ἡ Οὐκρανία εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλο ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ. Ἡ κόκκινη Πετρούπολη χλευάζει τὶς ἄτυχες προσπαθειες μιᾶς χούφτας σοσιαλεπαναστατῶν καὶ λευκοφρουρῶν.

Εἴσαστε περικυκλωμένοι ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές. Σὲ μερικὲς μέρες θὰ ἐξαναγκασθῆτε νὰ παραδοθῆτε. Ἡ Κρονστάνδη δὲν ἔχει οὔτε ψωμί, οὔτε καύσιμα. Ἐὰν ἐπιμένετε θὰ σκοτωθῆτε σὰν πέρδικες.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ Κοζλόφσκυ, οἱ Μποῦρτσερ, ὅλοι αὐτοὶ οἱ κανάγηδες οἱ Πετριτσένκο καὶ οἱ Τουρίν, θὰ φύγουν τὴν τελευταία στιγμὴ γιὰ τὴν Φινλανδία, κοντὰ στὶς λευκὲς φρουρές.

Καὶ ἐσεῖς ἁπλοὶ ναῦτες καὶ κόκκινοι στρατιῶτες ποῦ θὰ πᾶτε; Ἐὰν σᾶς ὑποσχέθηκαν ὅτι θὰ σᾶς θρέψουν στὴν Φινλανδία, σᾶς ἐξαπατοῦν. Δὲν ἔχετε ἀκούσει γιὰ τοὺς παληοὺς βραγγελικοὺς ποὺ μεταφέρθηκαν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ποὺ πεθαίνουν κατὰ χιλιάδες σὰν μυῖγες ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὶς ἀρρώστιες; Παρόμοια τύχη περιμένει καὶ σᾶς ἂν δὲν ἀνονήψετε.

Παραδοθῆτε δίχως νὰ χάσετε ἕνα λεπτό. Μαζεῦτε τὰ ὅπλα καὶ ἐλᾶτε σὲ μᾶς.

Ἀφοπλίστε καὶ συλλάβετε τοὺς ἐγκληματίες ἡγέτες καὶ πρὸ παντὸς τοὺς τσαρικοὺς στρατηγούς. Ἐκεῖνοι ποὺ θὰ παραδοθοῦν ἀμέσως θὰ τύχουν συγγνώμης. Παραδοθῆτε ἀμέσως

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΜΥΝΗΣ

Τουτόχρονο τὸ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης ἐξαπολύει μιὰ ἔκκληση στοὺς ἐργάτες, ναῦτες καὶ κόκκινους στρατιῶτες, ὅπου ἔλεγε:

«Μιὰ χούφτα τυχοδιῶκτες καὶ ἀντεπαναστάτες βάζουν σὲ κίνδυνο τὴν Κρονστάνδη. Πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τῶν ναυτῶν τοῦ «Πετροπαυλόσκ», ἀσφαλῶς δροῦν κατάσκοποι τῆς γαλλικῆς ἀντικατασκοπίας. Λένε στοὺς ναῦτες ὅτι πρόκειται γιὰ ἀγώνα γιὰ τὴ δημοκρατία, ὅτι δὲν θέλουν νὰ χυθεῖ αἷμα καὶ ὅτι ἡ ἐξέγερση θὰ γινόταν δίχως νὰ ριχτεῖ πυροβολισμός. Κι' ὅλα αὐτὰ ἐξ ὀνόματος κάποιος δημοκρατίας. Γιὰ μιὰ τέτοιο δημοκρατία μποροῦν νὰ ἀγωνίζονται οἱ κατάσκοποι τῶν γάλλων καπιταλιστῶν, τῶν τσαρικῶν στρατηγῶν καὶ οἱ ἀφοσιωμένοι βοηθοί τους οἱ μενσεβίκοι καὶ οἱ σοσιαλεπαναστάτες. Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνωμοσίας λένε ὅτι θὰ καταλάβουν τὴν ἐξουσία δίχως νὰ ρίξουν ἕναν πυροβολισμό. Ἡ ἐξουσία τῶν σοβιὲτ ἤθελε νὰ λύσει τὴ διαφορὰ εἰρηνικά. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ συνεχιστεῖ πλέον. Ἡ παγκόσμια μπουρζουαζία σηκώνει τὸ κεφάλι. Στὸ στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν τοῦ προλεταριάτου γιορτάζουν. Μποροῦμε νὰ περιμένουμε ἀπὸ μέρα σὲ μέρα μία νέα σταυροφορία ἐναντίον τῆς Ρωσσίας τῶν σοβιέτ.

Οἱ κατακτήσεις μας κινδυνεύουν. Οἱ τυχοδιῶκτες ποὺ φωνάζουν ὅτι οἱ κομμουνιστὲς δὲν ξέρουν νὰ ἀποτελειώσουν τὴν οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότηση, σπρώχνουν τὴ Ρωσσία τῶν σοβιετ σ' ἕνα καινούργιο πόλεμο.

Τὸ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης ὅπως καὶ ἡ κεντρικὴ ἐξουσία δὲν μποροῦν καὶ δὲν ἔχουν δικαίωμο νὰ τὸ ἐπιτρέψουν αὐτό. Ἡ ὑπόθεση τῶν ἀντεπαναστατῶν τῆς Κρονστάνδης εἶναι δίχως ἐλπίδα. Ἡ ἀνταρσία πρέπει νὰ ξεκαθαριστεῖ στὸ πιὸ σύντομο διάστημα.

Σύντροφοι, ἐργάτες, ναῦτες καὶ κόκκινοι στρατιῶτες, καταλάβετε ὅτι σᾶς ἐξαπατοῦν. Καταλάβετε ὅτι ἀπὸ σᾶς μόνον ἐξαρτᾶται ἡ αἱματηρὴ ἢ μὴ ἔκβαση τῆς περιπέτειας στὴν ὁποία σᾶς ἔχουν παρασύρει οἱ λευκοφρουροί, ὅτι ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται νὰ μὴν μείνουν ἀτιμώρητες οἱ συμμορίες τῶν λευκοφρουρῶν.

Σύντροφοι, συλλάβετε άμέσως τούς ήγέτες τής άντεπαναστατικής συνωμοσίας. Έγκαταστήσατε αμέσως τό σοβιέτ τής Κρονστάνδης. Ή Κυβέρνηση τών σοβιέτ θά ξεχωρίσει τούς έργάτες πού δέν είχαν συνείδηση καί πέσανε σέ λάθος άπό τούς συνειδητούς άντεπαναστάτες.

Σύντροφοι, άκόμο μιά φορά, τό σοβιέτ τής Πετρούπολης σάς λέει: άπό σάς μόνον έξορτάται νά μή χυθεί αίμα άδελφικό καί παρά τήν άνανδρη έπιθυμία τών έχθρών τής έργατικής τάξης, οί αίμοχορείς προθέσεις τους νά στραφοΰν έναντίον τους. Αύτή είναι ή τελευταία προειδοποίηση. Ό καιρός περνάει άποφασίστε δίχως καθυστέρηση. Έλάτε μαζί μας, έναντίον τοΰ κοινοΰ έχθροΰ, διαφορετικά θά χαθήτε έπαίσχυντα μαζί μέ τούς άντεπαναστάτες».

Τά σοβιέτ τών έργατών, χωρικών καί κόκκινων στρατιωτών τής Πετρούπολης.

(Ράδιο-Στάντζια Νοβάια Όλλανδία)

Σέ άπάντηση στήν έκκληση τοΰ σοβιέτ τής Πετρούπολης, ή Προσωρινή Έπαναστατική Έπιτροπή έβγαλε ένα νέο διάγγελμα. Σέ δλους, σέ δλους, σέ δλους· «Σύντροφοι έργάτες, κόκκινοι στρατιώτες καί ναύτες. Έμείς έδώ στήν Κρονστάνδη ξέρουμε ποσο, έσείς, οί γυναίκες σας καί τά παιδιά σας ύποφέρετε άπο τήν κομμουνιστική δικτατορία. Έμείς έχουμε άνατρέψει τό κομμουνιστικό σοβιέτ καί ή Προσωρινή Έπαναστατική Έπιτροπή άρχίζει σήμερα τίς έκλογές γιά ένα σοβιέτ πού έλεύθερα έκλεγμένο θά άντανακλά τή θέληση ολάκληρου τοΰ έργαζόμενου πληθυσμοΰ καί δχι μιάς χούφτας παραφρόνων κομμουνιστών. Τό δίκηο είναι μαζί μας. Είμαστε ύπέρ τής έξουσίας τών σοβιέτ καί δχι ύπερ έκείνης ένός μόνον κόμματος. Είμαστε ύπέρ τής άντιπροσωπείας πού θά έκλέγεται έλεύθερα άπό τίς έργαζόμενες μάζες. Τά νοθευμένα σοβιέτ, μονοπωλημένα άπό τό Κομμουνιστικό κόμμα, μένουν κουφά στίς διεκδικήσεις μας καί δέν δεχόμαστε άλλο είδος άπάντηση άπό πυροβολισμούς.

Σήμερα πού ή ύπομονή τών έργαζομένων έφτασε στά άκρα, θέλουν νά μάς κλείσουν τό στόμα μέ έλεημοσύνες. Σύμφωνα μέ τίς διαταγές τοΰ Ζηνόβιεφ καταργοΰνται τά μπλόκα τής πολιτοφυλακής, στήν περιφέρεια τής Πετρούπολης. Ή Μόσχα διέθεσε 10 έκατομμύρια χρυσά ρούβλια γιά νά άγοράσει άπό τό έξωτερικό τρόφιμα καί είδη πρώτης ανάγκης. Άλλά ξέρουμε δτι μ' αύτή τήν έλεημοσύνη δέν θά άγοράσουν το προλεταριάτο τής Πετρούπολης. Έμείς σάς δίνουμε πάνω άπό τά κεφάλια τών κομμουνιστών τό άδελφικό χέρι τής έπαναστατημένης Κρονστάνδης.

Σύντροφοι, δχι μόνον σάς έξαπατοΰν, άλλά παραμορφώνουν τήν άλήθεια μέ τίς πιό χυδαίες συκοφαντίες.

Σύντροφοι, μήν άφίνετε νά σάς έξαπατοΰν.

Στήν Κρονστάνδη ή έξουσία βρίσκεται στά χέρια τών ναυτών,

τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καὶ τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν και οχι στὰ χέρια τῶν λευκοφρουρῶν μὲ τὸν στρατηγὸ Κοζλόφσκυ ἐπὶ κεφαλῆς, ὅπως σᾶς λέει τὸ συκοφαντικὸ Ράδιο τῆς Μόσχας.

'Η Προσωρινὴ 'Επαναστατικὴ 'Επιτροπὴ

Ξένοι κομμουνιστές, ποὺ βρίσκονταν τὴν ἐποχὴ τῆς στάσης στὴν Πετρούπολη καὶ στὴ Μόσχα καὶ αἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπαφὴ μὲ τοὺς διευθύνοντες κύκλους, βεβαιώνουν ὅτι ἡ Κυβέρνηση εἶχε κάμει ἐσπευσμένα ἀγορὲς τροφίμων στὸ ἐξωτερικο (ἀγόρασε ἀκόμα καὶ σοκολάτα, πρᾶγμα δηλ. ποὺ πάντα ἦταν πολυτέλεια γιὰ τὴ Ρωσσία).

'Η Μόσχα καὶ ἡ Πετρούπολη εἶχαν ἀλλάξει ἀπότομα τακτική. 'Η Κυβέρνηση ἦταν πιὰ δυνατὴ στὴν ψυχολογία ἀπὸ τοὺς κρονσταν-διανούς. Καταλάβαινε πόσο ἀποτελεσματικὰ διέφθειρε τὸ ἄσπρο ψωμὶ σ' ἕναν πεινασμένον πληθυσμό. Μάταια οἱ κρονσταντιανοὶ λέγανε ὅτι δὲν μποροῦσαν ποτὲ νὰ ἀγοράσουν μὲ ἐλεημοσυνες τὸ προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης. Αὐτὴ ἡ μέθοδος ἐνέργειας εἶχε ἕνα ἀναμφισβήτητο ἀποτέλεσμα, πρὸ παντὸς ἦταν συνδεθεῖ με ἄλλα μέτρα, ὅπως ἡ καταστολὴ ποὺ διευθύνονταν ἐναντίον τῶν ἀπεργῶν.

Καὶ ὅμως ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ προλεταριάτο τῆς Πετρουπολης συνέχιζε τὶς ἀπεργίες κατὸ τὴν διάρκεια τῆς ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης, ἀπαιτῶντας τὴν ἀπελευθέρωση τῶν φυλακισμένων. Σε μερικὰ ἐργοστάσια βρέθηκε κολλημένη στοὺς τοίχους ἡ «'Ιοβέστια» τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κρονστάνδης. 'Ακόμα, ἕνα καμιόνι εἶχε κυκλοφορήσει στοὺς δρόμους τῆς Πετρούπολης ρίχνοντας προκηρύξεις τῆς Κρονστάνδης. Στὸ ἐργοστάσιο «'Αρσεναλ» οἱ ἐργάτες ὀργάνωσαν στὶς 7 Μαρτίου (τὴν ἡμέρα ποὺ ἄρχισε ὁ βομβαρδισμὸς ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης) μία συγκέντρωση, ὅπου υιοθετήσανε τὴν ἀπόφαση τῶν ἐξεγερμένων ναυτῶν. Αὐτὴ ἡ συγκέντρωση ἐξέλεξε μιὰ ειδικὴ ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θὰ πήγαινε ἀπὸ ἐπιχείρηση σὲ ἐπιχείρηση, γιὰ νὰ προπαγανδισει τὴν ἰδέα τῆς γενικῆς ἀνεργίας.

Οἱ ἀπεργίες συνεχίζονταν στὰ πιὸ μεγάλα ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης: Πουτίλωφ, Μπολτίισκυ, 'Ομπούκωφ, Νιέφσκαγια, Μανουφακτούρα κλπ. Οἱ ἀρχὲς ἀπολύανε τὸ προσωπικὸ τῶν ἀπεργούντων ἐπιχειρήσεων μεταβιβάζοντας τὴ διεύθυνση στὶς τοπικὲς τρόϊκες. Αὐτὲς ἄρχιζαν ἀμέσως μία νέα στρατολογία ἐργατῶν ἐφαρμόζοντας κατασταλτικὰ μέτρα ἐναντίον τῶν πιὸ δραστηρίων ἀπεργῶν.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν Πετρούπολη ἄρχιζαν ἀπεργίες στὴ Μόσχα, στὸ Νίζνι Νοβγκορόντ καὶ σὲ ἄλλες πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐπίσης ἡ βιαστικὴ ἀποστολὴ τροφίμων, τὰ κατασταλτικὰ μέτρα καὶ ἡ συκοφαντία ποὺ βεβαίωνε ὅτι στὴν Κρονστάνδη διοικοῦσαν

οἱ τσαρικοὶ στρατηγοί, εἶχαν ἐπιτυχει νὰ σπείρουν τὴν συγχιση μέσα στὶς γραμμὲς τοῦ προλεταριάτου.

Ὁ σκοπὸς τῶν μπολσεβίκων πέτυχε. Τὸ προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης καὶ τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν πόλεων ἦτανε συγχισμένο, καὶ ἡ Κρονστάνδη ποὺ ἔλπιζε τὴ βοήθεια ὁλόκληρης τῆς ἐργαζομένης Ρωσσίας, ἔμεινε μόνη ἀπέναντι σὲ μιὰ κυβέρνηση ἀποφασισμένη μὲ κάθε θυσία νὰ τὴν ἐκμηδενίσει.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΑΧΕΣ

Στὶς 6 Μαρτίου ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ἔλαβε τὸ ἀκόλουθο ραδιογράφημα: «Στείλτε ραδιομήνυμα στὴν Πετρούπολη, ἂν μποροῦν νὰ σᾶς στείλουν (ἀπὸ τὴν Πετρούπολη στὴν Κρονστάνδη) μερικὰ μέλη τοῦ σοβιέτ, ἐξωκομματικοὺς και μέλη τοῦ κόμματος γιὰ νὰ γνωρίσουν τί συμβαίνει».

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπάντησε ἀμέσως: «Δὲν ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στοὺς δῆθεν ἐξωκομματικούς σας. Προτείνουμε νὰ ἐκλεγοῦν στὰ ἐργοστάσια, στους στρατιῶτες καὶ στοὺς ναῦτες, παρουσία ἀντιπροσώπων μας, ἐξωκομματικοὶ ἀντιπρόσωποι. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτοὺς ποὺ θὰ ἐκλεγοῦν μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, θὰ μπορεῖτε νὰ προσθέσετε μέχρι 15% κομμουνιστές. Ἐπιθυμοῦμε νὰ ἔχουμε ἀπάντηση στὶς 6 Μαρτίου, στὴν 18 ὥρα μὲ τὸν καθορισμὸ τῆς ἡμερομηνίας, τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κρονστάνδης στὴν Πετρούπολη καὶ τῆς Πετρούπολης στὴν Κρονστάνδη. Στὴν περίπτωση ποὺ δὲν ὑπάρχει δυνατότης γιὰ τὴν ἡμερομηνία, παρακαλοῦμε νὰ γνωρίσετε τὴν προθεσμία σας καὶ τοὺς λόγους τῆς καθυστέρησης σας. Τὰ μέσα μεταφορᾶς θὰ εἶναι στὴ διάθεση τῶν ἀντιπροσώπων σας».

Ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ

Τὰ τηλεγράφημα τοῦ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης φαίνεται νὰ εἶναι σὲ πλήρη ἀντίθεση μὲ τὸν τόνο τῆς ἔκκλησής του, ἡ ὁποία μιλοῦσε μόνον γιὰ ὑποταγὴ δίχως ὅρους. Ἀναμφίβολα τὸ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης, δέχονταν διϊστάμενες ἐπιρροές. Ἀλλὰ η Κυβέρνηση ἦταν πάντα ἀποφασισμένη νὰ δράσει μὲ σιδερένιο χέρι. Ὁ Τρότσκυ, ἀπηύθυνε τὴν ἴδια μέρα, μὲ ΤΣΦ στὴν φρουρὰ τῆς Κρονστάνδης τὴν ἀκόλουθη διαταγή:

> «Ἡ Κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν εἶναι ἀποφασισμένη νὰ ἐπανακτήσει δίχως καθυστέρηση τὴν Κρονστάνδη καὶ τὰ ἐξεγερμένα πλοῖα καὶ νὰ τὰ ἐπαναθέσει στὴ διάθεση τῆς δημοκρατίας τῶν σοβιέτ. Γι' αὐτὸ διατάσσω ὅλους ἐκείνους ποὺ σήκωσαν τὰ χέρι ἐναντίον τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδος νὰ παραδώσουν ἀμέσως τὰ ὅπλα. Ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἀντισταθοῦν πρέπει νὰ ἀφοπλιστοῦν

καὶ νὰ τεθοῦν στὴ διάθεση τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν. Οἱ ἐπίτροποι ποὺ εἶχαν συλληφθεῖ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐξουσίας πρέπει νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀμέσως. Μόνον ἐκεῖνοι ποὺ θὰ παραδοθοῦν δίχως ὅρους μποροῦν νὰ ὑπολογίζουν στὴ συγγνώμη τῆς Δημοκρατίας τῶν σοβιέτ. Δίνω, ταυτόχρονα τὴ διαταγὴ νὰ προετοιμαστεῖ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ συντριβεῖ ἡ στάση καὶ οἱ στασιαστὲς μὲ τὴν δύναμη τῶν ὅπλων. Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν καταστροφὴ ποὺ θὰ ὑποστεῖ ὁ πληθυσμὸς θὰ βαρύνει ἀποκλειστικὰ τοὺς ἐξεγερμένους λευκοφρουρούς».

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου
τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας
ΤΡΟΤΣΚΥ
Ὁ Γκλάβκομ (Ἀνώτατος Διοικητής):
ΚΑΜΕΝΕΦ(1)

Ἔτσι ἐνῶ τὴν παρουσία τὰ σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, ἐρχονταν σὲ συμβιβασμὸ γιὰ νὰ στείλει μιὰ ἀντιπροσωπεία ποὺ θὰ διερευνοῦσε γιὰ τὸν χαρακτήρα τῆς ἐξέγερσης, στίς 7 Μαρτ.ου, ὁ ἀνώτατος διοικητὴς ἐξαπέλυσε τὸν κόκκινο στρατὸ ἐναντίον τοῦ Φρουρίου. Ἡ «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης δημοσίευσε στίς 8 Μαρτίου τὰ ἀκόλουθο ἀνακοινωθέν: «Στὶς 8 καὶ 45 οἱ πυροβολαρχίες τοῦ Σεστράτζκ καὶ τοῦ Λισσιάν ἄνοιξαν πῦρ ἐναντίον τῶν ὀχυρῶν τῆς Κρονστάνδης. Τὰ ὀχυρὰ ἀπαντήσανε στὴν πρόκληση καὶ γρήγορα ἔκαναν νὰ σιγήσουν οἱ κυβερνητικὲς πυροβολαρχίες.

Κατόπιν τὸ ὀχυρὸ Κρασνάϊα Γκόρκα ἄνοιξε πῦρ. Ἔλαβε τὴν ἀπάντηση ποὺ ἔξιζε ἀπὸ τὸ πολεμικὸ «Σεμπαστοπόλ». Ἡ μονομαχία πυροβολικοῦ συνεχίζεται».

Κρονστάνδη 7 Μαρτίου 1921.
Ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή

Τὶς ἑπόμενες μέρες τὸ κυβερνητικὸ πυροβολικὸ συνεχίζει τὸν κανονιοβολισμὸ ἐναντίον τοῦ Φρουρίου καὶ τῶν ὀχυρῶν ποὺ τὸ περιέβαλαν καὶ συναντᾶ μιὰ ἐνεργητικὴ ἀντίσταση. Τὰ ἀεροπλάνα ρίχνουν μπόμπες καὶ προκαλοῦν μιὰ τέτοια μανία μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ ποὺ αὐτὸς ἀμέσως ἀπαντάει μὲ πυροβολισμοὺς ντουφεκιῶν σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ὑποχρεώθηκε νὰ δώσει διαταγὴ νὰ μὴ σπαταλοῦν ἀνώφελα τα πυρομαχικά.

---

(1) Αὐτὸς ὁ Καμένεφ εἶναι ἕνας παληὸς τσαρικὸς ἀξιωματικὸς ποὺ συνεργάζονταν μὲ τὴ Σοβιετικὴ Κυβέρνηση. Εἶναι ἄλλος ὁ Καμένεφ ποὺ ντουφεκίστηκε στὴ δίκη τῶν 16 τὸ 1936.

Ἡ Κρονστάνδη βρίσκεται στὸ νησὶ Κοτλὶν σὲ ἀπόσταση 26,5 χλ. ἀπὸ τὴν Πετρούπολη, 7 χιλ. ἀπὸ τὸ Ὀραντεμπάουμ, 13 χιλ. ἀπὸ τὸ Λίσσι Νος καὶ 21 χιλ. ἀπὸ τὸ Τεριόκι. Χτίστηκε ἀπὸ τὸν Μεγάλο Πέτρο τὸ 1710 γιὰ τὴ ναυτικὴ ἄμυνα τῆς Πετρούπολης.

Ἡ Κρονστάνδη διέθετε πολὺ πυροβολικό, ἀλλὰ σχετικῶς ἀσθενοῦς βεληνεκοῦς. Τὰ καλύτερα πυροβόλα δὲν ἔφταναν παρὰ σὲ 15 χιλιόμετρα. Ἡ Πετρούπολη ἦταν συνεπῶς ἔξω ἀπο τὴν ἀχτίνα τους. Ἐπὶ πλέον οἱ πυροβολαρχίες ἦταν προσανατολισμένες πρὸς τὴ θάλασσα καὶ μόνον μερικὰ πυροβόλο ἦταν ἐγκαταστημένα σὲ κινούμενους πυργίσκους. Κινητὰ πυροβόλα διαμέτρου 12 ποδῶν βρίσκονταν μεταξὺ τῶν ἄλλων στὸ ὀχυρὸ «Κρασνάϊα Γκόρκα» ποὺ εἶναι σὲ ἕνα ὕψωμα στὴν πλευρὰ τοῦ Ὀραντιεμπάουμ, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ὀχυρὸ παρέμεινε πιστὸ στὴν Κυβέρνηση.

Τὴν στιγμὴ τῆς ἐξέγερσης ἦταν ἀγκυροβολημένα 4 ντρένωτ: τὸ «Πετροπαυλόσκ», τὸ «Σεμπαστουπόλ», τὸ «Γκακοὺτ» καὶ τὸ «Παλτάβα», ἔχοντας τὸ καθένα 12 πυροβόλα τῶν 12. Τὰ θωρηκτὰ «Ρίουρια» καὶ «Ρούσια» μὲ πυροβόλα τῶν 10, «Μπόϊαν», «Μπακτατόρ» καὶ «Ἀουρόρα» μὲ πυροβόλα τῶν 6.

Παγοθραυστικὸ δὲν ὑπῆρχε κανένα. Ἔτσι ὅλα αὐτὰ τὰ πλοῖα ἦταν ἀκινητοποιημένα ἀπὸ τὸν πάγο. Ἐπὶ πλέον τὸ «Σεμπαστουπόλ» καὶ τὸ «Πετροπαυλόσκ» ἦταν τὸ ἕνα δίπλα στὸ ἄλλο σὲ τρόπο ποὺ τὸ ἕνα μποροῦσε νὰ ρίχνει μόνον ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴ δεξιά. Δὲν μποροῦσαν νὰ ξεχωρίσουν γιατὶ τὸ «Σεμπαστουπόλ» δὲν εἶχε καύσιμα καὶ χρησιμοποιοῦσε το ηλεκτρικὸ ρεῦμα τοῦ «Πετροπαυλόσκ».

Ἡ φρουρὰ τῆς Κρονστάνδης ἦταν τὸ 1921 πολὺ περιορισμένη. Σύμφωνα μὲ ἀριθμοὺς ποὺ ἔδωσε τὸ ἐπιτελεῖο τῆς Κρονστάνδης, τὸ ἐν ἐνεργείᾳ πεζικὸ μποροῦσε νὰ ἦταν στὸ μάξιμουμ 3 000. Σύμφωνα μὲ τὸν στρατηγὸ Κοζλόφσκυ, ὅλο τὸ πυροβολικὸ τοῦ Φρουρίου πῆρε μέρος στὴν ἄμυνα τῆς Κρονστάνδης (ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «Κρανάϊα Γκόρκα» καὶ τὰ 560 Σύν)μα τοῦ κόκκινου στρατοῦ ποὺ παραδόθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐξέγερσης) καὶ ἀποσπάσματα ναυτῶν τῆς ἀκτοπλοΐας, ὅπως καὶ ἄλλοι μικροὶ σχηματισμοὶ ποὺ ὀργανώθηκαν βιαστικὰ μὲ τὴ συνένωση ταγμάτων τοῦ μηχανικοῦ τῆς διοίκησης καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ οὐλαμοῦ. Οἱ γραμμὲς ἄμυνας τῆς Κρονστάνδης δὲν ὑπολογίζονταν λιγώτερο ἀπὸ 10,50 μ ἀπόσταση ἀνάμεσα στοὺς στρατιῶτες.

Ἡ ποσότητα τῶν πυρομαχικῶν καὶ τῶν ὀβίδων ἦταν ἐπισης πολὺ περιορισμένη, ἐνῶ γιὰ νὰ ἀντισταθμίζουν τὸ ἀδύνατο πυροβολικό τους, οἱ ναῦτες τριπλασιάζανε τὸν ρυθμὸ τῆς βολῆς. (ἀντὶς 150 βολές, κανονικὸς ἀριθμός, ἕνα πυροβόλο ἔρριχνε 450).

Στὶς 3 Μαρτίου τὸ ἀπόγευμα, ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ἔκανε μία κοινὴ σύσκεψη μὲ μερικοὺς εἰδικοὺς στρα-

τιωτικούς. Σ' αὐτή τή σύσκεψη όρ'στηκε ένα στρατιωτικό συμβούλιο, τό όποῖο ἔθεσε ένα σχέδιο γιά τήν ἄμυνο τοῦ Φρουρίου. Ἀλλά όταν οἱ στρατιωτικοί σύμβουλοι, προτείνανε νά γίνει έπίθεση έναντίον τοῦ Ὀρανιενμπάουμ όπου στό σταθμό Σπασσατελνάϊα βρίσκονταν ένα άρκετά μεγάλο ἀπόθεμα τροφίμων, ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή άρνήθηκε. Στήριζε όλες τίς έλπίδες όχι στήν στρατιωτική ἱκανότητα τῶν ναυτῶν, άλλά στήν ἠθική άλληλεγγύη όλης τῆς έργαζόμενης Ρωσσίας. Πρέπει νά πιστέψουμε ότι οἱ κρονσταν5ιανοί άρνοῦνταν νά πιστέψουν ώς τή στιγμή τῆς πρώτης όβίδας, ότι ἡ Κυβέρνηση‹θά τούς κτυποῦσε στρατιωτικά. Χωρίς άλλο σ' αὐτή τήν αἰτία όφείλεται τό ότι ἡ Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή δέν εἶχε σπάσει τόν πάγο σέ μιά πλατειά ἔκταση γύρω άπό τό Φρούριο, γιά νά έμποδίσει έτσι τόν κόκκινο στρατό νά πλησιάσει πεζή στήν Κρονστάνδη. Ἀσφαλῶς έπίσης γιά τόν ἴδιο λόγο δεν διέταξε τήν έγκατάσταση όχυρωμένων έμποδίων στούς πιθανούς δρόμους τῆς έπίθεσης.

Οἱ Κρονσταν5ιανοί εἶχαν δίκηο. Στρατιωτικά δέν μποροῦσαν νά νικήσουν. Τό πολύ-πολύ μποροῦσαν νά έλπίζουν νά κρατοῦσαν καμμιά δεκαπενταριό μέρες, πράγμα πού ἦταν έξαιρετικά σπουδαῖο, γιατί όταν θά έλυωνε ὁ πάγος, ἡ Κρονστάνδη θά γίνονταν ένα Φρούριο ἱκανό νά αὐτοϋπερασπιστεῖ. Ἀλλά δέν πρέπει να ξεχνᾶμε ότι ἡ έφεδρεία της σέ άνδρες ἦταν έλάχιστη, πρό παντός σέ σχέση μέ τόν άριθμό τῶν πολεμιστῶν πού ὁ κόκκινος στρατός μποροῦσε νά ρίξει έναντίον τῶν ναυτῶν. Λοιπόν σέ ποιά ἠθική κατάσταση βρίσκονταν αὐτός;

ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ὁ Ντυμπένκο έλεγε σέ μιά συνέντευξη πού έδωσε στήν έφημερίδα «Κρασνάϊα Γκαζέτα» ότι όλες οἱ στρατιωτικές μονάδες πού εἶχαν πάρει μέρος στήν κατάληψη τῆς Κρονστάνδης χρειάστηκε νά άναδιοργανωθοῦν προηγούμενα. Αὐτή ἡ άναδιοργάνωση τῶν στρατιωτικῶν μονάδων ἦταν άπόλυτα άναγκαια. Στίς πρῶτες μέρες τῶν στρατιωτικῶν έπιχειρήσεων, ὁ κόκκινος στρατός έδειξε ότι δέν ἤθελε νά πολεμήσει ένάντια στούς ναῦτες, ένάντια στούς «μπρατίσκι» (μικρούς άδελφούς) όπως έπονόμαζαν αὐτή τήν έποχή τούς ναῦτες. Αὐτοί ἦταν γνωστοί στούς προχωρημένους έργαζόμενους, σάν τά πιό άφοσιωμένα στήν έπανάσταση στοιχεία. Ἐξ άλλου τά κίνητρα πού έσπρωξαν τήν Κρονστάνδη στήν έξέγερση ὑπῆρχαν καί στούς στρατιῶτες τοῦ κόκκινου στρατοῦ. Καί οἱ μέν καί οἱ δέ πεινοῦσαν καί κρύωναν καί ἦταν κακά ντυμένοι καί άκόμα πιό κακά ποδεμένοι, πράγμα πού δέν έχει λίγη σημασία στό ρωσικό κλίμα, πρό παντός όταν έπρεπε νά βαδίσουν καί νά πολεμήσουν πάνω στόν πάγο καί μέσα στό χιόνι.

Τὴν νύκτα τῆς 8 Μαρτίου, ὅταν ἄρχισε ἡ ἐπίθεση τοῦ κόκκινου στρατοῦ ἐνάντια στὴν Κρονστάνδη, μιὰ τρομακτικὴ χιονοθύελλα ξέσπασε στὴ Βαλτικὴ θάλασσα. Μιὰ πυκνὴ ὁμίχλη ἔκανε τὸ δρόμο σχεδὸν ἀδιόρατο. Οἱ κόκκινοι στρατιῶτες φοροῦσαν μακρὲς ἄσπρες χλαῖνες ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ μὴ διακρίνονται πάνω στὸ χιόνι.

Στὴν ὁμάδα τοῦ Νότου, ποὺ πλησίαζε τὴν Κρονστάνδη ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ 'Ορανιενμπάουμ εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ ἐπιχείρηση στὸ Σύνταγμα Ο.Ν. (σύντμηση τοῦ Εἰδικοῦ Προορισμοῦ) καὶ στὸ 561 Σύνταγμα τῶν κυνηγῶν. "Ας δοῦμε τί διηγεῖται ὁ Πούκωφ γιὰ τὸ ἠθικὸ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος: «'Αμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῶν ἐπιχειρήσεων τὸ 2ο Τάγμα ἀρνήθηκε νὰ πάει στὴ μάχη. Καλὰ-κακὰ κατορθώσαμε νὰ τὸ πείσουμε χάρις στὶς κομμουνιστικὲς δυνάμεις καὶ συγκατατέθηκε νὰ προχωρήσει στὸν πάγο. Μόλις ἔφτασε στὴν πρώτη πυροβολαρχία τοῦ Νότου, ἕνας λόχος τοῦ 2ου τάγματος παραδίνεται στὸν ἐχθρὸ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ξαναγυρίζουν.

Τὸ Σύνταγμα σταμάτησε. "Αρχισε νὰ ξημερώνει. Δὲν εἴχαμε νέα ἀπὸ τὸ 3ο τάγμα. Αὐτὸ τὸ 3ο τάγμα βάδισε ὡστόσο πρὸς τὴν διεύθυνση τῶν πυροβολαρχιῶν τοῦ Νότου Νο 1 καὶ 2. Βάδιζε κατὰ φάλαγγα ἕως ὅτου δέχτηκε τὰ πυρὰ τοῦ πυροβολικοῦ τῶν ὀχυρῶν, ὁπότε ἀκροβολίστηκαν καὶ περιμένοντας τὸν 2ο λόχο, διευθύνθηκε πρὸς τὸ ἀριστερὰ τῆς πυροβολαρχίας τοῦ ὀχυροῦ «Μιλιούτιν» ἀπ' ὅπου τοῦ ἔκαναν σῆμα μὲ κόκκινες σημαῖες. "Οταν προχώρησε 40 βήματα, παρετήρησε ὅτι οἱ στρατιῶτες εἶχαν ἐγκαταστήσει μυδραλιοβόλα καὶ τοῦ πρότειναν νὰ παραδοθεῖ ἢ θὰ τοὺς πυροβολοῦσαν. "Ολα τὸ τάγμα παραδόθηκε ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἐπίτροπο καὶ 3 ἢ 4 στρατιῶτες ποὺ ξαναγύρισαν καὶ ἔκαναν νὰ γυρίσει πίσω τὸν 7ο λόχο ποὺ κι' αὐτὸς ἤθελε νὰ παραδοθεῖ».

Τὸ παραπάνω εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ ἐπίσημη ἀνακοίνωση τοῦ κόκκινου στρατοῦ. Παρόμοιες περιπτώσεις παρατηρήθηκαν ἐπίσης καὶ στὶς μονάδες τῶν εὐελπίδων τοῦ Νότιου τομέα πρὸ παντὸς σ' αὐτὲς ποὺ θεωροῦνταν κατὰ τὸν Πούκωφ ὡς οἱ πιὸ ἀξιόμαχες. Καὶ ὁ Οὐγκλάνωφ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Νότιου τομέα ἔγραφε στὶς 8 Μαρτίου στὴν Περιφερειακὴ 'Επιτροπὴ τοῦ Κόμματος (Πετρούπολη):

> «Θεωρῶ ἐπαναστατικὸ μου καθῆκον νὰ σᾶς διαφωτίσω γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ Νοτ. τομέα, ὅπως καὶ γιὰ τὶς διαθέσεις τῶν στρατιωτῶν... Μεταξὺ τῶν εὐελπίδων κυριαρχεῖ ἕνα αἴσθημα κινδύνου καὶ ἀπελπισίας στὴν ἰδέα ὅτι θὰ ἐπιτεθοῦν πάνω στὸν πάγο. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ κατάσταση ἐξακολούθησε ἀκόμα αὐτὸ τὸ πρωὶ, ἡμέρα τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στὰ ὀχυρά. 'Αμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ προχώρησαν στὴν ἐπίθεση μόνον οἱ κομμουνιστὲς καὶ τὸ θαρραλέο μέρος τῶν ἐξωκομματικῶν. Μόνον χάρις στὴν διοίκηση, στὶς ἐνθαρρύνσεις τῶν

πολιτικῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ευέλπιδες ξατερξαν νά συρθοῦν στήν ἐπίθεση πού ἐνεργήθηκε κάτω ἀπό ἕνα σφοδρό πῦρ τοῦ πυροβολικοῦ τῶν ὀχυρῶν τῆς Κρονστάνδης. Αὐτή ἡ ἐπίθεση θά τερματισθεῖ μέ τήν κατάληψη τοῦ ὀχυροῦ Νο 7. Ἐξ ἄλλου ὑποχρεωθήκαμε νά ἐγκαταλείψουμε σήμερα τήν προσπάθεια, ἐξ αἰτίας τῆς ἠθικῆς κάμψης τῶν στρατιωτῶν. Εἶναι ἀδύνατο νά στείλουμε γιά δεύτερη φορά τόν στρατό νά ἐπιτεθεῖ ἐνάντια στά ὀχυρά. Ἔχω ἤδη μιλήσει γιά τήν ἠθική κατάσταση τῶν εὐέλπιδων στούς συντρόφους Λάσεβιτς, Ἀβρωφ καί Τρότσκυ. Πρέπει νά σημειώσω σ' αὐτή, τίς ἀκόλουθες τάσεις: ἐπιθυμοῦν νά ξέρουν τί θέλει ἡ Κρονστάνδη. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐπιτρόπων στόν τομέα εἶναι πολύ περιορισμένος».

Ἡ κατάσταση τῶν πνευμάτων τοῦ στρατοῦ ἐκδηλώθηκε ἐπίσης στήν περίπτωση τῆς 79 ταξιαρχίας τῆς 27 Μεραρχίας τοῦ Ὀμσκ. Αὐτή ἡ Μεραρχία ἀποτελούμενη ἀπό τρία συντάγματα, ἦταν γνωστή γιά τίς πολεμικές ἱκανότητες πού ἔδειξε κατά τόν ἀγώνα ἐνάντια τοῦ Κολτσάκ. Στίς 12 Μαρτίου ὁδηγήθηκε στό μέτωπο τῆς Κρονστάνδης. Ἕνα ἀπό τά τρία συντάγματα, τό σύνταγμο τοῦ Ὀρσάν ἀρνήθηκε νά πολεμήσει ἐναντίον τῆς Κρονστανδης. Τήν ἑπομένη μέσα στά δυό ἄλλα συντάγματα τῆς ἴδιας Μεραρχίας, οἱ στρατιῶτες ὀργάνωσαν πεταχτές συγκεντρώσεις, ὅπου συζήτησαν γιά τή στάση πού θά κρατοῦσαν. Τά δυό συντάγματα ἀφοπλίστηκαν μέ τή θέληση καί τό «ἐπαναστατικό» δικαστήριο ἐπέβαλε αὐστηρές τιμωρίες.

Ἀναφέρουμε μιά ἄλλη περίπτωση, τήν περίπτωση τῆς σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν τῆς 93ης ταξιαρχίας πεζικοῦ τῆς 11ης Μεραρχίας, ἡ ὁποία εἶχε τεθεῖ στίς 8 Μαρτίου στή διάθεση τοῦ 95ου συντάγματος. Ὅταν ὁ διοικητής καί ὁ πολιτικός ἐπίτροπος πῆγαν νά ἐπιθεωρήσουν τά στρατεύματα, αὐτοί φώναζαν: «Γιατί μᾶς φέρατε ἐδῶ;». Δυό μέρες ἀργότερα ἡ σχολή ἀρνήθηκε νά καταλάβει ἕναν νέο τομέα καί τό «ἐπαναστατικό» δικαστήριο ἐπενέβη ἀκόμα μιά φορά.

Παρόμοιες περιπτώσεις ἦταν πολυάριθμες. Γιατί ὄχι μόνον οἱ στρατιῶτες δέν θέλανε νά πολεμήσουν ἐνάντια στούς ταξικούς ἀδελφούς τους, ἀλλά δέν μποροῦσαν νά παραδεχτοῦν τήν ἰδέα νά δώσουν μάχη πάνω στόν πάγο, μήνα Μάρτη. Πολλούς στρατιωτικούς σχηματισμούς τούς εἶχον φέρει ἀπό ἄλλες περιοχές τῆς χώρας ὅπου τό μέσο Μαρτίου ὁ πάγος ἀρχίζει νά λυώνει. Ἔτσι αὐτοί οἱ στρατιῶτες δέν εἶχαν καθόλου ἐμπιστοσύνη στήν ἀντοχή τοῦ πάγου τῆς Βαλτικῆς.

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΡΑΤΟ ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΑΧΕΣ

Ἡ διοίκηση τοῦ κόκκινου στρατοῦ χρησιμοποίησε τότε τὴν δεροπορία καὶ ταυτοχρόνως πῆρε μιὰ σειρὰ μέτρων γιὰ νὰ ἀνυψώσει τὴ μαχητικότητα τοῦ στρατοῦ. Οἱ μονάδες ποὺ εἶχαν ξανὰ ριχτεῖ ἐνάντια στὴν Κρονστάνδη, εἶχαν ἐντελῶς ἀναδιοργανωθεῖ. Ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν δείξει ἕνα πνεῦμα συμπάθειας στὴν Κρονστάνδη, ἀφοπλίστηκαν καὶ μεταφέρθηκαν σὲ ἄλλες μονάδες. Ὁρισμένοι τιμωρήθηκαν αὐστηρὰ ἀπὸ τὸ «ἐπαναστατικὸ» δικαστήριο. Τὰ μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος εἶχαν ἐπιστρατευθεῖ καὶ διασκορπιστεῖ μέσα στὸ στρατό, γιὰ προπαγάνδα καὶ πολιτικὴ ἐπιτήρηση. Τὸ 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ποὺ εἶχε συνέλθει στὴ Μόσχα ἀπὸ τὶς 8 ἕως τὶς 15 τοῦ Μάρτη συζητοῦσε ἐνῶ οἱ ὀβίδες τῶν πυροβόλων χτυποῦσαν τὸν πάγο τῆς Κρονστάνδης. Ἔστειλαν ἀπ' αὐτὸ στὸ μέτωπο περισσότερο ἀπὸ 300 ἀντιπροσώπους. Αὐτοὶ εἶχαν διοριστεῖ πολιτικοὶ ἐπίτροποι σὲ διάφορους τομεῖς τοῦ μετώπου καὶ στὰ ὄργανα τῶν ειδικῶν τμημάτων (στρατιωτικοὶ σχηματισμοὶ τῆς ΤΣΕΚΑ), ἢ στὶς ειδικὲς επιτροπὲς ποὺ δημιουργήθηκαν γιὰ τὸν ἀγώνα ἐνάντια στὴ λιποταξία. Μερικοὶ ἀπ' αυτοὺς πολέμησαν σὰν ἁπλοὶ στρατιῶτες. Μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων βρίσκονταν ὁ Βοροσίλωφ, ὁ Μπούμπνωφ, ὁ Ζαλόνσκυ, ὁ Ρουκχίμοβιτς, ὁ Πιατάκωφ κλπ.

Μερικὲς ἀπὸ τὶς στρατιωτικὲς μονάδες ποὺ εἶχαν ριχτεῖ ἐνάντια στὴν Κρονστάνδη περιελάμβαναν περίπου 15 καὶ 30% μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, σὲ ἄλλες τοὺς ὑπελόγιζαν μέχρι 60 καὶ 70%.

Τὰ «ἐπαναστατικὰ» δικαστήρια ἀνέπτυξαν μιὰ τεράστια δραστηριότητα. Ὁ Πούκωφ μᾶς ἐξιστορεῖ ὅτι: «τὰ ἐπαναστατικὰ δικαστήρια ἀντιδροῦσαν ἐνάντια σ' ὅλα τὰ νοσηρὰ φαινόμενα. Οἱ ἐκ πεποιθήσεως ταραχοποιοὶ καὶ οἱ προβοκάτορες τιμωροῦνταν ὅπως τοὺς ἄξιζε. Τὶς καταδίκες τὶς κάνανε ἀμέσως γνωστὲς στοὺς στρατιῶτες. Μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς καταδίκες δημοσιεύονταν ακόμα καὶ στὶς ἐφημερίδες».

Ἀλλὰ παρὰ τὰ τριπλᾶ αὐτὰ μέτρα, τὴν προπαγάνδα, τὴν ἀναδιοργάνωση καὶ τὴν καταστολή, ἡ διάθεση τῶν στρατευμάτων παρέμενε πολὺ διστακτικὴ καὶ ἀμφίβολη.

Στὶς 14 Μαρτίου καταγράφονταν ἀκόμα μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἀρνήσεις κατὰ τὴν ἔφοδο. Ἔτσι, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ 561 σύνταγμα ποὺ εἶχε ἀναδιοργανωθεῖ ὕστερα ἀπὸ τὶς 5 Μαρτίου βρίσκονταν ἀκόμη ἐν μέρει σὲ ἀπειθαρχία.

Πολλοὶ στρατιῶτες ποὺ παραδίνονταν στοὺς ἐξεγερμένους ξανάρχιζαν νὰ μάχονται στὸ πλευρό τους. Ἡ κόκκινη διοίκηση

ἔλαβε τότες αὐστηρὰ μέτρα ἐνάντια σ' ἐκείνους ποὺ εἶχαν τὴ διάθεση νὰ παραδοθοῦν. Αὐτόπτες μάρτυρες διηγοῦνται ὅτι ὁρισμένες μονάδες ἔχανον τὴ μιση τους δύναμη πρὶν φτάσουν μέσα στὴ ζώνη βολῆς τῶν ἐξεγερμένων. Συχνὰ τὰ μυδραλιοβόλα τῶν κόκκινων τους κτυποῦσαν γιὰ ἀπειθαρχιο ἢ γιὰ ἀπόπειρα νὰ παραδοθοῦν στοὺς ἐξεγερμένους. Αὐτὸ ἰδιαίτερα παρατηρούνταν σὲ ὁρισμένες θέσεις τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἐξ ἄλλου ἡ κατὰ μάζες λιποταξία ἐμπόδιζε τὸν κόκκινο στρατό. Οἱ λιποτάκτες πήγαινον σὲ ὁμάδες ἀπὸ 20 ἕως 30 ἄτομα, ὁπλισμένοι μὲ ντουφέκια καὶ χειροβομβίδες. Ἡ Κυβέρνηση εἶχε ὀργανώσει ἐσπευσμένο εἰδικὲς ἐπιτροπὲς γιὰ τὸν ἀγώνα ἐνάντια τῆς λιποταξίας. Αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς ἀποτελοῦνταν ἀπὸ ἐπιστρατευμένα μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐπιτύχουν τὴ βοήθειο τῶν χωρικῶν τῆς ἐπαρχίας τῆς Πετρούπολης καὶ τῶν γύρω περιοχῶν.

Σύμφωνα μὲ ἐπίσημες πηγές, μέσα στὸν κόκκινο στρατό, διαβάζανε μὲ τὸ πιὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον, τὰ φύλλα τῆς «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης καθὼς καὶ τὶς προκηρύξεις ποὺ οἱ κρονσταδιανοὶ κατώρθωναν μὲ χίλιους τρόπους νὰ κυκλοφορησουν. Πολιτικοὶ ἐπίτροποι ἐπαγρυπνοῦσαν γιὰ νὰ μὴν περνᾶν αὐτὰ τὰ φύλλα μέσα στοὺς στρατῶνες. Ἀλλὰ τὰ ἀπαγορευτικὰ μέτρα εἶχαν τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν παράνομα τύπο ὅλο καὶ μεγάλωνε. Ἀντίθετα, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ Πούκωφ, αἱ ἐπίσημες ἐφημερίδες, μὲ ἕναν τόνο «μπλόφας νικητή» εἶχαν μιὰ ἀσθενὴ ἐπίδραση στὴν μάζα τῶν κόκκινων στρατιωτῶν. Ἀλλὰ ἡ Κυβέρνηση ἔδειξε ἐνεργητικότητα καὶ ἐπιχειροῦσε μέσα σὲ ὁλόκληρη τὴ χώρα μιὰ τεράστια προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία. Ὅλες οἱ ὀργανώσεις τοῦ κόμματος εἶχαν ἐπιστρατευτεῖ. Ἡ προπαγάνδα γίνονταν πρὸ παντὸς μεταξὺ τῶν στρατευμάτων τῶν μετόπισθεν δηλ. τῆς ἐφεδρείας τῶν σχηματισμῶν τοῦ μετώπου. Οἱ ἀνεξάντλητες ἀνθρώπινες πηγὲς ὁλόκληρης τῆς χώρας, ὅσο καὶ ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψη τὰ χαμηλὸ ἠθικό, ἦταν σὲ κατάφωρη δυσαναλογία μὲ τὶς ἀσθενεῖς ἀριθμητικὰ δυνάμεις τῆς Κρονστάνδης. Ἐνῶ τὰ τραῖνα ὀδιάκοπα μετέφεραν στὴν Πετρούπολη νέους πολεμιστὲς καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων στρατεύματα ἀπὸ τὰ Κιργκὶζ καὶ τὰ Μπαχκὶρ (τὰ πιὸ ξένα στὸ πνεῦμα τῆς Κρονστάνδης) οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς Κρονστάνδης ὄχι μόνον ἐλαττώνονταν ἀριθμητικὰ ἀπὸ τὶς ἀπώλειες ποὺ εἶχον στὶς μάχες ἀλλὰ ἀκόμα βρίσκονταν ἐξαιρετικὰ ἐξαντλημένοι. Κακὰ ντυμένοι καὶ ἀκόμα πιὸ κακὰ τρεφόμενοι, οἱ ἄνδρες τῆς Κρονστάνδης μένανε δίχως νὰ ἀλλάζουν 8 μέρες στὴ γραμμὴ τῆς μάχης κοντὰ στὰ κανόνια. Οἱ περισσότεροι μόλις κρατιόνταν ὄρθιοι.

Ἐν γνώσει αὐτῆς τῆς κατάστασης καὶ ἔχοντας λάβει τὰ μάξιμουμ τῶν μέτρων ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς ὀργάνωσης, τῶν πολεμο-

φοβίων καὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ στρατοῦ ὁ διοικητὴς τῆς 7ης στρατιᾶς Τουχατσέφσκυ ἔβγαλε τὴν ἀκόλουθη διαταγή:

«Νο 534)0444 σειρὰ Β

Στὸν διοικητὴ τῶν μονάδων τοῦ Βορρᾶ Καζάνσκυ

Στὸν διοικητὴ τῶν μονάδων τοῦ Νότου Σεντιόκιν

Ἀντίγραφο στὸ Γκλάφκομ

Πετρούπολη 15 Μαρτίου 1921, 23η ὥρα καὶ 45

Διατάσσω:

Τὴν νύκτα τῆς 16 πρὸς τὴν 17 Μαρτίου νὰ καταληφθεῖ τὸ Φρούριο τῆς Κρονστάνδης μὲ μιὰ κεραυνοβόλο ἔφοδο.

Γι' αὐτὸ τὸ σκοπό·

1ο Νὰ ἀρχίσουν πυρὰ πυροβολικοῦ στὶς 16 Μαρτίου στὶς 14 ἡ ὥρα καὶ νὰ συνεχιστοῦν μέχρι τὸ βράδυ. 2ο Στὶς 13 ἡ ὥρα νὰ τεθεῖ σὲ κίνηση ἡ φάλαγγα τοῦ Βορρᾶ καὶ στὶς 4 ἡ ὥρα στὶς 17 Μαρτίου ἡ ὁμάδα τοῦ Νότου. 3ο Ἡ ὁμάδα τοῦ Βορρᾶ θὰ ἐπιτεθεῖ στὸ βορειοδυτικὸ μέρος, ἡ ὁμάδα τοῦ Νότου θὰ ἐπιτεθεῖ στὸ βορειοανατολικὸ καὶ νοτιοδυτικὸ τῆς πόλης. 4ο Οἱ ὁμάδες πρέπει νὰ περιοριστοῦν μόνο στὴν κατάληψη τῶν ὀχυρῶν ποὺ περισσότερο ἐμποδίζουν τὴν προώθηση. 5ο Ὁ διοικητὴς τῶν ὁμάδων τοῦ Νότου πρέπει νὰ διορίσει ἕναν ἀποκλειστικὸ ἀρχηγὸ ποὺ θὰ διευθύνει τὶς μάχες στοὺς δρόμους τῆς Κρονστάνδης. 6ο Ὁ διοικητὴς τῶν ὁμάδων τοῦ Βορρᾶ πρέπει νὰ προσδιορίσει γιὰ σκοπὸ του τὴν κατάληψη κατὰ τὴν ἐνδεδειγμένη στιγμή, τοῦ βορειοδυτικοῦ μέρους τῆς νήσου Κατλίν. 7ο Νὰ τηρηθεῖ μὲ ἀκρίβεια ἡ διάταξη τῶν φαλάγγων. 8ο Γνωρίσετε λῆψιν τῆς διαταγῆς καθὼς καὶ τῶν μέτρων ποὺ ἐλάβατε.

Ὁ διοικητὴς

Τουχατσέφσκυ

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου

Περεμύτωφ

Ὁ Τουχατσέφσκυ ἐπεξεργάστηκε ἕνα λεπτομερειακὸ σχέδιο ἐπιχειρήσεων ποὺ συνίστατο στὸ νὰ καταφέρει ἕνα ἀποφασιστικὸ κτύπημα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Νότου καὶ νὰ καταλάβει γρήγορα τὴν Κρονστάνδη μὲ μιὰ ἀπότομη ἔφοδο ταυτοχρόνως ἀπὸ τὶς τρεῖς πλευρές. Ἡ διείσδυση ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς Πετρούπολης, ποὺ καθὼς βρίσκονταν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Πετρούπολης δὲν ἦταν ὀχυρωμένη καὶ ἀποτελοῦσε τὴν ἀχίλλειο πτέρνα τοῦ Φρουρίου. Ταυτοχρόνως ἡ ὁμάδα τοῦ Βορρᾶ ἐπιτιθέμενη πρὸς τὴ βορειοδυτικὴ διεύθυνση ἔπρεπε νὰ καθηλώσει τοὺς ἐξεγερμένους ποὺ βρίσκονταν στὰ ὀχυρὰ τοῦ Βορρᾶ. Ἡ ὁμάδα τοῦ Νότου θὰ ἔκανε ταυτοχρόνως μιὰ ἐπιδεικτικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ ὀχυροῦ Τοτλέμπιν γιὰ νὰ ἀποσπάσει ἀκόμα τὴν προσοχὴ τῶν ἀνδρῶν τῆς Κρονστάνδης.

Τὸ πυροβολικὸ τῆς ὁμάδας τοῦ Νότου ἄνοιξε πῦρ στις 16 Μαρτίου στὶς 14,20 καὶ τὴν 17 ἡ ὥρα ἀρχίζει καὶ τὸ πυροβολικὸ τῆς ὁμάδας τοῦ Βορρᾶ. Τὰ πυροβόλα τῆς Κρονστάνδης ὁπαντοῦν καὶ ἡ μάχη διαρκεῖ σχεδὸν 4 ὧρες. Ἡ ἀεροπορία μπαίνει τότε σὲ δράση. Βόμβες ρίχνονται πάνω στὴν πόλη γιὰ νὰ σκορπίσουν τὸν πανικὸ στὸν πληθυσμὸ. Κατὰ τὸ βράδυ τὸ πυροβολικὸ σιγᾶ, ἐνῶ οἱ προβολεῖς τῆς Κρονστάνδης ἀναζητοῦν στὸν πάγο τὰ σημεῖα συγκέντρωσης τῶν κυβερνητικῶν στρατευμάτων. Τὸ μεσάνυκτα, αὐτὸ καταλαμβάνουν τὶς θέσεις τους ἐκκίνησης γιὰ νὰ ἀρχίσει ἡ ἐκτέλεση τοῦ σχεδ ου τοῦ Τουχατσέφσκυ. Τὸ στρατεύματα μπήκανε στὴν παγωμένη πεδιάδα καὶ στὶς 2 καὶ 45 η ὁμάδα τοῦ Βορρᾶ κατέλαβε τὸ ὀχυρὸ Νο 7 ποὺ εἶχαν ἐγκαταλείψει οἱ κρονσταντιανοί, Στὶς 4 καὶ 30 το πυροβολικὸ τῆς Κρονστανδης ἄρχισε νὸ ρίχνει εναντίον τῶν στρατευμάτων πού επιτίθενταν ἐναντίον τῶν ὀχυρῶν Νο 4 καὶ 6. Οἱ εὐέλπιδες κατέλαβαν μὲ βαρειὲς ἀπώλειες καὶ ὕστερα ὀπό σκληρὴ μόχη τὸ ὀχυρὸ Νο 6. Οἱ κρονστανδιανοὶ ἀμύνονταν μὲ λύσσα ὅταν οἱ εὐέλπιδες πλησίασαν τὰ ὀγκαθωτὰ σύρματα. Τὰ κανόνια τοῦ ὀχυροῦ εἶχαν σιγήσει καὶ οἱ δυνατότητες γιὰ ἄμυνα εἶχαν ἐξαντληθεῖ. Δὲν ἔμενε παρὰ ἕνα μυδραλιοβόλο ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὸ ρίχνει μέχρι την τελευταία του σφαίρα. Τέτοια γεγονότα ἦταν πολυάριθμα στὴν ἱστορία τῆς ἄμυνας τῆς Κρονστάνδης.

Στὶς 5 τὸ πρωΐ, ἡ ὁμάδα τοῦ Νότου εἶναι στὴν τηλεβοστοιχία τοῦ Νότου καὶ οἱ κρονστανδιανοὶ ὑποχρεώνονται νὸ ὑποχωρήσουν πρὸς τὴ διεύθυνση τῆς πόλης. Ἡ μάχη ἀρχίζει τότες μέσα στοὺς δρόμους τῆς Κρονστάνδης. Οἱ ναῦτες ἀμύνονται ἐπίμονα καὶ πυροβολοῦν ἀπὸ κάθε σπίτι κι ἀπὸ κάθε ὑπόστεγο. Στὴν πόλη οἱ ναῦτες ἐνισχύονται ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τῆς Κρονστάνδης, ποὺ εἶχαν σχηματίσει ὁποσπάσματα μάχης. Ἔτσι μὲ τὴ βοήθειά τους οἱ ναῦτες κατωρθώνουν γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὸ νὸ ἀπωθήσουν τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Αὐτὸ ὀχυρώθηκαν στὰ προάστεια. Οἱ ναῦτες ξανακατόλαβαν ἀκόμα μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἐργατῶν, τὰ ἐργοστάσια τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸ κτίριο τῆς σχολῆς τῶν μηχανικῶν ἐξαναγκάζοντας σὲ ὑποχώρηση τὴν 80η κυβερνητικὴ ταξιαρχία. Οἱ μάχες στοὺς δρόμους ἦταν τρομαχτικές. Οἱ κόκκινοι στρατιῶτες χάνουν τοὺς ἀξιωματικούς τους. Οἱ κρονστανδιανοὶ καὶ τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα ἀνακατεύονται, οἱ ἀδελφοὶ ἐχθροὶ δὲν ξεχωρίζουν πλέον ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὁ πληθυσμὸς τῶν πόλεων προσπαθεῖ νὸ ἔλθει σ' ἐπαφὴ μὲ τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα διανέμοντας προκηρύξεις τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ ναῦτες δοκιμάζουν ὡς τὴν τελευταία στιγμὴ νὰ συναδελφωθοῦν μὲ τοὺς στρατιῶτες τῆς Κυβέρνησης.

Οἱ ἀπώλειες τῶν κυβερνητικῶν στὶς ὁδομαχίες ἦταν τεράστιες.

Ένα μέρος ετράπη σέ φυγή και τό 27ο Σύνταγμα κοζάκων πήρε διαταγή νά συλλάβει τούς φυγάδες, ἐνῶ τά κυβερνητικά στρατεύματα ρίχνονταν εναντίον τοῦ Όρανιενμπάουμ και ένα άποσπασμα κομμουνιστῶν τῆς Πετρούπολης, πού ἔρχονταν σέ βοήθεια τοῦ στρατοῦ κατώρθωσε νά ἐκτοπίσει τούς κρονστανδιανους ἀπο τη σχολή τοῦ μηχανικοῦ.

Ἡ ὁμάδα τοῦ Βορρᾶ πολεμάει ὅλη τήν ἡμέρα τῆς 17ης Μαρτίου γιά τήν κατάληψη τῶν ὀχυρῶν. Κατά τό βράδυ, ὅλα τά οχυρά, ἐκτός ἀπό τό ὀχυρό Νο 4 καταλαμβάνονται ἀπό τούς κυβερνητικούς.

Ἡ μάχη στούς δρόμους τῆς Κρονστάνδης συνεχίζεται μεχρι πολύ ἀργά τήν νύχτα τῆς 17ης πρός τήν 18η τοῦ Μάρτη. Μάχονται ἀκόμα ὅλη τήν ἡμέρα τῆς 18ης γιά τήν κατάκτηση τῶν τελευταιων ὀχυρῶν, τοῦ Μιλιούτιν, Κωνσταντιν καί Όμπραῦτοεφ. Αὐτό τό τελευταῖο εἶναι πού ἀντιστάθηκε τό πιό πολύ. Ὅταν τό Φρούριο καί ὅλα τά ὀχυρά πού τό περιβάλανε εἶχαν ἤδη καταληφθεῖ καί ἡ ἀντίσταση τῶν κρονστανδιανῶν ἦταν φανερό ὅτι εἶχε ὁριστικά ἐκμηδενισθεῖ, τά κυβερνητικά στρατεύματα συγκρούονταν ἀκόμα καντά στάν φάρο Τολμπούκιν μέ μιά ὁμάδα 150 ναυτῶν πού τά δέχονταν μέ ἕνα τρομακτικό πῦρ μυδραλιοβόλων.

ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΦΑΓΕΣ

Ποιός εἶναι ὁ ἀπολογισμός ἀπό τή σφαγή τῆς Κρονστάνδης γιά τούς ρώσους ἐργαζόμενους; Σύμφωνα μέ τό στοιχεῖα τῆς Ὑγειονομικῆς Στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῆς περιφέρειας τῆς Πετρούπολης, ἦταν στά νοσοκομεῖο αὐτῆς τῆς πόλης στήν περίοδο ἀπό 3 ἕως 21 Μαρτίου 4.127 τραυματίες καί 527 νεκροί. Σ' αὐτούς τούς ἀριθμούς δέν συμπεριλαμβάνονται οἱ πνιγμένοι καί οἱ πολυάριθμοι ἐγκαταλειμένοι τραυματίες πού πέθαναν ἀπό τό κρύο στόν πάγο, οὔτε τά θύματα τῶν «ἐπαναστατικῶν» δικαστηρίων «γιά τήν ἀναπτέρωση τοῦ ἠθικοῦ τῶν κυβερνητικῶν στρατευμάτων».

Ὅσο γιά τίς ἀπώλειες τῆς Κρονστάνδης δέν ὑπάρχαυν ἀριθμοί οὔτε στά ἐλάχιστο ἀκριβεῖς. Ἦταν πολύ μεγάλες, δίχως νά λογαριάσουμε τή σφαγή πού ἔγινε σέ ἀντεκδίκηση τῆς ἐξέγερσης. Γιά τόν ἀριθμό τῶν θυμάτων αὐτῆς τῆς σφαγῆς, δέν μποροῦμε νά κάνουμε ἐκτιμήσεις κατά προσέγγιση. Θάρθει ἴσως κάποια μέρα, πού τά αρχεῖα τῆς ΤΣΕΚΑ, τῶν Ὁσσόμπυ Ὀτνυέλ καί τῶν «ἐπαναστατικῶν» δικαστηρίων θά ἀποκαλύψουν τήν τρομερή ἀλήθεια.

Νά ἐντούταις τί λέει γιά τό ζήτημα αὐτό ὁ Πούκωφ: «Σύγχρονα μέ τά πρῶτα θήματα γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ὁμαλῆς ζωῆς καί τῆς πόλης ἐνάντια τῶν ὑπολοίπων δραστηρίων στασιαστῶν, τό ἐπαναστατικό δικαστήριο τῆς στρατιωτικῆς περιφερείας

τῆς Πετρούπολης εἶχε ἀναπτύξει εὐρύτατα τὸ ἔργο του. Τὸ αὐστηρὸ χέρι τῆς προλεταριακῆς δικαιοσύνης τιμωροῦσε τοὺς προδότες... Οἱ καταδίκες ἔπαιρναν εὐρεία δημοσιότητα στὸν τύπο καὶ ἔπαιζαν μεγάλο ρόλο γιὰ παραδειγματισμό.. »

Αὐτὰ τὰ ἀποσπάσματα δὲν εἶναι λιγώτερα εὔγλωττα ἀπὸ τους ἀριθμούς. Προερχόμενα ἀπὸ ἐπίσημες πηγὲς αὐτὰ ἀνασκευάζουν τὸ ψέμμα τῶν τροτσκιστῶν, ποὺ βεβαίωναν ὅτι «τὸ Φρούριο πολιορκήθηκε καὶ καταλήφθηκε μὲ ἀσήμαντες ἀπώλειες» (LA LUTTE OUVRIERE 10 Σεπτεμβρίου 1927).

Τὴ νύχτα τῆς 17ης μὲ 18ης Μαρτίου, ἕνα μέρος τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς ἐγκαταλείπει τὴν Κρονστάνδη καὶ διευθύνεται πρὸς τὰ φινλανδικὰ σύνορα. 8 000 ἄνθρωποι (οἱ ναῦτες καὶ τὸ πιὸ δραστήριο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ) πῆραν τὸν ἴδιο δρόμο τῆς ἐξορίας.

Στὶς 18 Μαρτίου, ὅταν μάχονταν ἀκόμα στὰ ὀχυρά, τὸ «ἐπαναστατικὸ» δικαστήριο, ποὺ, συνεδρίαζε διαρκῶς πηγαίνοντας ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος στὸ ἄλλο, ἔφτασε ἤδη ἀπὸ τὸ Ὀρανιεμπάουμ στὴν Κρονστάνδη γιὰ νὰ «ἀποκαταστήσει τὴν ἐπαναστατικὴ τάξη». Οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιὲτ θεώρησαν καλὸ νὰ μὴν ἐγκαταστήσουν τὸ Σοβιὲτ τῆς Κρονστάνδης. Τὶς λειτουργιες του τὶς ἀνέθεσαν στὸ πολιτικὸ καὶ ἀστικὸ τμῆμα τῆς γραμματείας τοῦ βοηθοῦ διοικητοῦ τοῦ Φρουρίου.

Βαθειὰ ἀναστάτωση δημιουργήθηκε στὸ σύνολο τοῦ στόλου. Ἀκόμα πρὶν νὰ ξεκαθαριστεῖ ἡ ἐξέγερση ἕνα πολὺ μεγάλο μέρος τῶν ναυτῶν τῆς Βαλτικῆς, τῆς ναυτικῆς βάσης τῆς Πετρούπολης, διώχτηκαν πρὸς τὴ Μαύρη Θάλασσα, τὴν Κασπία καὶ τὴ ναυτικὴ βάση τῆς Σιβηρίας. Διώξανε πρὸ παντὸς σύμφωνα μὲ τὸν Πούκχωφ: «Τὰ στοιχεῖα τὰ λιγώτερο σταθερά, τὰ περισσότερο ὑποκείμενα στὴν ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν τῆς Κρονστάνδης. Αὐτοὶ δὲν πῆγαν, μὲ τὴ θέλησή τους. Αὐτὸ τὸ μέτρο βοήθησε στὴν κάθαρση τῆς νοσηρῆς ἀτμόσφαιρας ..».

Τὸν Ἀπρίλη ἡ νέα διεύθυνση τοῦ στόλου ἀρχίζει μία ἀτομικὴ ἐκκαθάριση. Μία «εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐπιλογῆς» ὀργανώθηκε, ἡ ὁποία «ἐκκαθάρισε», ἔδιωξε ἀπὸ τὸ στόλο 15 χιλιάδες ναῦτες τῶν κατηγοριῶν V, G καὶ D δηλ. τὰ στοιχεῖα ποὺ δὲν ἦταν ἀπαραίτητα γιὰ τὸ ναυτικό, ἐπειδὴ δὲν ἦταν εἰδικοὶ καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ λίγο σταθερὰ ἀπὸ πολιτικὴ ἄποψη.

Ὕστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐκκαθάριση, ὁ στόλος τῆς Βαλτικῆς συμπληρώθηκε ἀπὸ στοιχεῖα ποὺ κατεῖχαν κάρτες Α καὶ Β τῆς «εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐπιλογῆς». Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑλικὴ συντριβὴ τῆς Κρονστάνδης, ἐξορίζεται ἀπὸ τὸ στόλο καὶ τὸ ἴδιο τὸ πνεῦμα της.

IV

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ

ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ

Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης διετύπωσαν μόνοι τους τὶς διεκδικήσεις τους καὶ τὶς ἀποφάσεις τους ἢ ἐνεργήσανε μὲ τὴν προτροπὴ πολιτικῶν ὁμάδων; Πιὰ συχνὰ ἐπικαλοῦνται μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ τὴν ἐπιρροὴ τῶν ἀναρχικῶν. Ἀλλὰ μπορεῖ νὰ βεβαιωθεῖ ἡ ὕπαρξή της; Βέβαια μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ μεταξὺ τῶν κρονστανδιανῶν γενικὰ ὑπῆρχαν ἄτομα ποὺ διεκήρυτταν τὴν πίστη τους στὰν ἀναρχισμό. Ἀλλὰ ἂν θέλουμε νὰ στηριχτοῦμε σὲ ντοκουμενταρισμένες ἀποδείξεις, ὅπως τὰ ἔχουμε κάνει σ' ὅλη αὐτὴ τὴ μελέτη, πρέπει νὰ συμπεράνουμε ὅτι δὲν ὑπῆρχαν ἄμεσες ἐπεμβάσεις ἀναρχικῶν ὁμάδων. Ὁ μενσεβῖκος Ντάν, ποὺ ἤτανε στὴ φυλακὴ μὲ μιὰ ὁμάδα ναυτῶν τῆς Κρονστάνδης, διηγεῖται στὰ ἀπομνημονεύματά του, ὅτι ὁ Περεπέλκιν, ἕνα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς προσέγγιζε μὲ τὶς ἰδέες του τὸν ἀναρχισμό. Ἀναφέρει ἀκόμα, ὅτι, αὐτοὶ οἱ ναῦτες ποὺ ἤταν ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τὶς αὐταπάτες γιὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κάμματος καὶ ἀγανακτισμένοι ἐναντίον του, μιλοῦσαν μὲ μῖσος ἐναντίον γενικὰ τῶν κομμάτων. Στὰ μάτια τους οἱ μενσεβῖκοι καὶ οἱ σοσιαλεπαναστάτες ἦταν ἐπίσης παράσιτα ὅπως καὶ οἱ μπολσεβῖκοι, μὲ τὴν ἔννοια, ὅτι κι' αὐτοὶ ὅπως ἐκεῖνοι, προσπαθοῦσαν νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία γιὰ νὰ ἐξαπατήσουν κατόπι τὸ λαὸ ποὺ ταὺς ἔδωσε ἐμπιστοσύνη. «Εἴσαστε ὅλοι ἡ ἴδια φάρα. Δὲν χρειάζεται καμμία ἐξουσία. Χρειάζεται ἡ ἀναρχία». Αὐτὰ ἦταν κατὰ τὸν Ντάν τὰ συμπέρασμα τῶν ναυτῶν ποὺ τὰ πολιτικὰ κάμματα διέψευσαν τὶς ἐλπίδες τους.

Οἱ ἀναρχικοὶ ἀναλαμβάνουν τὴν ὑπεράσπιση τῆς Κρονστάνδης καὶ μᾶς φαίνεται, ὅτι, στὴν περίπτωση ποὺ οἱ ὀργανώσεις τους

εἶχαν ἐνεργητικὰ πάρει μέρος, ὁ τύπος τους θὰ τὸ εἶχε σημειώσει. Στὸν ἀναρχικὸ ὅμως περιοδικὸ τύπο δὲν βρίσκουμε οὔτε ἴχνος. Ἐπίσης ὁ Γιαρτσούκ, παληὸς ἀναρχοσυνδικαλιστής, ὁ ὁποῖος ἀπελάμβανε μεγάλου κύρους ἀνάμεσα στὸν πληθυσμὸ καὶ τοὺς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης τὴν ἐποχὴ τῆς ἐξέγερσης, δὲν λέει οὔτε μιὰ λέξη στὴν μπροσσούρα του, τὴν ἀφιερωμένη στην εξέγερση τοῦ 1921 καὶ γραμμένη ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα. Ὀφείλουμε λοιπὸν νὰ θεωρήσουμε τὴ γνώμη του σὰν ἕνα ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο.

Τὴν ἐποχὴ τῆς ἐξέγερσης οἱ αναρχικοὶ βρίσκονταν ἤδη σε διωγμό, ἀλλὰ ἀπομονωμένα ἄτομα ὅπως καὶ μερικὲς ὁμάδες ποὺ ὑφίσταντο, ἦταν ἀνσμφ.θολα ηθικὰ στὸ πλευρο τῶν ἐξεγερμένων, ὅπως τὸ δείχνει ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἀκόλουθη προκηρυξη, ποὺ ἀπευθύνεται στὸ προλεταριᾶτο τῆς Πετρούπολης:

«...Ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης εἶναι μιὰ επανάσταση. Νύκτα καὶ μέρα ἀκοῦτε, τὸν κρότο τῶν τηλεβόλων καὶ ὅμως δὲν ἀποφασίζετε νὰ ἐπέμβετε ἀνοιχτὰ ἐναντίον τῆς κυβέρνησης γιὰ νὰ ἀνακαλέσει τὶς δυνάμεις της ἀπὸ τὴν Κρονστάνδη. Καὶ ὅμως ἡ ὑπόθεση τῆς Κρονστάνδης εἶναι δική σας ὑπόθεση.

»Οἱ κρονσταντιανοὶ εἶναι πάντα πρῶτοι στὴν ἐξέγερση. Μετὰ τὴν ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης, ἀρχίζει ἡ ἐξέγερση τῆς Πετρούπολης. Ὕστερα ἔρχεται ἡ ἀναρχία».

Τέσσαρες ἀναρχικοί, ποὺ βρίσκονταν αὐτὴ τὴ στιγμὴ στὴν Πετρούπολη· Ἡ Ἔμμα Γκόλτμαν, ὁ Ἀλέξανδρος Μπέρκμαν, ὁ Περκοὺς καὶ ὁ Πετρόβσκυ, προβλέποντας μία σίμστηρὴ ἔκβαση τῶν γεγονότων, ἔστειλαν στὶς 5 Μαρτίου τὴν ἀκόλουθη ἐπιστολή:

«Στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐργασίας καὶ τῆς Ἄμυνας τῆς Πετρούπολης

Εἶναι ἀδύνατο καὶ ἐγκληματικὸ νὰ σιωπήσουμε σήμερα. Τὰ πρόσφατα γεγονότα ἐπιβάλλουν σὲ μᾶς τοὺς ἀναρχικοὺς νὰ ποῦμε τὴ γνώμη μας γιὰ τὴν παροῦσα κατάσταση. Ἡ δυσαρέσκεια καὶ ὁ ἀναβρασμὸς τῶν πνευμάτων ποὺ κυριαρχεῖ ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ναῦτες εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα περιστάσεων, ποὺ ἀπαιτοῦν μιὰ σοβαρὴ προσοχὴ ἐκ μέρους μας. Τὸ κρύο καὶ ἡ πεῖνα ἔχουν προκαλεσει τὴ δυσαρέσκεια, ἐνῶ ἡ ἔλλειψη κάθε δυνατότητος γιὰ συζήτηση καὶ κριτική, ἀναγκάζει τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ναῦτες νὰ ἀναζητήσουν μιὰ διέξοδο στὴ δυσαρέσκειά τους. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ κυβέρνηση τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν χρησιμοποιεῖ τὴ βία ἐναντίον τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν εἶναι ἀκόμα πιὸ σοβαρό.

»Αὐτὸ το γεγονὸς θὰ προξενήσει μιὰ ἀντιδραστικὴ ἐντυπωση στὸ διεθνὲς ἐργατικὸ κίνημα καὶ θὰ βλάψει τὴν ὑπό-

θεση τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης. Σύντροφοι μπολσεβίκοι, σκεφτεῖτε ὅσο εἶναι ἀκόμα καιρός. Μὴν παίζετε μὲ τὴ φωτιά. Πάτε νὰ κάνετε ἕνα ἀποφασιστικὸ βῆμα. Σᾶς κάνουμε τὴν ἀκόλουθη πρόταση: Ὁρίστε μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ 6 πρόσωπα, συμπεριλαμβάνοντας καὶ δύο ἀναρχικούς. Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ πάει στὴν Κρονστάνδη γιὰ νὰ λύσει τὶς διαφορὲς μὲ εἰρηνικὸ τρόπο.

«Κάτω ἀπὸ τὶς παροῦσες περιστάσεις, αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ λογικὴ μέθοδος. Αὐτὴ θὰ ἔχει μιὰ διεθνῆ ἐπαναστατικὴ σπουδαιότητα».

Αὐτοὶ οἱ ἀναρχικοὶ ἔκαναν βέβαια τὸ καθῆκον τους, ἀλλὰ ἐνεργήσανε γιὰ λογαριασμό τους καὶ τίποτε δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἦταν ὀργανωτικὰ συνδεδεμένοι μὲ τοὺς ἐξεγερμένους. Ἐξ ἄλλου γιὰ νὰ προτείνουν αὐτὴ τὴ μεσολάβηση πρέπει νὰ μὴν ἦταν σὲ ἄμεση σχέση μὲ τοὺς ναῦτες, γιατὶ αὐτοὶ εἶχαν στείλει μιὰ ἀντιπροσωπεία στὴν Πετρούπολη καὶ μέσω αὐτῆς ἦταν δυνατὸν νὰ διεξαχθοῦν διαπραγματεύσεις.

Καὶ ἂν στὴν ἀπόφαση τοῦ «Πετροπαυλόσκ» βρίσκουμε τὴ διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου γιὰ τοὺς ἀναρχικούς, αὐτὸ ἀποδεικνύει ἁπλῶς ὅτι ἡ Κρονστάνδη τοῦ 1921 διεφύλαξε τὶς παραδόσεις καὶ ὑπεράσπιζε τὶς πρὶν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβρη ἰδέες της.

Στὴν Κρονστάνδη πρὶν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβρη οἱ ἀναρχικοὶ εἶχαν ὅπως καὶ οἱ μπολσεβίκοι μιὰ τεράστια ἐπιρροή. Γι' αὐτὸ ὁ Τρότσκυ μπόρεσε νὰ πεῖ σὲ μιὰ συνεδρίαση τοῦ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1917 ἀπαντῶντας στὸν Τσερετέλλι: «Ναί, οἱ κρονστανδιανοὶ εἶναι ἀναρχικοί. Ἀλλά, ὅταν θὰ ἔλθει ἡ ἔσχατη μάχη γιὰ τὴν ἐπανάσταση, ὅταν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ κύριοι, ποὺ σᾶς προτρέπουν στὴν ἐξόντωση τῶν κρονστανδιανῶν, θὰ ἑτοιμάσουν τὰ σχοινιὰ γιὰ νὰ σᾶς κρεμάσουν μαζὶ μὲ μᾶς, θὰ εἶναι οἱ κρονστανδιανοὶ ἐκεῖνοι ποὺ θὰ πολεμήσουν μέχρι θανάτου γιὰ μᾶς».

Οἱ ἀναρχικοὶ ἦταν πράγματι γνωστοὶ στὴν Κρονστάνδη σὰν ἐπαναστάτες. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐξεγερμένοι ἀνοίγοντας πλατειὰ τὶς πόρτες τῶν σοβιὲτ στὰ διάφορα σοσιαλιστικὰ ρεύματα, σκέφτηκαν πρῶτα ἀπ' ὅλα τοὺς ἀναρχικούς, ὅπως καὶ τοὺς σοσιαλεπαναστάτες τῆς ἀριστερᾶς.

Οἱ διεκδικήσεις τῆς ἀπόφασης τοῦ «Πετροπαυλόσκ», ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ πιὸ ἐνδιαφέρουσες ἦταν οἱ δημοκρατικὲς ἐλευθερίες γιὰ τὸ προλεταριάτο καὶ τὴν ἀγροτιὰ ποὺ δὲν ἐκμεταλλεύονταν μισθωτοὺς ἐργάτες καὶ ἡ κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, βρίσκονταν στὸ πρόγραμμα καὶ ἄλλων σοσιαλιστικῶν κομμάτων, τὰ ὁποῖα ἤδη ἦταν στὴν παρανομία. Οἱ ἀναρχικοὶ ἦταν σύμφωνοι μ' αὐτὰ τὰ συνθήματα, ἀλλὰ δὲν ἦταν οἱ μό-

νοι πού τά διετύπωσαν. Ἀντίθετο οἱ κρονσταντιανοί ἐπανελάμβαναν μέ ἐπιμονή ὅτι ἦταν ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ.

Ὑπῆρχε στή Ρωσία μιά μικρή μειοψηφία ἀναρχικῶν ἡ ὁποία ὑπό τό ὄνομα «σοβιετικοί ἀναρχικοί» ἦταν γνωστοί σάν ὁπαδοί μιᾶς στενῆς συνεργασίας μέ τά σοβιέτ ἀλοκληρωμένα μέσα στό κράτος. Τό μοχνοβιστικό κινημα πού δέν ἦτον ἀποκλειστικά ἀναρχικό, ἀλλά πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἰσχυρή προσωπική ἐπιρροή τοῦ Μάχνο, ἀναρχικοῦ ἀπό ἡλικίας 16 χρονῶν, μιλοῦσε γιά τά «ἐλεύθερα σοβιέτ», δηλαδή σοβιέτ ὅπου τά διάφορα πολιτικά ρεύματα μποροῦσαν νά συνυπάρχουν, ἀλλά δίχως νά ἀποτελοῦν εργατική ἐξουσία καί δίχως νά ὑπάρχει κράτος.

Ἐάν οἱ κρονσταντιανοί σκέφτονταν νά ἀναθέσουν στίς σοσιαλιστικές ὀργανώσεις, σπουδαία καθήκοντο, αὐτή ἡ ἰδέα δέν ἦταν ἀποκλειστικά τῶν ἀναρχικῶν. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες τῆς ἀριστερᾶς, ἡ Ἐργατική ἀντιπολίτευση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος (Κολλοντάϊ, Σλιάπνικωφ) ἦταν ἐπίσης ὁπαδοί αὐτῆς τῆς ἰδέας. Ἀργότερα, ἄλλες κομμουνιστικές ἀντιπολιτεύσεις, ὅπως οἱ σαπρονοφικοί ὑποστήριξαν τήν ἴδια ἄποψη Συνοψίζοντας, αὐτήν τήν ἔκαναν δική τους ὅλοι ἐκεῖνοι πού προσπαθοῦσαν νά σώσουν τή Ρωσική ἐπανάσταση μέ τήν ἐργατική δημοκρατία καί οἱ ὁποῖοι ἀντιτίθενταν στό μονοπώλιο τοῦ ἑνός μοναδικοῦ κόμματος πού νά ἐδέσποζε καί νά ἀντικαθιστοῦσε ὅλες τίς ἄλλες ὀργανώσεις. Μποροῦμε λοιπόν νά συμπεράνουμε, ὅτι ἡ ἀναρχική ἐπιρροή στήν ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ἀσκήθηκε στό μέτρο, πού ὁ ἀναρχισμός διέδιδε τήν ἰδέα τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας.

ΟΙ ΜΕΝΣΕΒΙΚΟΙ

Ὅσο γιά τούς μενσεβίκους ἦταν πάντα μικρή ἡ ἐπιρροή τους ἀνάμεσα στούς ναῦτες. Ὁ ἀριθμός τῶν μενσεβίκων ἀντιπροσώπων στό Σοβιέτ τῆς Κρονστάνδης δέν ἦταν καθόλου σέ ἀναλογία μέ τήν πραγματική δημοτικότητά τους στό ναυτικό. Οἱ ἀναρχικοί οἱ ὁποῖοι δέν εἶχον παρά 3 ἤ 4 ἀντιπροσώπους, ὕστερα ἀπό τή δεύτερη ἐκλογή, ἀπελάμβαναν μιᾶς σαυγκρίτως μεγαλύτερης δημοτικότητας. Αὐτό τό φαινόμενο ἐξηγεῖται ἀπό τήν ἔλλειψη ὀργάνωσης στίς γραμμές τῶν ἀναρχικῶν καί ἐπίσης ἀπό τίς λίγο ἀντιληπτές γιά τή μάζα διαφορές ἀνάμεσα στόν ἀναρχισμο καί στόν μπολσεβικισμό, τό 1917, τόν ὁποῖον πολυάριθμοι ἀναρχικοί θεωροῦσαν σάν ἐκμπακουνισμένο μαρξισμό.

Οἱ μενσεβίκοι, τουλάχιστο ἡ ἐπίσημη φράξια τους, παρά τή βαθειά τους ἀντίθεση μέ τόν μπολσεβικισμό, δέν ἦταν ὁπαδοί μιᾶς βίαιης πάλης ἐναντίον τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ καί γι' αὐτό ἦταν ἐντελῶς ἐναντίον στίς ἔνοπλες ἐπεμβάσεις. Προσπαθοῦσαν νά παίξουν τό ρόλο μιᾶς νόμιμης ἀντιπολίτευσης μέσα στούς κόλ-

πους τῶν σοβιὲτ καὶ μέσα στὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα. Ἀντίπαλοι τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς δικτατορίας ἑνὸς μόνου κόμματος, πεπεισμένοι ὅτι, ἡ Ρωσσία, εἶχε ἀκόμα νὰ διανύσει ἕνα στάδιο καπιταλισμοῦ, θεωροῦσαν ὅτι οἱ ἔνοπλες ἐπεμβάσεις ἐμπόδιζαν τὶς ρωσικὲς δημοκρατικὲς δυνάμεις νὰ βροῦν τὸ δρόμο τους. Ἐλπίζανε, ὅτι, ὅταν θὰ τελείωνε ὁ ἀγώνας, τὸ σοβιετικὸ καθεστὼς θὰ ὑποχρεωνόταν νὰ ἀκολουθήσει τὸ δρόμο τοῦ δημοκρατικοῦ μετασχηματισμοῦ.

Κατὰ τὴν ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Πετρούπολης (παράνομη) τοῦ κόμματός τους κυκλοφόρησε τὴν παρακάτω προκήρυξη:

«Στοὺς ἐργάτες, κόκκινους στρατιῶτες, εὐέλπιδες τῆς Πετρούπολης,

Σταματῆστε τὴ δολοφονία. Τὰ κανόνια βροντοῦν. Οἱ κομμουνιστὲς ποὺ λένε ὅτι εἶναι ἐργατικὸ κόμμα κτυπᾶν μὲ τὰ κανόνια τους ναῦτες καὶ τοὺς ἐργάτες τῆς Κρανστάνδης.

»Ἐμεῖς δὲν γνωρίζουμε λεπτομέρειες γιὰ τὸ γεγονότα τῆς Κρονστάνδης, ἀλλὰ ξέρουμε ὅτι οἱ κρονστανδιανοὶ διεκδικοῦν ἐλεύθερες ἐκλογὲς στὰ σοβιέτ, τὴν ἀπελευθέρωση τῶν σοσιαλιστῶν καὶ τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν ποὺ ἔχουν συλληφθεῖ καὶ τὴ σύγκληση γιὰ τὶς 10 Μαρτίου μιᾶς συνδιάσκεψης ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, γιὰ νὰ συζητήσουν τὴν κρίσιμη κατάσταση στὴν ὁποίαν βρίσκεται ἡ Ρωσ'α τῶν σοβιέτ. Μία ἐργατικὴ ἐξουσία θὰ ὄφειλε νὰ διευκρινίσει τὶς πραγματικὲς αἰτιες τῶν γεγονότων τῆς Κρονστάνδης. Μία ἐξουσία ἀληθινὰ ἐργατικὴ θὰ ὄφειλε νὰ συζητήσει ἀνοιχτὰ μπροστὰ στὴν ἐργατικὴ Ρωσία μὲ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ναῦτες τῆς Κρονστάνδης.

»Ἀντὶς αὐτὸ οἱ μπολσεβῖκοι κήρυξαν κατάσταση πολιορκίας καὶ βομβαρδίζουν τοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ναῦτες.

»Σύντροφοι, δὲν μποροῦμε, δὲν πρέπει νὰ ἀκοῦμε μὲ τὴν ἡσυχία μας τοὺς βρόντους τῶν κανονιῶν. Κάθε ὁμοβροντία μπορεῖ νὰ σκοτώσει δωδεκάδες ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Πρέπει νὰ ἐπέμβουμε καὶ νὰ θέσουμε τέρμα στὴ σφαγή.

»Ἀπαιτῆστε τὴν ἄμεση κατάπαυση τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐναντίον τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν τῆς Κρονστάνδης. Ἀπαιτῆστε ἀπὸ τὴν ἐξουσία νὰ ἀρχίσει ἀμέσως διαπραγματεύσεις μαζί τους μὲ τὴ συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης. Κάνετε ἀμέσως ἐκλογὴ ἀντιπροσώπων γιὰ τὴ συμμετοχὴ στὶς διαπραγματεύσεις.

»Σταματῆστε τὴ δολοφονία.

(7 Μαρτ ου 1921)

"Οσο γιὰ τὴν Κεντρικὴ 'Επιτροπὴ τοῦ Μενσεβίκικου κόμματος, εἶχε ἐπίσης κυκλοφορήσει μιὰ προκήρυξη ὅπου ἔλεγε μεταξὺ τῶν ἄλλων: «'Εκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ γίνει δὲν εἶναι ἡ πολιτικὴ τῆς βίας ἀπέναντι τῆς ἀγροτιᾶς, ἀλλὰ μία πολιτικὴ συμφιλίωσης μ' αὐτήν. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ πρέπει ἡ ἐξουσία νὰ βρίσκεται πραγματικὰ στὰ χέρια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἐλεύθερες ἐκλογὲς στὰ σοβιὲτ εἶναι ἀπαραίτητες. Μὲ μιὰ λέξη πρέπει νὰ πραγματοποιήσουμε πραγματικὰ ἐργατικὴ δημοκρατία, γιὰ την ὁποίαν τόσο μιλᾶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν βλέπουμε πλεον τὸ ἐλάχιστο ἴχνος».

"Οσο γιὰ τὴ σημασία τῆς ἐξέγερσης, ἡ «Σοσιαλ'στιτσεσκα Βέστνικ» ἐπίσημο ὄργανο τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας, που ἐκδιδόταν στὸ ἐξωτερικὸ ἔγραφε: «Εἶναι ἀκριβῶς αὐτὲς οἱ ἴδιες οἱ μάζες ποὺ ὑποστήριξαν μέχρι σήμερα τὸν μπολσεβικισμό, οι ὁποῖες πῆραν τὴν πρωτοβουλία τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐναντίον τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος». 'Η «Σοσιαλιστίτσεσκα Βεστνικ» ἔχει τὴ γνώμη ὅτι τὰ κρονσταντιανὰ συνθήματα εἶναι μενσεβίκικα. Προσθέτει ὅτι ἡ ρωσικὴ σοσιαλδημοκρατία (μενσεβίκοι) εἶχε ἀκόμα περισσότερο τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ἱκανοποιημένη, δεδομένου ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ μενσεβ'κικη ὀργάνωση στὸ ναυτικό. Τὸ κόμμα δὲν εἶχε καμμιὰ σχέση μὲ τὴν ἐξέγερση».

'Ο Μάρτωφ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ρωσικοῦ μενσεβικισμοῦ (ἤδη πολιτικὸς φυγάς) σὲ ἕνα ἄρθρο του στὴ «Φράϊχάϊτ» τῆς 1ης Μαΐου 1921 ἐνῶ ἀρνεῖται τὴ συμμετοχὴ στὸ κίνημα, τῶν μενσεβίκων καὶ τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, διαπιστώνει ὅτι ἡ πρωτοβουλ'α ἀνῆκε στοὺς ναῦτες, οἱ ὁποῖοι ἔσπασαν μὲ τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα ἀπὸ ἄποψη ὀργανωτ:κή, ἀλλὰ καθόλου ἀπὸ ἄποψη ἀρχῶν.

'Ο Πούκωφ, ἀναφέρει μιὰ ἄλλη προκήρυξη ὑπογεγραμμένη ἀπὸ μιὰ ὁμάδα μενσεβίκων (πιθανῶς ἀπὸ μιὰ ἀπὸ τὶς πολυάριθμες διαφωνοῦσες ὁμάδες) καὶ ἡ ὁποία λέει: «Κάτω οἱ παράφρονες ἀντεπαναστάτες. Ποιοὶ εἶναι οἱ πραγματικοὶ ἀντεπαναστάτες. Εἶναι οἱ μενσεβίκοι, οἱ κομισάριοι, ἡ «ἐξουσία τῶν σοβιὲτ». 'Εναντίον αὐτῶν ὀρθώνεται ἡ πραγματικὴ ἐπανάσταση. "Εχουμε ὅλοι καθῆκον νὰ τὴν ὑποστηρίξουμε. 'Η Κρονστάνδη ζητάει βοήθεια Τὸ καθῆκον μας εἶναι νὰ τὴν βοηθήσουμε. Ζήτω ἡ 'Επανάσταση Ζήτω ἡ Συντακτικὴ Συνέλευση».

'Η μενσεβίκικη Κεντρικὴ 'Επιτροπὴ ἀρνεῖται κάθε εὐθύνη γιὰ τὰ συνθήματα τῶν διϊσταμένων ὁμάδων.

ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ

"Ομως ἡ σύγκληση τῆς Συντακτικῆς ἦταν τὸ κύρια σύνθημα τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλεπαναστατῶν τῆς δεξιᾶς. Στὴ «Ρεβουλιτσιονάϊα Ρούσια» ὄργανο τοῦ κόμματος ποὺ ἐκδίδονταν στὰ ἐξω-

τερικό, ὁ Βίκτωρ Τσέρνωφ, παληός πρόεδρος τῆς διαλυθείσης συντακτικῆς καὶ ἀρχηγός τῶν σοσιαλεπαναστατῶν τῆς δεξιᾶς, ἔγραφε· «Γύρω ἀπό τήν Κρονστάνδη, γιά τή βοήθεια της πρέπει νά ὀρθωθοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἐπιθυμοῦν νά βρεθεῖ μιά διέξοδος ἀπό αἰσχρό καί αἱμοσταγές καθεστώς τῆς μπολσεβίκικης δικτατορίας, ἐκεῖνοι πού θέλουν νά χαράξουν τό δρόμο στήν ἐλευθερία, στή δημοκρατία πού θά ἔχει γιά κορωνίδα της τήν Συντακτική».

Ὁ Τσέρνωφ ἤξερε ὅτι οἱ ἐξεγερμένοι ναῦτες ἔγραφαν ἀπό Νο 6 τῆς «Ἰσβέστια»: «Οἱ ἐργάτες καί αἱ χωρικοί προχωροῦν ἀκαύραστα, ἀφίνοντας πίσω τους τήν Οὐτσρεντίλκα(*), τό αστικό καθεστώς της, ὅπως καί τήν κομμουνιστική δικτατορία μέ τίς τσέκες της καί τόν κρατικό της καπιταλισμό, πού σφίγγει τό λαιμό τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί ἀπειλεῖ ὁριστικά νά τούς πνίξει».

Ὁ Τσέρνωφ μιλοῦσε γι' αὐτές τίς γραμμές σάν μιά ἐπιβ.ωση τῆς περασμένης επιρροῆς τῶν μπολσεβίκικων ἰδεῶν

Δεδομένης τῆς προσωπικῆς καί πολιτικῆς του ἰδιοσυγκρασίας, διαμετρικά ἀντίθετης μέ τῶν μενσεβίκων, ὁ Τσέρνωφ ἀπό συμφώνου μέ τούς πολιτικούς του φίλους, ἐξαπέλυσε μιά δονούμενη ἔκκληση στούς ναῦτες: «Οἱ μπολσεβίκοι, είναι ὑπεύθυνοι γιά τήν καταβαράθρωση τῆς ὑπόθεσης τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας μέ τό πού ἐπέτυχαν νά ἀντιτάξουν τά σοβιέτ στή Συντακτική μέσα ἀπό πνεῦμα τοῦ λαοῦ. Ἀντίς νά κάνουν τά σοβιέτ ἕνα στήριγμα τῆς Συντακτικῆς, ἕναν ἰσχυρό δεσμό ἀνάμεσα σ' αυτην καί στή χώρα, ὀρθώσανε τά σοβιέτ ἐναντίον τῆς Συντακτικῆς καί ἔκαναν μ' αὐτόν τόν τρόπο νά χαθεῖ τόσο ἡ Συντακτική ἡ δια, ὅσο καί τά σοβιέτ. Πρέπει νά καταλάβετε ἐπί τέλους, ἐσεῖς οἱ ἐργάτες, οἱ στρατιῶτες, οἱ ναῦτες ὅτι ἐξαπατηθήκατε, ὅτι τό αὔνθημά σας ἐλεύθερη ἐκλογή τῶν σοβιέτ, θά ἀντηχήσει πιό ψηλά ὅταν προχωρήσει ἀπό τό δρόμο τῶν σοβιέτ πρός τήν Συντακτική Συνέλευση».

Ὁ Τσέρνωφ προχώρησε πιό πολύ. Ἔστειλε ἀπό ἕνα ἰδιωτικό πλοῖο στήν Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τό ἀκόλουθο ραδιογράφημα:

> «Ὁ πρόεδρος τῆς Συντακτικῆς Βίκτωρ Τσέρνωφ, στέλνει τόν ἀδελφικό του χαιρετισμό, στούς ἡρωϊκούς συντρόφους ναῦτες, κόκκινους στρατιῶτες καί ἐργάτες πού ἀπό τό 1905 ἀποτινάζουν γιά τρίτη φορά τό ζυγό τῆς τυραννίας.
>
> »Σᾶς προτείνει βοήθεια σέ ἄνδρες καί τή μεσολάβησή του γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ὁ ἐπισιτισμός τῆς Κρονστάνδης με τή βοήθεια συνεταιριστικῶν ρωσικῶν ὀργανώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Γνωρίσατε τί σᾶς χρειάζεται καί σέ τί ποσότητα. Εἶμαι ἕτοιμος νά ἔλθω προσωπικά καί νά θέσω στή διάθεση τῆς

(*) Κοροϊδευτικό παρατσούκλι τῆς συνταχτικῆς.

λαϊκής ἐπανάστασης, τις δυνάμεις μου και τό κύρος μου "Εχω ἐμπιστοσύνη στήν τελική νίκη τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. 'Απ' ὅλες τις μεριές φτάνουν νέα γιά τή θέληση τῶν μαζῶν, πού είναι ἕτοιμες νά ἐξεγερθοῦν ἐν ὀνόματι τῆς Συντακτικής συνέλευσης. Μήν ἀφίνετε τόν ἑαυτό σας νά ἀπατᾶται ἀρχίζοντος διαπραγματεύσεις μέ τή μπολσεβικική ἐξουσία, γιατί αὐτή τό κάνει μέ τό σκοπό νά κερδίσει καιρό και νά συγκεντρώσει γύρω ἀπό τήν Κρονστάνδη τούς στρατιωτικούς σχηματισμούς τούς πιό σίγουρους ἀπό τήν προνομιούχα σοβιετική φρουρά. Δόξα σ' ἐκείνους που πρῶτοι σηκώνουν τή σημαία τῆς λαϊκής ἀπελευθέρωσης. Κάτω ὁ δεσποτισμός ἀπό τά ἀριστερά και τά δεξιά. Ζήτω ἡ ἐλευθερία και ἡ Δημοκρατία».

Μία δεύτερη ἔκκληση στάλθηκε ταυτοχρόνως στήν Κρονστάνδη μέ ειδικό ἀπεσταλμένο. Αὐτή λέει.

«'Η ἀντιπροσωπεία τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ σοσιαλεπαναστατικοῦ κόμματος — κόμματος πού κράτησε τόν ἑαυτό του ἔξω ἀπό κάθε πραξικόπημα και πού τόν τελευταίο καιρό συγκρατεί στή Ρωσία τήν ὁρμή τῆς λαϊκής ἀγανάκτησης, προσπαθώντας μέ τήν πίεση τῆς καινῆς γνώμης τῶν ἐργατῶν και χωρικῶν νά ἐξαναγκάσει τούς δικτάτορες τοῦ Κρεμλίνου νά προβοῦν σέ παραχωρήσεις στις λαϊκές διεκδικήσεις — σήμερα πού ἡ ἀγανάκτηση ξεχείλισε τό ποτήρι, ὅταν πιά ἡ σημαία τῆς λαϊκής ἐπανάστασης ὑψώθηκε ὑπερήφανα στήν Κρονστάνδη, αὐτό τό κόμμα, ἔρχεται νά προτείνει στούς ἐξεγερμένους τή συνδρομή του μέ ὅλες τις δυνάμεις πού βρίσκονται στή διάθεσή του, στήν πάλη γιά τήν ἐλευθερία και τή δημοκρατία. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες είναι ἕτοιμοι νά συμμεριστοῦν τήν τύχη σας και νά νικήσουν ἤ νά πεθάνουν μαζί σας. Γνωρίστέ μας μέ ποιά ἔννοια ἡ βοήθεια είναι ἐπιθυμητή. Ζήτω ἡ λαϊκή ἐπανάσταση. Ζήτω τα ἐλεύθερα σοβιέτ και ἡ Συντακτική».

Σ' αὐτές τις θερμές προτάσεις του ὁ Τσέρνωφ ἔλαβε τήν ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«'Η Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή τῆς Κρονστάνδης, ἔχοντας λάβει τόν χαιρετισμό τοῦ συντρόφου Τσέρνωφ ἀπό τό Ρεβάλ ἐκφράζει σέ ὅλους τούς ἀδελφούς της τοῦ ἐξωτερικοῦ, τή βαθειά της εὐγνωμοσύνη γιά τις συμπάθειες πού ἐκδηλώνουν. 'Η Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή θεωρεί καθῆκον της νά εὐχαριστήσει τόν σύντροφο Τσέρνωφ γιά τις προτάσεις του, ἀλλά τοῦ ζητάει νά ἀπέχει προσωρινα ἀπό τά νά ἔλθει. Πρέπει δηλ. νά ξεκαθαριστεῖ τό ζήτημα.

«Πρός τό παρόν ἡ πρότασή του βρίσκεται ὑπό μελέτη.

'Ο Πρόεδρος

τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς
Πετριτσένκο

(3 Μαρτίου 1921)

Οἱ μπολσεβίκοι ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή, ἔδωσε τή συγκατάθεσή της κατ' ἀρχήν στήν ἄφιξη τοῦ Τσέρνωφ καὶ ὅτι αὐτός ἐξάρτησε τήν προσφορά του γιά τόν ἐπισιτισμό τῆς Κρονστάνδης ὑπό τόν ὅρο οἱ ἐξεγερμένοι νά ρίξουν τό σύνθημα τῆς Συντακτικῆς. Στίς 20 Μαρτίου 1921, ὁ κομμουνιστής Κομάρωφ, δήλωσε σέ μιά συνεδρίαση τοῦ σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, ὅτι ἡ Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή εἶχε ζητήσει ἀπό τόν Τσέρνωφ νά περιμένει 12 μέρες, κατά τή διάρκεια τῶν ὁποίων ἡ κατάσταση στήν Κρονστάνδη θά γινόταν τέτοια ἀπό ἐπισιτιστική ἄποψη, ὥστε θά ἦταν δυνατόν νά ρίξουν τό συνθημα ποὺ ἀπαιτοῦσαν οἱ σοσιαλεπαναστάτες.

'Ο Κομάρωφ ἰσχυρίζονταν ὅτι εἶχε πάρει τίς πληροφορίες του ἀπό τά πρακτικά τῆς προανάκρισης τοῦ Περεπέλκιν, μελους τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς, ποὺ εἶχε πέσει στά χέρια τῶν μπολσεβίκων. Κι' ἀκόμα ὅτι ὁ Περεπέλκιν εἶχε ὁμολογήσει, ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς, εἶχε μυστικά στείλει μιά θετική ἀπάντηση στόν Τσέρνωφ. 'Ο ναύτης Περεπέλκιν ντουφεκίστηκε καὶ οἱ «ὁμολογίες» του δέν μποροῦν νά ἐλεγχθοῦν. 'Εν τούτοις στή φυλακή, εἶχε συναντήσει τόν μενσεβίκο Ντάν καὶ δέν τοῦ εἶχε διηγηθεῖ πολλές λεπτομέρειες γιά τήν ἐξέγερση. Πρέπει μᾶλλον νά πιστέψουμε ὅτι ἀπ' αὐτήν τήν ἐποχή ἤδη ἡ μπολσεβίκικη δικαιοσύνη φαμπρικάριζε ὁμολογίες.

'Ο Πετριτσένκο, πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς σέ ἕνα ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύθηκε στή «Ζνάμια Μπόρμπα», ὄργανο τῶν σοσιαλεπαναστατῶν τῆς ἀριστερᾶς (Γενάρης 1926) βεβαιώνει τήν ἀπάντηση ποὺ ἔδωσε στόν Τσέρνωφ ἡ Προσωρινή 'Επαναστατική 'Επιτροπή καὶ ἐξηγεῖ ὅτι αὐτή ἡ τελευταία δέν μποροῦσε νά δώσει λύση σ' αὐτό τό ζήτημα καὶ ἤθελε νά τό ἀναθέσει στό νεοεκλεγέν σοβιέτ «ἐκθέτω τό πράγμα τέτοιο ὅπως ἦταν, ἀνεξάρτητα ἀπό τή δική του πολιτική γνώμη» προσθέτει ὁ Πετριτσένκο. 'Οσο γιά τόν Τσέρνωφ, ἀρνεῖται ὅτι εἶχε θέσει ὅρους στούς ἐξεγερμένους. Δήλωσε ὅτι εἶχε ἀνοιχτά ὑποστηρίξει τό σύνθημα τῆς Συντακτικῆς, πιστεύοντας ὅτι οἱ ἐξεγερμένοι θά τό υἱοθετοῦσαν ἀργά ἤ γρήγορα.

ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

'Οσον ἀφορᾶ γιά τούς σοσιαλεπαναστάτες τῆς ἀριστερᾶς, σ' ἕνα ἄρθρο - πρόγραμμα, δημοσιευμένο στό ὄργανό τους στό ἐξωτερικό «Ζνάμια» ('Ιούνιος 1921) χαρακτηρίζουν τήν πολιτική τους πλατφόρμα μέ τόν ἀκόλουθο τρόπο:

«Ὁ οὐσιώδης σκοπὸς τοῦ Σοσιαλεπαναστατικοῦ Κομματος τῆς Ἀριστερᾶς (διεθνιστές) εἶναι ἡ ἀνανέωση τῶν σοβιέτ, ἡ ἀποκατάσταση τῆς πραγματικῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας...

»... Ἐργαζόμαστε γιὰ νὰ ἀποκαθίσταται κάθε μέρα καὶ κάθε ὥρα τὸ παραβιασμένο σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ποὺ εἶχε γίνει δεκτὸ στὶς 10 Ἰουνίου 1918 στὸ Πανρωσικὸ Συνέδριο τῶν σοβιέτ...

»...Ἡ ἀγροτιὰ σπονδυλικὴ στήλη τοῦ ἐργαζόμενου ρωσικοῦ λαοῦ, πρέπει νὰ πάρει τὴ θέση ποὺ τῆς ἀξίζει μέσα στη Σοβιετικὴ Δημοκρατία καὶ πρέπει νὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτει τὴ μοίρα της...

»Μία οὐσιώδης διεκδίκηση εἶναι ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἐλεύθερης δραστηριότητας καὶ τῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων. Εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀπαιτοῦμε μιὰ έντατικὴ ἐργασία ἀπὸ πεινασμένους καὶ μισοπεθαμένους ἀνθρώπους. Πρέπει πρῶτα νὰ τοὺς δώσουμε νὰ φᾶνε καὶ γι᾿αυτὸ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συντονίσουμε τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν».

Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ἀπόφασης τοῦ «Πετροπουλόακ» εἶναι πολὺ συγγενὲς μὲ αὐτὸ τῆς πλατφόρμας τοῦ Σοσιαλεπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἀριστερᾶς. Ἐν τούτοις αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἀρνεῖται κατηγορηματικὸ τὴ συμμετοχή του στὴν ἐξέγερση. Στὸ ἴδιο φύλλο τῆς «Ζνόμια» ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσωπευτές της τῆς Μόσχας γράφει:

«Δὲν ὑπῆρχε στὴν Κρονστάνδη οὔτε ἕνας ὑπεύθυνος ἀγωνιστὴς τοῦ ἀριστεροῦ λαϊκοῦ κινήματος. Ὅλο τὸ κίνημα βάδισε δίχως ἢ ἀκόμα ἐναντίον τῆς δικῆς μας συμμετοχῆς. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μείναμε ἔξω ἀπ᾿ αὐτό. Καὶ ὅμως ἦταν ἀπὸ τὸ πνεῦμα του καθαρὰ λαϊκὸ ἀριστερὸ κίνημα. Ὅλα τὰ συνθήματά του, ὅλοι οἱ ἠθικοί του σκοποὶ ἦταν δικοί μας».

Πάντα μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ἀποκαταστήσουμε τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, θὰ ἀναφέρουμε ἀκόμα δύο μαρτυρίες μὲ κύρος, τοῦ Λένιν καὶ τοῦ ναύτη Πετριτσένκα, ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐξέγερσης.

Η «ΚΡΙΣΗ» ΤΟΥ ΛΕΝΙΝ

Ὁ Λένιν στὴ μπροσούρα του «Ὁ φόρος σὲ εἶδος», ἀφιερώνει τὶς ἀκόλουθες γραμμὲς στὴν Κρονστάνδη:

«Ἡ κατάσταση (τῆς ἀγροτιᾶς) γίνονταν ὅλο καὶ χειρότερη κι᾿ αὐτὸ γέννησε πολιτικὲς ταλαντεύσεις, οἱ ὁποῖες συνιστοῦν γενικὰ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ φύση τοῦ μικροῦ παραγωγοῦ. Ἡ στάση τῆς Κρονστάνδης ὑπῆρξε ἡ ἔκφραση ἡ πιὸ χτυπητὴ αὐτῶν τῶν ταλαντεύσεων. Τὸ μέρος τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ τῶν γεγονότων τῆς Κρονστάνδης διαμορφώνε-

ται ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὲς τὶς ταλαντεύσεις τῶν μικροαστικῶν στοιχείων.

»Σ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεση πολὺ λίγα πράγματα, ἦταν αὐστηρὰ καθορισμένα, ἐντελῶς διαμορφωμένα. Τὰ νεφελώδη συνθήματα περὶ «ἐλευθερίας», περὶ «ἐλευθέρου ἐμπορίου», «κατάργηση τῆς δουλείας», «σοβιὲτ δίχως τοὺς μπολσεβίκους» ἢ «ἐπανεκλογὴ τῶν σοβιὲτ», «ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴ δικτατορία τοῦ κόμματος» κλπ., κλπ. κάνουν τοὺς μενσεβίκους καὶ τοὺς σοσιαλεπαναστάτες νὰ διακηρύξουν ὅτι τὸ κίνημα τῆς Κρονστάνδης ἦταν σύμφωνο μ' αὐτούς. Ὁ Βίκτωρ Τσέρνωφ, ἔστειλε ἕναν ἀγγελιοφόρο στὴν Κρονστάνδη. Ὁ μενσεβίκος Βάλκ, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κρονστανδιανῶν, ψήφισε σύμφωνα μὲ τὴν πρόταση αὐτοῦ τοῦ ἀγγελιοφόρου γιὰ τὴν Οὐτσρεντίλκα. Ὅλη ἡ λευκὴ φρουρὰ κινητοποιεῖται ἐσπευσμένα «γιὰ τὴν Κρονστάνδη» με μιὰ ταχύτητα μποροῦμε νὰ ποῦμε ραδιοτηλεγραφική. Οἱ εἰδικοὶ στρατιωτικοὶ τῆς Κρονστάνδης καὶ ὄχι μόνον ὁ Κοζλόφσκυ ἐπεξεργάζονταν τὸ πλάνο γιὰ τὴν ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Ὀρανιενμπάουμ, πλάνο ποὺ τρόμαξε τὴ μάζα τῶν διστακτικῶν ἐξωκομματικῶν ποὺ εἶχαν τάσεις μενσεβικοσοσιαλεπαναστατικές.

»Περισσότερες ἀπὸ πενήντα ἐφημερίδες τῶν λευκοφρουρῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ διεξάγουν μιὰ ἐνεργητικὴ καὶ λυσσώδη καμπάνια ὑπὲρ τῆς Κρονστάνδης. Οἱ μεγάλες Τράπεζες, ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου ἀρχίζουν τὶς εἰσφορὲς γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν Κρονστάνδη. Ὁ εὐφυὴς ἀρχηγὸς τῆς ἀστικῆς τάξης καὶ τῶν γαιοκτημόνων, ὁ καντὲ Μιλιούκωφ, ἐξηγεῖ ἀπ' εὐθείας καὶ μὲ ὑπομονὴ στὸν μικροηλίθιο Β. Τσέρνωφ (καὶ ἐμμέσως στοὺς μενσεβίκους Ντὰν καὶ Ροζκώφ, φυλακισμένους στὴν Πετρούπολη γιὰ τὸν δεσμό τους μὲ τὴν Κρονστάνδη) ὅτι δὲν πρέπει νὰ πιέσουν τὴν Κρονστάνδη γιὰ τὴ Συντακτικὴ καὶ ὅτι μποροῦν καὶ πρέπει νὰ διακηρύξουν ὅτι εἶναι ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῶν σοβιέτ, ἀλλὰ χωρὶς τοὺς μπολσεβίκους.

»Δὲν εἶναι βέβαια δύσκολο νὰ εἶναι κανεὶς πιὸ ἔξυπνος ἀπ' ὅτι αὐτοὶ οἱ ἠλίθιοι, ἐρωτευμένοι μὲ τὸν ἑαυτό τους, ὅπως ὁ Τσέρνωφ, ἥρωας τῆς ἀστικῆς φρασεολογίας ἢ ὅπως ὁ Μάρτωφ, αὐτὸς ὁ ξηπότης τοῦ μικροαστικοῦ ρεφορμισμοῦ ποὺ θέλουν νὰ τὸν παριστάνουν γιὰ μαρξισμό. Τὸ οὐσιῶδες δὲν εἶναι ὅτι ὁ Μιλιούκωφ εἶναι πιὸ ἔξυπνος σὰν πρόσωπο, ἀλλὰ ὅτι αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, βλέπει πιὸ καθαρά, καταλαβαίνει καλύτερα ἀπὸ πολιτικὲς συναρτήσεις, λόγω τῆς ταξικῆς του τοποθέτησης, ἀπ' ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μικροαστῶν, οἱ Τσέρνωφ καὶ οἱ Μάρτωφ. Γιατί

ή άστική ταξη είναι πράγματι μιά ταξική δύναμη ή όποία άναποφεύκτως κυριαρχεί ύπό τόν καπιταλισμό, είτε κάτω άπό τήν μοναρχία, είτε κάτω άπό τή δημοκρατία τήν πιό λαϊκή πού μπορεί νά γίνει, άπολαμβάνοντας άμέριστα τήν ύποστήριξη τής παγκόσμιας άστικής τάξης. Καί ή μικροαστική τάξη, δηλαδή όλοι οί ήρωες τής 2ας καί 2½ διεθνούς δέν μπορούν νά είναι άπό τήν οικονομική τους φύση παρά ή έκφραση μιάς ταξικής άδυναμίας, άπ' όπου οί ταλαντεύσεις, ή φρασεολογία, ή αδυναμία ... Όταν ό Μάρτωφ, στήν έφημερίδα του στό Βερολίνο λέει ότι ή Κρονστάνδη, όχι μόνον ύπεράσπισε τά μενσεβίκικα συνθήματα άλλά άποδεικνύει άκόμα ότι ένα άντιμπολσεβίκικο κίνημα μπορεί νά ύπάρχει δίχως νά ύπηρετεί καθόλου τά συμφέροντα τών λευκοφρουρών, τών καπιταλιστών καί τών γαιοκτημόνων, έχομε άκριβώς ένα παράδειγμα, μικροαστικού ναρκισισμού πού είναι έρωτευμένος μέ τόν εαυτό του

»Κλείναυμε άπλώς τά μάτια στό γεγονός, ότι όλοι οί πραγματικοί λευκοφρουροί χαιρέτησαν τήν Κρονστάνδη καί μάζεψαν χρήματα γιά νά τή βοηθήσουν διά μέσου τών τραπεζών Ό Μιλιούκωφ έχει άκόμα δίκηο έναντιον τού Τσέρνωφ καί τού Μάρτωφ γιατί διατυπώνει τήν άληθινή τακτική τής πραγματικής δύναμης τών λευκοφρουρών, τών καπιταλιστών καί τών γαιοκτημόνων λέγοντας: Ύπερασπίζουμε άδιάφορα ποιόν, άδιάφορα ποιά έξουσία τών σοβιέτ, άρκεί νά άποβληθούν οί μπολσεβίκοι, άρκεί νά πραγματοποιηθεί μιά μετατόπιση τής έξουσίας. Λίγο ένδιαφέρει άν αύτή είναι πρός τά δεξιά ή πρός τά άριστερά, πρός τούς μενσεβίκους ή πρός τούς άναρχικούς, άρκεί νά διωχτούν οί μπολσεβίκοι άπό τήν έξουσία. Τά ύπόλοιπα «έμείς» οί Μιλιούκωφ, «έμείς» οί καπιταλιστές καί οί γαιοκτήμονες, τά ύπόλοιπα είναι δική μας δουλειά. Όλους αύτούς τούς μετριοπαθείς άναρχικούς, τούς Τσέρνωφ, τούς Μάρτωφ, θά τούς κυνηγήσουμε κατόπι δίναντάς τους τήν κλωτσιά στά πισινά, όπως τό κάναμε στή Σιβηρία γιά τούς Τσέρνωφ καί Μαϊσκυ, όπως τά κάναμε στήν Ούγγαρία μέ τούς ούγγρους Τσέρνωφ καί Μαϊσκυ.

»Αύτοί οί μικροαστοί Νάρκισσοι, αύτοί οί μενσεβίκοι καί σοσιαλεπαναστάτες καί οί έξωκομματικοί έχουν έκατό φορές έξαπατηθεί άπό τήν άστική τάξη καί έχουν διωχτεί δωδεκάδες φορές άπό τήν έξουσία σ' όλες τίς έπαναστάσεις σ' όλες τίς χώρες. Τά γεγονότα τό άποδεικνύουν, οί Νάρκισσοι φλυαρούν. Οί Μιλιούκωφ καί οί λευκοφρουροί ένεργούν.

»Τά γεγονότα τής άνοιξης τού 1921 έχουν άποδείξει μιά φορά άκόμα ποιός ήταν ό ρόλος τών σοσιαλεπαναστατών

καὶ τῶν μενσεβίκων: βοηθᾶνε τὴ διστακτικὴ μικροαστικὴ μάζα νὰ ἐγκαταλείψει τοὺς μπολσεβίκους, νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ «μετατόπιση τῆς ἐξουσίας» πρὸς ὄφελος τῶν καπιταλιστῶν καὶ τῶν γαιοκτημόνων, Οἱ μενσεβίκοι καὶ οἱ σοσιαλεπαναστάτες ἔμαθαν τώρα νὰ καμουφλάρονται σὲ «ἐξωκομματικούς».

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΙΤΣΕΝΚΟ

Ὅσο γιὰ τὴν μαρτυρία τοῦ Πετριτσένκο θὰ τὴν παρουσιάσομε ἀπὸ ἕνα ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν ἐπιθεώρηση τῶν σοσιαλεπαναστατῶν τῆς ἀριστερᾶς «Ζνάμια Μπόρμπα» τὸν Γενόρη τοῦ 1926 ἀπὸ τὸν ὁποῖον πέρνουμε τὰ κύρια χωρία:

«Ἔχω διαβάσει τὴν ἀλληλογραφία ἀνάμεσα στὴν ὀργάνωση τῶν σοσιαλεπαναστατῶν τῆς ἀριστερᾶς ἀπό το ἕνα μέρος καὶ τῶν ἄγγλων κομμουνιστῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Σ' αὐτὴ τὴν ἀλληλαγραφία ἀναφέρεται καὶ ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης τοῦ 1921.

»Μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ προέδρου τῆς ἐξεγερμένης Κρονστάνδης θεωρῶ ἠθικό καθῆκον μου νὰ διευκρινίσω σύντομο αὐτό τό γεγονὸς μπροστὰ στὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο τοῦ Ἀγγλικοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Ξέρω ὅτι οἱ πληροφορίες προέρχονται ἀπὸ τὴ Μόσχα καὶ ξέρω ὅτι αὐτὲς οἱ πληροφορίες εἶναι μονόπλευρες καὶ μεροληπτικές. Δὲν θὰ ἦταν κακὸ νὰ ἀκούσετε καὶ τὸν ἄλλο ἦχο τῆς καμπάνας.

»...Ἔχετε ἀναγνωρίσει ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ὅτι ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης τὸ 1921, δὲν ἐμπνεύστηκε ἀπ' ἔξω. Μὲ ἄλλα λόγια αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ὑπομονὴ τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ναυτῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ἐργατῶν καὶ χωρικῶν, εἶχε φτάσει στὸ τελευταῖο ὅριο.

»Ἡ λαϊκὴ ἀγανάκτηση ἐναντίον τῆς δικτατορίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἢ μᾶλλον τῆς γραφειοκρατίας του, πῆρε τὴ μορφὴ μιᾶς ἐξέγερσης. Ἔτσι ἄρχισε νὰ χύνεται πολύτιμο αἷμα. Δὲν ὑπῆρχε ζήτημα διαφορᾶς τάξεων ἢ κάστας. Κι' ἀπ' τὶς δύο πλευρὲς τοῦ ὀδοφράγματος βρίσκονταν ἐργαζόμενοι. Ἡ διαφορὰ βρίσκονταν μόνον στὸ ὅτι οἱ κρονσταντιανοὶ βάδιζαν συνειδητὰ καὶ δίχως ἐξαναγκασμό, ἐνῶ οἱ ἐπιτιθέμενοι ἐξαπατῶνταν ἀπὸ τοὺς διευθύνοντες τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα καὶ ὁδηγούνταν μὲ τὴ βία. Πρέπει ἀκόμα νὰ προσθέσω ὅτι οἱ κρονσταντιανοὶ δὲν εἶχαν καθόλου τὴ διάθεση νὰ πάρουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ χύσουν αἷμα.

»Τί συνέβη λοιπόν, ὥστε οἱ κρονσταντιανοὶ νὰ ἐξαναγκασθοῦν νὰ μιλήσουν τὴ γλώσσα τῶν πυροβόλων μὲ τοὺς δι-

κτάτορες τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ποὺ ὀνομάζονται «Ἐργατικὴ καὶ Ἀγροτικὴ Κυβέρνηση;»

»Οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης εἶχαν πάρει δραστήριο μέρος στὴ δημιουργία αὐτῆς τῆς κυβέρνησης. Τὴν εἶχαν ὑπερασπίσει ἐναντίον ὅλων τῶν ἐπιθέσεων τῆς ἀντεπανάστασης. Στάθηκαν φρουροί, ὄχι μόνον τῶν πυλῶν τῆς Πετρούπολης — τῆς καρδιᾶς τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης— ἀλλὰ ἀκόμα σχημάτισαν στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα γιὰ τὰ ἀναρίθμητα μέτωπα ἐναντίον τῶν λευκοφρουρῶν ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Κορνίλωφ καὶ τελειώνοντας μὲ τοὺς στρατηγοὺς Γιούντιενιτς καὶ Νεκλιούντωφ. Πῶς λοιπὸν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ κρονσταντιανοὶ θὰ γίνονταν ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμὴ στὴν ἄλλη ἐχθροὶ τῆς ἐπανάστασης; Ἡ «Ἐργατικὴ καὶ Ἀγροτικὴ Κυβέρνηση» τοὺς παρουσιάζει πράκτορες τῆς Ἀντάντ γάλλους κατασκόπους, ὑπερασπιστὲς τῆς ἀστικῆς τάξης, σοσιαλεπαναστάτες, μενσεβίκους κ.λ.π. κ.λ.π. Εἶναι ἐκπληκτικό, πῶς οἱ κρονσταντιανοὶ γίνον ἀπάτομα ἐπικίνδυνοι ἐχθροὶ τῆς ἐπανάστασης, ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ ποὺ κάθε κίνδυνος ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν στρατηγῶν τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ στρατοῦ εἶχε ἐκλείψει ἀκριβῶς ὅταν ἔπρεπε νὰ ἀρχίσει ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς χώρας, ἡ συλλογὴ τῶν καρπῶν ἀπὸ τὶς κατακτήσεις τοῦ Ὀκτωβρη. Ὅταν ἔπρεπε νὰ δείξουμε τὸ ἐμπάρευμα ἀπὸ τὴν πραγματικὴ του ὄψη, ὅταν ἔπρεπε νὰ τὸ ξεδιπλώσουμε ἀπὸ τὴν πολιτικὴ του ἀποσκευὴ (γιατί δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑποσχόμαστε, πρέπει νὰ κρατᾶμε τὶς ὑποσχέσεις), ὅταν ἔπρεπε νὰ κάνουμε τὸν ἀπολογισμὸ τῶν ἐπαναστατικῶν κατακτήσεων γιὰ τὶς ὁποῖες κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ κάνει λόγο κατὰ τὴν περίοδο τοῦ ἐμφύλιου πολέμου. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ οἱ κρονσταντιανοὶ θὰ ἐμφανίζονταν σὰν ἐχθροί; Ποιὰ εἶναι τὰ ἔγκλημα ποὺ διάπραξε ἡ Κρονστάνδη ἐναντίον τῆς ἐπανάστασης;

»Μετὰ τὴ διάλυση τῶν μετώπων τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης πίστεψαν ὅτι μποροῦσαν νὰ ὑπενθυμίσουν στὸ σοβιὲτ αὐτῆς τῆς πόλης ὅτι ἦταν καιρὸς νὰ σκεφτοῦν γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τους κατάσταση καὶ νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ καθεστὼς τοῦ πολέμου στὰ καθεστὼς τῆς εἰρήνης.

»Τὸ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης θεωρεῖ αὐτὲς τὶς ἀθλαβεῖς καὶ ἀπαραίτητες διεκδικήσεις σὰν ἀντεπαναστατικές. Μένει κουφὸ καὶ βουβὸ ἀπέναντι αὐτῶν τῶν διεκδικήσεων καὶ ἀρχίζει τὶς ἔρευνες καὶ τὶς συλλήψεις μεταξὺ τῶν ἐργατῶν χαρακτηρίζοντάς τους κατασκόπους καὶ πράκτορες τῆς Ἀντάντ. Αὐτοὶ οἱ γραφειοκράτες εἶχαν διαφθαρεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, ὅταν κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ

ἀντιταχτεῖ. Ἡ ἀπάντηση τῶν ἐργατῶν ἦταν ἡ ἀπεργία. Ἡ μανία τοῦ σοβιὲτ τῆς Πετρούπολης ἦταν τότες ὅμοια μ' αὐτὴ ἑνὸς ἄγριου ζώου. Βοηθούμενο ἀπὸ τοὺς σπρίτσνικς του(1) κράτησε τοὺς πεινασμένους καὶ ἐξαντλημένους ἐργάτες μέσα σὲ ἕνα σιδερένιο κλοιὸ καὶ τοὺς ἐξανάγκασε μὲ ὅλα τὰ μέσα νὰ δουλέψουν. Οἱ στρατιωτικοὶ σχηματισμοὶ (κόκκινοι στρατιῶτες καὶ ναῦτες) παρὰ τὶς συμπάθειές τους ἀπέναντι τῶν ἐργατῶν δὲν τολμοῦσαν νὰ τοὺς ὑπερασπισουν γιατὶ ἡ κυβέρνηση τοὺς ἔλεγε, ὅτι ἡ Κρονστάνδη θὰ κτυποῦσε ὅλους ἐκείνους ποὺ θὰ τολμοῦσαν νὰ ἀντιταχτοῦν στὴν κυβέρνηση. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ «Ἐργατικὴ καὶ Ἀγροτικὴ κυβέρνηση» δὲν πέτυχε νὰ ποντάρει στὴν Κρονστάνδη. Χάρις στὴ γεωγραφικὴ της θέση, στὴ γειτνίασή της μὲ τὴν Πετρούπολη, εἶχε πληροφορηθεῖ, ὂν καὶ μὲ κάποια καθυστέρηση, τὴν πραγματικὴ κατάσταση σ' αὐτὴ τὴν πόλη...

»Ἔτσι σύντροφοι ἄγγλοι, ἔχετε δίκηο ὅταν λέτε ὅτι ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης δὲν ἐμπνεύστηκε ἀπὸ κανέναν...

»...Καὶ θὰ ἤθελα ἀκόμα νὰ ξέρω πῶς ἐκφράστηκε ἡ ὑποστήριξη τῶν κρονστανδιανῶν ἀπὸ τὶς ρωσικὲς καὶ ξενες ἀντεπαναστατικὲς ὀργανώσεις; Ἐπαναλαμβάνω ἀκόμα μιὰ φορὰ ὅτι ἡ ἐξέγερση δὲν ὑποκινήθηκε ἀπὸ καμιὰ πολιτικὴ ὀργάνωση καὶ νομίζω ἐξ ἄλλου ὅτι δὲν ὑπῆρχαν τέτοιες στὴν Κρονστάνδη. Ἡ ἐπανάσταση ξέσπασε αὐθόρμητα ἀπὸ τὴ θέληση αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν μαζῶν, τόσο τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως ὅσο καὶ τῆς φρουρᾶς. Τὸ βλέπουμε στὴν ἀπόφαση ποὺ πῆρε καὶ κατόπι στὴ σύνθεση τῆς Προσωρινῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ἀπ' αὐτὰ ὅτι ἐπικρατεῖ ἡ ἄποψη ἑνὸς ὁποιουδήποτε ἀντισοβιετικοῦ κόμματος. Κατὰ τὴ γνώμη τῶν κρονστανδιανῶν ὅ,τι διαδραματίστηκε ὑπαγορεύτηκε ἀπὸ περιστάσεις τῆς στιγμῆς. Οἱ ἐξεγερμέναι δὲν ἐμπιστεύτηκαν τὶς ἐλπίδες τους σὲ κανέναν. Οὔτε στὴν Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή, αὐτὸ στὴ συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων, οὔτε στὶς συγκεντρώσεις, οὔτε ἐξ ἄλλου δημιουργήθηκε ποτὲ ζήτημα. Ἡ Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐπιχειροῦσε ποτὲ τίποτε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση καὶ ἂν ἀκόμα μιὰ παρόμοια δυνατότητα ὑπῆρχε. Ἡ Ἐπιτροπὴ προσπαθοῦσε νὰ ἐκπληρώνει αὐστηρὰ τὴ θέληση τοῦ λαοῦ. Ἦταν αὐτὸ καλὸ ἢ κακό; Δὲν μπορῶ νὰ κρίνω ἀλλὰ ἡ πραγματικότητα εἶναι ὅτι ἡ μάζα διεύθυνε τὴν Ἐπιτροπὴ καὶ ὄχι αὐτὴ ἡ τελευταία τὴ μάζα. Δὲν ὑπῆρχαν ἀνάμεσά μας γνωστὰ ὀνόματα πολιτικῶν ἀπ' αὐτοὺς ποὺ βλέπουν τοὺς ἄλλους ἀφ' ὑψηλοῦ καὶ ποὺ ξέ-

(1) Οἱ πιὸ ἄγριοι μπράβοι τοῦ τσαρικοῦ καθεστῶτος.

ρουν κάθε τί πού πρέπει νά κάνουν γιά νά άποσπάσουν κάθε τί πού τούς εἶναι χρήσιμο. Οἱ κρονσταντιανοί ἐνεργοῦσαν δίχως σχέδιο, δίχως πρόγραμμα, ἀποκλειστικά ψηλαφώντας μέσα στά ὅριο τῶν ἀποφάσεων καί ἀνάλογο μέ τίς περιπτώσεις. Ἀποκομμένοι ἀπό ὁλόκληρο τόν κόσμο, ἀγνοούσαμε τί γίνονταν ἔξω ἀπό τήν Κρονστάνδη, τόσο στή Σοβιετική Ρωσία ὅσο καί στό ἐξωτερικό. Εἶναι δυνατόν ὁρισμένοι νά κάνανε προοπτικές γιά τήν ἐξέγερσή μας, ὅπως γίνεται συνήθως. Ἀλλά στήν περίπτωσή μας ἦταν γι' αὐτούς χαμένος κόπος. Ἐμεῖς δέν μπορούσαμε νά κάνουμε τήν ὑπόθεση γιά τό τί θά μποροῦσε νά γίνει, στήν περίπτωση πού τά γεγονότα θά πέρνανε μία ἄλλη τροπή, γιατί αὐτό θά ἦταν κάθε ἄλλο ἀπό ἐκεῖνο πού σκεφτόμαστε. Οἱ κρονσταντιανοί δέν ἦταν διατεθειμένοι νά ἀφίσουν νά τούς διαφύγει ἡ πρωτοβουλία ἀπό τά χέρια τους...

»...Οἱ κομμουνιστές μᾶς ἔχουν κατηγορήσει στόν τύπο τους, ὅτι δεχτήκαμε τήν προσφορά τροφίμων καί φαρμάκων ἀπό τό μέρος τοῦ ρωσικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ πού βρίσκονταν στήν Φινλανδία. Πρέπει νά ποῦμε ὅτι δέν εἴδαμε κανένα κακό σέ παρόμοια προσφορά. Εἴχαμε συμφωνήσει πάνω σ' αὐτό ὄχι μόνον ὅλοι στήν Προσωρινή Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή, ἀλλά ἐπίσης καί στή συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων. Εἴχαμε θεωρήσει αὐτή τήν ὀργάνωση σάν καθαρό, φιλανθρωπική πού μᾶς ἐπρότεινε μιά βοήθεια ἄθλοβῆ καί δίχως ὑστεροβουλία. Ὅταν ἐπιτρέψαμε νά μπεῖ στήν Κρονστάνδη ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τήν ὁδηγήσαμε στό ἐπιτελεῖο μέ δεμένα τά μάτια. Στήν πρώτη συνεδρίαση τούς δηλώσαμε ὅτι δεχόμαστε μέ εὐγνωμοσύνη τή βοήθειά τους, σάν βοήθεια προερχομένη ἀπό μιά φιλανθρωπική ὀργάνωση, ἀλλά θεωροῦμε τόν ἑαυτό μας ἀδέσμευτο ἀπό κάθε ὑποχρέωση ἀπέναντι τους. Εἴχαμε ἱκανοποιήσει τήν ἀπαίτησή τους, νά ἀφίσουμε ἕναν μόνιμο ἀντιπρόσωπό τους στήν Κρονστάνδη γιά νά ἐπιβλέπει τήν κανονική διανομή τῶν τροφίμων τά ὁποία αὐτή ἡ ὀργάνωση ἐπρόκειτο νά μᾶς στείλει καί τά ὁποῖα προορίζονταν πρό παντός γιά τίς γυναῖκες καί τά παιδιά. Ἦταν ὁ πλοίαρχος Βίλκυ πού ἔμεινε στήν Κρονσταντη. Ἐγκαταστάθηκε σέ ἕνα διαμέρισμα φρουρούμενο διαρκῶς γιά νά μήν μπορεῖ νά κάνει τό ἐλάχιστο δίχως ἄδεια. Τί κίνδυνο ἀντιπροσώπευε αὐτός ὁ Βίλκυ; Μποροῦσε ἀποκλειστικά νά βλέπει τήν κατάσταση τῶν πνευμάτων τῆς φρουρᾶς καί τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρονστάνδης.

»Σ' αὐτό λοιπόν συνίσταται ἡ βοήθεια τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης; Ἢ στό γεγονός ὅτι ὁ Βίκτωρ Τσέρνωφ εἶχε στείλει τόν χαιρετισμό του στήν ἐξεγερμένη Κρονστάνδη;

Αὐτὸ ἐδῶ ἦτανε ἡ ὑποστήριξη τῆς ρωσικῆς καὶ διεθνοῦς ἀντεπανάστασης; Μποροῦμε ἀλήθεια νὰ πιστέψουμε ὅτι οἱ κρονσταντιανοὶ ἔρριξαν τὸν ἑαυτό τους στὴν ἀγκαλιὰ κάθε ἀντισοβιετικοῦ πολιτικοῦ κόμματος; Στὴν πραγματικότητα, ὅταν οἱ ἐξεγερμένοι ἔμαθαν ὅτι ἡ δεξιὸ ἔκανε σχέδια ποὺ ἀφοροῦσαν τὴν ἐξέγερσή τους, δὲν διστάσανε νὰ προειδοποιήσουν τοὺς συντρόφους τους, ὅπως τὸ μαρτυρεῖ τὸ ἄρθρο ποὺ δημοσιεύτηκε στὶς 6 Μαρτίου στὴν «Ἰσβέστια» μὲ τὸν τίτλο «Κύριοι ἢ σύντροφοι».

V

ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗ
ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΑΝΑΣΚΙΡΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Τί ἦταν τέλος πάντων ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης; Μιά ἀντεπαναστατική ἐξέγερση; Μιά ἐξέγερση δίχως σκοπούς ἀντεπαναστατικούς, ἀλλά πού ἀναγκαῖα θά ἄνοιγε τίς πόρτες τῆς ἀντεπανάστασης; Ἤ ἦταν μᾶλλον ἁπλῶς μιά προσπάθεια τῶν ἐργαζόμενων νά πραγματοποιήσουν τίς ὑποσχέσεις τοῦ Ὀκτώβρη; Αὐτή ἡ ἐξέγερση δέν μποροῦσε παρά ἀναπόφευκτα νά γίνει; Ἡ αἱματηρή κατάληξη αὐτοῦ τοῦ κινήματος ἦταν μοιραία; Νά ἡ σειρά τῶν ἐρωτημάτων στίς ὁποῖες ἔχει σκοπό νά ἀπαντήσει σάν κατακλεῖδα ἡ παροῦσα ἔκθεση.

ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΡΟΤΣΚΥ

Οἱ κατηγορίες πού διατυπώθηκαν ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης ἀπό τούς μπολσεβίκους τό 1921 εἶναι ἀ κ ρ ι β ῶ ς α ἱ ἴ δ ι ε ς μ' αὐτές πού ἀνέπτυξε ἀργότερα ὁ σταλινικός ἱστορικός Πούκωφ στό βιβλίο του πού ἐκδόθηκε τό 1931. Ὁ Τρότσκυ τίς ἐπαναλαμβάνει καί οἱ τροτσκιστές ἐπίσης τίς ἐπαναλαμβάνουν. Ἐξ ἄλλου κάθε πού τίθεται αὐτό τό ζήτημα προκαλοῦσε στόν Τρότσκυ μία δυσφορία καί μία παραξενιά. Τίς κατηγορίες του, τίς ἔβγαζε με τό σταγονόμετρο, ἀντις νά τίς ἐκθέσει μιά γιά πάντα. Τό 1937, ὅταν γιά πρώτη φορά μίλησε στόν τύπο γιά τήν Κρονστάνδη (στά βιβλία του τά σχετικά μέ τήν ἱστορία τῆς ρωσσικῆς ἐπανάστασης δέν μίλησε σχεδόν ποτέ) ἄρχισε λέγοντάς μας: «ὅ τ ι η χ ῶ ρ α π ε ι ν ο ῦ σ ε, ὅ τ ι ο ἱ ν α ῦ τ ε ς τ ῆ ς Κ ρ ο ν σ τ ά ν δ η ς ζ η τ ο ῦ σ α ν π ρ ο ν ό μ ι α κ α ί ὅ τ ι ἡ σ τ ά σ η ὑ π α γ ο ρ ε ύ τ η κ ε ἀ π ό τ ή ν ἐ π ι θ υ μ ί α τ ο υ ς ν ά ἔ χ ο υ ν π ρ ο ν ο μ ι α ῦ χ α μ ε ρ ί δ α τ ρ ο φ ί μ ω ν. Περιττό νά ποῦμε ὅτι παρόμοια διεκδίκηση δέν

διατυπώθηκε ποτὲ ἀπὸ τοὺς κρονσταντιανοὺς καὶ ὁ Τρότσκυ ἀφοῦ φρόντισε, δίχως ἀμφιβολία νὰ διαθόσει μερικὰ ντοκουμέντα, ἐγκατάλειψε αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς κατηγορίας στὰ κατοπινὰ του γραφτὰ γιὰ τὴν Κρονστάνδη. Μένει ἐν τούτοις ὅτι ἄρχισε τὶς δημόσιες κατηγορίες του μὲ ἕνα ψέμα.

Στὸ ἄρθρο του στὴ θελγικὴ «Λὶτ Οὐβριέρ» τῆς 24 Φεβρουαρίου 1938 λέει:

«Ἀπὸ τὴν ταξικὴ ἄποψη ἡ ὁποία —δίχως νὰ προσβάλουμε τοὺς κυρίους ἐκλεκτικοὺς— μένει τὸ θεμελιῶδες κριτήριο γιὰ τὴν πολιτικὴ ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἱστορία, ἔχει ἐξαιρετικὴ σημασία ἡ σύγκριση τῆς συμπεριφορᾶς τῆς Κρονστάνδης μὲ αὐτὴν τῆς Πετρούπολης σ᾽ αὐτὲς τὶς κρίσιμες μέρες. Στὴν Πετρούπολη εἶχε ἐπίσης ἀποσπαστεῖ ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ τάξη ὅλο τὸ διευθῦνον στρῶμμα. Στὴν ἐγκαταλειφθεῖσα πρωτεύουσα βασίλευε ἡ πεῖνα καὶ τὸ κρῦο μὲ μιὰ ἀγριότητα ἴσως μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ Μόσχα... Ἡ ἐφημερίδα τῆς Κρονστάνδης μιλοῦσε γιὰ ὁδοφράγματα καὶ γιὰ χιλιάδες σκοτωμένους στὴν Πετρούπολη(1). Ὁ τύπος ὁλόκλήρου τοῦ κόσμου ἀνήγγειλε τὸ ἴδιο πράγμα. Ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα γίνονταν τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετο. Ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης δὲν προσήλκυσε ἀλλὰ ἀπώθησε τοὺς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Ἡ ὁροθεσία ἔγινε σύμφωνα μὲ τὴν ταξικὴ γραμμή. Οἱ ἐργάτες αἰσθάνθηκαν ἀμέσως ὅτι οἱ ἀντάρτες τῆς Κρονστάνδης βρίσκονταν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ ὁδοφράγματος καὶ ὑποστήριξαν τὴ σοβιετικὴ ἐξουσία».

Καὶ ἐδῶ ὁ Τρότσκυ λέει τὰ πράγματα ἀπολύτως ἀντίθετα ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Ἔχουμε σημειώσει στὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ἔκθεσης, ὅτι ἀκριβῶς στὴν Πετρούπολη εἶχε ἀρχίσει πρῶτα τὸ κίνημα μὲ ἕνα κῦμα ἀπεργιῶν καὶ ὅτι ἡ Κρονστάνδη τὴν εἶχε ἀκολουθήσει. Εἶναι ἐναντίον τῶν ἀπεργιῶν τῆς Πετρούπολης, ποὺ ἡ κεντρικὴ ἐξουσία εἶχε ὀργανώσει ἕνα ειδικὸ ἐπιτελεῖο, τὴν Ἐπιτροπὴ Ἀμύνης. Τὰ κατασταλτικὰ μέτρα ἄρχισαν πρῶτα ἐναντίον τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης καὶ ἐναντίον τῶν διαδηλώσεών τους μὲ τὴν ἀποστολὴ ἐναντίον τους ὁπλισμένων ἀποσπασμάτων εὐέλπιδων

Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης δὲν εἶχαν ὅπλα καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ὑπερασπίσουν τὸν ἑαυτόν τους, ὅπως οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης. Τὰ στρατιωτικὰ κατασταλτικὰ μέτρα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης τοὺς εἶχαν βέβαια τρομάξει. Ἔχουμε ἐκθέσει παραπάνω τὴ γνώμη μας σ᾽ ὅτι ἀφορᾶ τὴ συμπεριφορὰ τῆς Πετρούπολης. Ἡ ὁροθεσία δὲν ἔγινε «σύμφωνα μὲ τὴν

---

(1) Ἐμεῖς δὲν διαβάσαμε τέτοια πράγματα στὶς ἐφημερίδες τῆς Κρονστάνδης.

ταξική γραμμή» άλλά σύμφωνα μέ τή δύναμη τῶν ὀργάνων καταστολῆς. Ἐάν οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης δέν ἀκολούθησαν τήν Κρονστάνδη, αὐτό δέν ἀποδεικνύει καθόλου ὅτι δέν ἦταν σύμφωνοι μ' αὐτήν. Τό ἴδιο ἀργότερα, ὅταν τό ρωσσικό προλεταριάτα δέν ἀκολούθησε τίς διάφορες ἀντιπολιτεύσεις αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ἦταν σύμφωνοι μέ τόν Στάλιν. Σέ τέτοιες περιπτώσεις τό ζήτημα δέν εἶναι παρά ζήτημα δυνάμεων.

Σ' αὐτό τό ἄρθρο, ὁ Τρότσκυ ἐπαναλαμβάνει τό ἐπιχείρημά του γιά τήν ἐξάντληση τῆς Κρονστάνδης ἀπό ἐπαναστατική ἄποψη καί λέει ὅτι ἄν οἱ ναῦτες βρίσκονταν σημαντικά πιό πάνω ἀπό τό ἰδεολογικό ἐπίπεδο τοῦ κόκκινου στρατοῦ τό 1917 καί 1918, ἀντίθετα τό 1921 ἦταν πολύ πιό κάτω. Αὐτό τό ἐπιχείρημα διαψεύδεται ἀπό τά ἐπίσημα ντοκουμέντα τοῦ κόκκινου στρατοῦ πού δείχνουν τήν κοινότητα τοῦ πνεύματος τῆς Κρονστάνδης καί τῶν πλατειῶν μαζῶν τοῦ στρατοῦ.

Ὁ Τρότσκυ μέμφεται τούς ἀντιπάλους του, οἱ ὁποῖοι τόν κτυπᾶν, λέει, μέ πολύ καθυστέρηση γιά τήν καταστολή τῆς Κρονστάνδης: «Ἡ καμπάνια γύρω ἀπό τήν Κρονστάνδη διεξάγεται σε ὁρισμένους κύκλους μέ μιά ἐνεργητικότητα, πού δέν χαλαρώνεται καθόλου. Θά μπορούσαμε νά πιστέψουμε ὅτι αὐτή ἡ ἀνταρσία δέν ἔγινε πρίν ἀπό 17 χρόνια, ἀλλά μόλις χθές».

Νομίζουμε ὅτι 17 χρόνια ἀποτελοῦν ἕνα χρονικό διάστημα πολύ βραχύ στήν ἱστορική κλίμακα καί ὅτι μιλώντας γιά τήν Κρονστάνδη δέν πᾶμε στούς «χρόνους τῶν Φαραώ τῆς Αἰγύπτου». Ἐξ ἄλλου μᾶς φαίνεται λογικό νά ἀναζητήσουμε τίς πηγές τῆς μεγάλης ρωσσικῆς καταστροφῆς σ' αὐτό τό λαμπρό καί συμπτωματικό ἐπεισόδιο σέ μιά στιγμή πού ἡ καταπίεση τῶν ἐργαζομένων δέν ἀσκούνταν ἀπό ἕναν Στάλιν, ἀλλά ἀπό τό ἄνθος τοῦ μπολσεβικισμοῦ ἀπό τόν Λένιν καί τόν Τρότσκυ. Ἐπαναφέρνοντας στή δημοσιότητα μ' αὐτό τόν σκοπό τήν ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης, δέν σημαίνει λοιπόν ὅτι «ἔχουμε συμφέρον νά ὑποτιμήσουμε τή μόνη πραγματικά ἐπαναστατική τάση, ἡ ὁποία δέν εἶχε ἀπαρνηθεῖ τή σημαία της, ἡ ὁποία ποτέ δέν εἶχε συνθηκολογήσει μέ τόν ἐχθρό καί ἡ ὁποία μόνον ἀντιπροσωπεύει τό μέλλον» ὅπως τό ἰσχυρίζεται ὁ Τρότσκυ.

Καί ὅμως αὐτός δέν ἔχει χάσει τίποτε ἀπό τήν ἐχθρότητά του ἀπέναντι τῆς Κρονστάνδης στή διάρκεια αὐτῶν τῶν 17 ἐτῶν, καί σέ ἔλλειψη ἐπιχειρημάτων χρησιμοποιεῖ ψευδεῖς ἐπινοήσεις.

Ἔτσι μᾶς λέει:

«Στήν Κρονστάνδη, ἡ φρουρά τῆς ὁποίας, δέν ἔκανε τίποτε καί ζοῦσε μέ τό παρελθόν, ὁ ἐκφυλισμός εἶχε φτάσει σέ σημαντικές ἀναλογίες. Ὅταν ἡ κατάσταση ἔγινε ἐξαιρετικά δύσκολη στήν πεινασμένη Πετρούπολη, ἐξετάσαμε περισσότερο ἀπό μιά φορά στό Πολιτικό Γραφεῖο τό ζήτημα

ἑνὸς «ἐσωτερικοῦ δανείου» στὴν Κρονστάνδη, ὅπου ἔμεναν ἀκόμα παληὰ ἀποθέματα τροφίμων ὅλων τῶν εἰδῶν. Ἀλλὰ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Πετρούπολης ὁπαντοῦσαν: «Δεν θὰ μᾶς δώσουν τίποτε μὲ τὴ θέλησή τους. Θὰ κερδοσκοπήσουν γιὰ τὸ ὕφασμα, γιὰ τὸ κάρβουνο, γιὰ τὸ ψωμὶ γιατὶ στὴν Κρονστάνδη τώρα κάθε κάθαρμα ἔχει σηκώσει κεφάλι».

Γιὰ νὰ κρίνουμε τὴν καλὴ πίστη αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος ποὺ ἀφορᾶ τὰ παληὰ ἀποθέματα ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη, ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τὴν ἔκκληση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἄμυνας τῆς Πετρούπολης (τὴν ἀναφέρουμε πιὸ πάνω) ποὺ ἔστειλε αὐτὴ στὶς 5 Μαρτίου και ποὺ λέει: «. . . Θ ὰ ἐ ξ α ν α γ κ α σ θ ῆ τ ε ν ὰ π α ρ α δ ο θ ῆ τ ε. Ἡ Κ ρ ο ν σ τ ά ν δ η δ ὲ ν ἔ χ ε ι ο ὔ τ ε ψ ω μ ί, ο ὔ τ ε κ α ύ σ ι μ α». Τί γινεται λοιπὸν μὲ τὰ αποθέματα κλπ.; Ἀφ' ἑτέρου ἡ «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης περιέχει πληροφορίες ποὺ ἀφοροῦν τὴ διανομὴ στὰ παιδιὰ μὲ τὸ Δελτίο 6 καὶ 5 μιᾶς λίτρας ξερῆς πατάτας. Στὶς 8 Μαρτίου διανέμουν 4 λίτρες κριθάρι γιὰ 4 μέρες, στὶς 9 Μαρτίου δίνουν ἕνα τέταρτο τῆς λίτρας γαλέττα (ἕνα εἶδος μαύρου μπισκότου, μισὸ ἀλεῦρι καὶ μισὸ σκόνη ἀπὸ ἀποξηραμένες πατάτες). Στὶς 10 Μαρτίου ἡ Περιφερειακὴ Ἐπιτροπὴ τῶν μεταλλουργῶν ἀπεφάσισε νὰ θέσει στὴ διάθεση τῆς Κοινότητας τὸ ἀλογίσιο κρέας στὸ ὁποῖον οἱ ἐργάτες εἶχαν δικαίωμα. Διένειμαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐξέγερσης ἕνα κουτὶ ἀπὸ συμπεπυκνωμένο γάλα σὲ κάθε ἄτομο. Μιὰ ἄλλη μέρα μιὰ κονσέρβα κρέας καὶ μιὰ τελευταία φορὰ στὰ παιδιὰ μισὴ λίτρα βούτυρο. Αὐτὰ ἀσφαλῶς εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὁ Τρότσκυ ἀποκαλεῖ «ἀποθέματα ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη» ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ δανείσουν καὶ ποὺ κατ' αὐτόν, ἀντιπροσωπεύουν κάτι στὴ μεγάλη ρωσσικὴ πεῖνα. Ἂς προσθέσουμε ὅτι πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξέγερση, αὐτὰ τὰ «ἀποθέματα» βρίσκονταν στὰ χέρια τῶν κομμουνιστῶν ἀξιωματούχων καὶ ὅτι μόνον ἀπ' αὐτοὺς ἐξηρτᾶτο ἡ συγκατάθεση γιὰ τὸ ὑποτιθέμενο «δάνεια». Ὁ ναύτης τῆς σειρᾶς, αὐτὸς ποὺ ἔκανε τὴν ἐξέγερση δὲν εἶχε καμιὰ δυνατότητα καὶ ἂν ἀκόμα ὑποθέσουμε ὅτι τὸ ἤθελε

Τὸ ζήτημα ἔχει λοιπὸν διευκρινιστεῖ, αὐτὸ δείχνει τὴν ἀξία τῶν ἐπιχειρημάτων ποὺ ἀντιτάσσουν στοὺς κρονσταντδιανούς. Νὰ χρησιμοποιεῖς τέτοια ἐπιχειρήματα σὲ μιὰ σπουδαία συζήτηση καὶ νὰ τὰ παρεμβάλεις συνειδητὰ σὲ μιὰ πολεμικὴ γιὰ τὴν ἰσπανικὴ ἐπανάσταση εἶναι πράγματι πολὺ σοβαρό. Αὐτὸ δείχνει τὴν ἔλλειψη ἐπιχειρημάτων μὲ βαρύτητα ἀπ' τὸ μέρος τῶν μπολσεβίκων (γιατὶ ὁ Τρότσκυ δὲν ἦταν ἡ κεντρικὴ μορφὴ τῆς καταστολῆς τῆς Κρονστάνδης. Ὁ Λένιν καὶ τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο διευθύνανε τη μεγάλη ἐπιχείρηση). Ἡ εὐθύνη πέφτει ἐξ ἴσου καὶ στὴν Ἐργατικὴ Ἀντιπολίτευση, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ προσωπικὲς μαρτυρίες ξένων κομμουνιστῶν ποὺ διέμεναν αὐτὴ τὴν ἐποχὴ στὴ Ρωσσια, δὲν

ήταν καθόλου σύμφωνη μέ τά μέτρα πού πήραν ἐναντιον τῶν ἐξεγερμένων, ἀλλά πού κανείς δέν ἐτόλμησε νά ἀνοίξει τό στόμα του γιά νά ὑπερασπίση τήν Κρονστάνδη. Στό 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος κανείς δέν διαμαρτυρήθηκε γιά τή σφαγή τῶν ἐξεγερμένων καί ὁ ἐργάτης Λουτοβίνωφ ὑποψήφιο μέλος τῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῶν σοβιέτ, ἕνας ἀπό τούς ἀρχηγούς τῆς 'Εργατικῆς 'Αντιπολίτευσης, ὅταν ἔφτασε τόν Μαρτη τοῦ 1921 στό Βερολίνο γιά διπλωματική ἀποστολή (στήν πραγματικότητα ἐξοριαμένος) ἔκανε τήν ἀκόλουθη δήλωση σχετικά μέ τήν ἐξέγερση: «Τά νέα πού δημοσιεύτηκαν στόν Ξένο τύπο γιά τά γεγονότα τῆς Κρονστάνδης είναι πάρα πολύ ὑπερβολικά. 'Η Κυβέρνηση τῶν σοβιέτ, είναι ἀρκετά ἰσχυρή γιά νά τελειώσει μέ τούς ἀντάρτες. 'Η βραδύτης τῶν ἐπιχειρήσεων ἐξηγεῖται ἀπό τό γεγονος ὅτι αὐτή ἤθελε νά φεισθεῖ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρονστάνδης». (Οὐμανιτέ 18 Μαρτίου 1921)

'Ο Τρότσκυ χρησιμοποιεῖ ἐπίσης καί ἕνα ἄλλο ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης, ἐπιχείρημα πολύ ἐπικίνδυνο γιά τούς ἀντιπολιτευομένους. Τήν κατηγορεῖ ὅτι κερδοσκοπεῖ πάνω στο ἐπαναστατικό παρελθόν της. 'Ο Στάλιν θά χρησιμοποιήσει τό ἴδιο ἐπιχείρημα ἐναντίον τοῦ Τρότσκυ καί τῶν παλιῶν μπολσεβίκων καί μόνον ἀργότερα τούς κατηγόρησε ὅτι ἦταν ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐπανάστασης, πράκτορες τῆς διεθνοῦς κεφαλαιοκρατίας. Στά πρῶτα χρόνια τῆς πάλης ἔλεγε ὅτι ὁ Τρότσκυ, εἶχε προσφέρει τεράστιες ὑπηρεσίες στήν ἐπανάσταση, ἀλλά προσέθετε ὅτι κατόπι πέρασε στίς γραμμές τῆς ἀντεπανάστασης.

Πρέπει νά κρίνουμε ἕναν ἄνθρωπο γιά τίς σημερινές του πράξεις καί ὄχι γιά τό παρελθόν του, ἔλεγε καί τό παράδειγμα τοῦ Μουσολίνι ἐπανέρχεται ἀλάνθαστα.

'Ο Τροτσκυ δέν μπόρεσε νά μᾶς ἐξηγήσει τίς αἰτίες τῆς ἰδεολογικῆς ρήξης τῆς Κρονστάνδης καί ὁλοκλήρου τοῦ στόλου, οὔτε τήν πνευματική κατάσταση τῶν κομμουνιστῶν τοῦ στόλου κατά τή συζήτηση γιά τά συνδικάτα, κατά τίς ἐκλογές γιά τό 8ο Πανρωσσικό Συνέδριο τῶν συνδικάτων καί τήν 2η κομμουνιστική συνδιάσκεψη τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, τήν ἴδια τήν παραμονή τῆς ἐξέγερσης. 'Εδῶ εἶναι ὅμως τά ἐνδιαφέροντα σημεία γύρω ἀπό τά ὁποία πρέπει νά συγκεντρωθεῖ ἡ συζήτηση.

'Οταν ὁ Τρότσκυ βεβαιώνει ὅτι κάθε στοιχεῖο πού ὑπεστήριξε τήν κυβέρνηση ἦταν πραγματικά προλεταριακό καί προοδευτικό, ἐνῶ κάθε ἄλλο ἀντιπροσώπευε τήν ἀγροτική ἀντεπανάσταση, ἔχουμε τό δικαίωμα νά ἀπαιτήσουμε νά μᾶς ἀποδείξει αὐτή τη βεβαίωση μέ μιά σοβαρή ἀνάλυση τῶν γεγονότων. 'Η κατοπινή ἐξέλιξη τῶν γεγονότων ἔχει ἀποδείξει ὅτι εἶχε διαπραχτεῖ ἕνα φοβερό λάθος προσανατολισμοῦ ἀπό τή διεύθυνση τῆς ἐπανάστασης. Κι' αὐτό τό λάθος ἔθεσε σέ κίνδυνο καί κατέστρεψε ὅλες τίς κοινω-

νικές, πολιτικές καὶ ἠθικές κατακτήσεις. Ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ἀντιπροσωπεύει στὴν πραγματικότητα μιὰ προσπάθεια προσανατολισμοῦ ἀπὸ τὴ διεύθυνση τῆς ἐπανάστασης σ' ἕναν ἄλλο δρόμο. Νὰ τὸ ζήτημα ποὺ προέχει καὶ πρέπει νὰ τεθεῖ. Ἀντιμετωπίζουμε τὰ ὑπόλοιπα μ' ἕναν δευτερεύοντα τρόπο ποὺ προκύπτει ἀπ' αὐτὸ τὸ σοβαρὸ πρόβλημα.

Δὲν εἶναι βέβαια ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ποὺ σταμάτησε τὴν Ἐπανάσταση. Ἀντίθετα οἱ πολιτικὲς μέθοδες ποὺ χρησιμοποιήθηκαν ἐναντίον τῆς Κρονστάνδης καὶ σὲ εὐρεία κλίμακα σὲ ὁλόκληρη τὴ Ρωσσία, αὐτὲς εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας ποὺ συνετέλεσαν νὰ ἐγκατασταθεῖ πάνω στὰ ἐρείπια τῆς ἐπανάστασης ἕνα ὀλιγαρχικὸ καθεστώς, ποὺ δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τὸν σοσιαλισμό.

ΟΙ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ

Τὸ 1921, ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση ἰσχυρίστηκε, ὅτι ἡ Κρονστάνδη ἐξεγέρθηκε σύμφωνα μὲ εἰλημμένο σχέδιο. Αὐτὴ ἡ ἐκδοχὴ ἔχει τὴ γέννησή της σ' ἕνα σημείωμα ποὺ δημοσιεύτηκε σὲ μερικὲς γαλλικὲς ἐφημερίδες (Ματέν, Ἐκὸ ντὲ Παρὶ) τῆς 15 Φεβρουαρίου καὶ στὸ ὁποῖον ἀναγγέλονταν ἡ ἐξέγερση. Ἀπὸ δῶ ἡ βεβαίωση ὅτι ἡ ἐξέγερση διευθύνονταν ἀπὸ το Παρίσι.

Αὐτὸ εἶναι τὸ εὔθραυστο ἐπιχείρημα ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ Λένιν γιὰ βεβαίωση στὸ 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος: «Εἴδαμε νὰ διαδέχονται τοὺς μπολσεβίκους στὴν ἐξουσία ἕνα εἶδος ἀκαθόριστου μίγματος ἢ μία συμμαχία ἀπὸ διάφορα στοιχεῖα, πιθανὸν λίγο ἀπὸ τὰ δεξιὰ ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὰ «ἀριστερὰ» τῶν μπολσεβίκων. Τὸ ἄθροισμα τῶν πολιτικῶν ὁμάδων οἱ ὁποῖες κατώρθωσαν νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία στὴν Κρονστάνδη εἶναι ἀκαθόριστο. Δὲν υπάρχει ἐντούτοις ἀμφιβολία ὅτι οἱ λευκοφρουροὶ στρατηγοὶ εἶχαν παίξει ἐξ ἴσου μεγάλο ρόλο. Ἡ ἀπόδειξη ὑπάρχει. Δύο βδομάδες πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Κρονστάνδης, ὁ παριζιάνικος τύπος δημοσίευε ἤδη τὴν εἴδηση γιὰ μιὰ ἐξέγερση στὴν Κρονστάνδη .. (Λένιν Ἅπαντα. Τομ. XXVI σελ. 214, ἀγγλικὴ ἔκδοση).

Στὴν πραγματικότητα οἱ ψεύτικες εἰδήσεις ὅσον ἀφορᾶ τὴ Ρωσσία δὲν ἦταν ἐξαίρεση. Αὐτὲς ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους πρίν, κατὰ καὶ μετὰ τὴν Κρονστάνδη. Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἡ παγκόσμια κεφαλαιοκρατία, ἐχθρικὴ πρὸς τὴ ρωσσικὴ ἐπανάσταση, προθυμοποιοῦνταν νὰ ὑπερβάλει τὶς ἀσκημες εἰδήσεις ποὺ ἔρχονταν ἀπὸ τὴ Ρωσσία. Λοιπόν, στὶς 15 Φεβρουαρίου ἡ 2η κομματικὴ συνδιάσκεψη τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς εἶχε ψηφίσει μιὰ ἀπόφαση δυσμενῆ γιὰ τὴν πολιτικὴ διεύθυνση τοῦ στόλου. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς μποροῦσε εὔκολα νὰ διογκωθεῖ ἀπὸ τὸν αστικὸ τύπο, ὁ οποῖος ἔπαιρνε κάθε φορὰ τὶς ἐπιθυμίες του γιὰ πραγματικότητα. Ἔτσι, νὰ

διατυπώνουμε μία κατηγορία, στή βάση μιᾶς τέτοιας «ἀπόδειξης» εἶναι ἀπαράδεκτο καὶ ἀνήθικο.

Τὸ 1938, ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκυ δὲν ἐπαναλαμβάνει πλέον αὐτὴ τὴν κατηγορία, ἀλλὰ στὸ ἄρθρο ποὺ ἤδη ἀναφέρομε, παραπέμπει σὲ μιὰ μελέτη ἑνὸς ἀμερικανοῦ τροτσκιστὴ τοῦ Τζὼν Ράϊτ. Αὐτὸς σ' ἕνα ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ «Νιοὺ Ἰντερνάσιοναλ» τοῦ Φεβρουαρίου 1938 ἐπαναλαμβάνει ἐκ νέου αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἐξέγερση εἶχε προετοιμαστεῖ ἀπὸ πρὶν δεδομένου ὅτι, ὁ τύπος τὴν εἶχε ἀναγγείλει στὶς 15 Φεβρουαρίου. Λέει: «Ὁ δεσμὸς μεταξὺ τῆς ἀντεπανάστασης καὶ τῆς Κρονστάνδης μπορεῖ να βεβαιωθεῖ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ στόμα ἀντιπάλων τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀναμφισβήτητα γεγονότα».

Ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ ἀναμφισβήτητα γεγονότα; Πρόκειται πάντα γιὰ τὰ σημειώματα τοῦ ἀστικοῦ τύπου, ποὺ δημοσίευε ψευδεῖς εἰδήσεις πρὶν καὶ κατὰ τὴν ἐξέγερση.

Ἡ ἀδυναμία ἐπιχειρημάτων εἶναι εὔκολο νὰ ἀποδειχτεῖ, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ χρησιμοποιοῦν ὄχι μέσα στὴ φωτιὰ τῆς μάχης, ἀλλὰ 17 χρόνια ἀργότερα εἶναι πολὺ πιὸ σοβαρό. Ὁ Τρότσκυ καὶ οἱ τροτσκιστὲς θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι πιὸ συνετοὶ διατυπώνοντας δίχως καμιὰ ἀπόδειξη κατηγορίες τέτοιου εἴδους. Ὁ Στάλιν ξέρει μὲ τὴν εὐκαιρία νὰ χρησιμοποιεῖ παρόμοια προηγούμενα. Ἐάν ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση κατεῖχε τότες ἀποδείξεις αὐτοῦ τοῦ συνδέσμου μὲ τοὺς ἀντεπαναστάτες γιατί δὲν εἶχε δικάσει δημόσια τοὺς ναῦτες, δείχνοντας στὴν ἐργαζόμενη Ρωσσία τὴν πραγματικὴ αἰτία τῆς ἐξέγερσης; Ἐὰν δὲν τὸ ἔκανε εἶναι γιατὶ αὐτὲς οἱ ἀποδείξεις δὲν ὑπῆρχαν.

Λένε ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ ἔγκαιρος εἰσαγωγὴ τῆς ΝΕΠ θὰ μποροῦσε νὰ κάνει νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ ἐξέγερση. Λοιπόν, ὅπως ἔχουμε ἀποδείξει πιὸ πάνω, ἡ ἐξέγερση δὲν ἔγινε ἐπὶ τῇ βάσει ἑνὸς προειλημμένου σχεδίου καὶ κανεὶς δὲν ξέρει ἂν αὐτὴ ἔπρεπε ἀναγκαῖα νὰ γίνει. Ἐμεῖς δὲν κατέχουμε τὴ θεωρία γιὰ τὴ γέννηση τῶν λαϊκῶν κινημάτων καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι κάτω ἀπὸ ἄλλες οἰκονομικὲς καὶ πολιτικὲς συνθῆκες ἀπ' αὐτὲς ποὺ ὑπῆρχαν τὴν ἄνοιξη τοῦ 1921 ἡ ἐξέγερση μποροῦσε νὰ μὴν εἶχε γίνει. Ἀντίθετα ἡ ἐξέγερση μποροῦσε νὰ εἶχε γίνει ὑπὸ μία ἄλλη μορφὴ σε ἕνα ἄλλο μέρος, στὸ Νίζνι-Νοβγκορόντ ἐπὶ παραδείγματι ὅπου ἕνα σημαντικὸ κίνημα εἶχε ξεσπάσει ταυτοχρόνως μὲ τὸ μεγάλο ἀπεργιακὸ κῦμα τῆς Πετρούπολης. Οἱ ἰδιαίτερες συνθῆκες τοῦ στόλου, τὸ ἐπαναστατικὰ παρελθὸν τῆς Κρονστάνδης, ἔπαιξαν βέβαια τὸ ρόλο τους, ἀλλὰ σὲ πιὸ μέτρο δὲν μποροῦμε νὰ τὸ βεβαιώσουμε μὲ ἀκρίβεια. Εἶναι ἴδιο σὰν νὰ βεβαιώναμε ὅτι ἡ ἔγκαιρος εἰσαγωγὴ τῆς ΝΕΠ λίγους μῆνες πιὸ πρίν, θὰ προελάμβανε αὐτὴ τὴν ἐξέγερση.

Ἡ ΝΕΠ, διακηρύχτηκε πράγματι τὴ στιγμὴ τῆς σφαγῆς τῶν

κρονστανδιανῶν, ἀλλά δέν προκύπτει καθόλου ὅτι αὐτή ἀνταποκρίνονταν στίς διεκδικήσεις πού διατυπώθηκαν ἀπό τούς ναῦτες. Στήν «Ἰσβέστια» τῆς Κρονστάνδης τῆς 14 Μαρτίου βρίσκουμε γιαυτό τό ζήτημα ἕνα χαρακτηριστικό σημείωμα: «Ἡ Κρονστάνδη ἀπαιτεῖ ὄχι τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου, ἀλλά τήν πραγματική ἐξουσία τῶν σοβιέτ». Αὐτά λέγανε οἱ ἐξεγερμένοι.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος οἱ ἀπεργοί τῆς Πετρούπολης, διεκδικώντας νά ξανανοίξει ἡ ἀγορά καί νά καταργηθοῦνε τά μπλόκα τῆς πολιτοφυλακῆς, βεβαίωναν κι αὐτοί ἐπίσης ὅτι τό ἐλεύθερο ἐμπόριο μόνον δέν θά ἔλυνε τό ζήτημα.

Βέβαια στό μέτρο πού ἡ ΝΕΠ ἀντεκατέστησε μέ τόν φόβο σέ εἶδος τίς βίαιες ἐπιτάξεις τῶν τροφίμων καί ἀποκατέστησε τό ἐλεύθερο ἐμπόριο, αὐτό ἱκανοποίησε ὁρισμένες διεκδικήσεις τῆς Κρονστάνδης καί τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης. Δηλαδή ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ΝΕΠ σταμάτησε τή διανομή τῶν τροφίμων καί τίς αὐθαίρετες δημεύσεις, αὐτή ἐπέτρεψε στούς μικροϊδιοκτῆτες νά πουλᾶν τά ἐμπορεύματά τους στήν ἀγορά καί μ' αὐτόν τόν τρόπο ἔβαλε τέλος στή μεγάλη πείνα. Ἀλλά ταυτοχρόνως ἡ ΝΕΠ ἀποδέσμευσε τά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς χώρας, ἐνῶ ἡ δικτατορία ἑνός μόνου κόμματος ἄφινε τό προλεταριᾶτο καί τήν ἐργαζομένη ἀγροτιά δίχως τή δυνατότητα νά ὑπερασπιστοῦν ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν καπιταλιστικῶν δυνάμεων: «Ἡ τάξη πού ἀσκεῖ τή δικτατορία, εἶναι στήν πραγματικότητα στερημένη ἀπό τά πιό στοιχειώδη πολιτικά δικαιώματα», ἔλεγε ἡ «Ἐργατική Ἀλήθεια» (ἀντιπολιτευτική κομμουνιστική ὁμάδα) τό 1922, ἐνῶ ἡ «Ἐργατική Ὁμάδα» (ἄλλη ἀντιπολιτευτική Ὁμάδα) χαρακτήριζε τήν κατάσταση μέ τόν ἀκόλουθο τρόπο: «Τό προλεταριᾶτο εἶναι ἀπολύτως δίχως δικαιώματα. Τά συνδικάτα εἶναι τυφλά ὄργανα στά χέρια τῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων»

Οἱ ἐξεγερμένοι τῆς Κρονστάνδης δέν ζητοῦσαν καθόλου μιά ἀντιδραστική ἀλλαγή τῶν πραγμάτων. Ἐπρότειναν ἀντίθετα μέτρα πού εἶχαν σκοπό νά δώσουν στήν ἐργατική τάξη καί στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά, τήν πραγματική τους θέση μέσα στό καθεστώς. Ἀπό ὅλο αὐτό τό πρόγραμμα οἱ μπολσεβίκοι δέν ἱκανοποίησαν παρά τίς πιό λίγο ἐνδιαφέρουσες διεκδικήσεις καί πού ἀναγράφονται στήν 11η θέση τῆς ἀπόφασης τῶν ἐξεγερμένων καί ἀγνοήσανε τή διεκδίκηση γιά τήν ἐργατική δημοκρατία.

Ὅμως αὐτό πού διατυπώνονταν στήν ἀπόφαση τοῦ «Πετροπαυλόσκ» δέν ἦταν οὔτε φαντασιῶδες, οὔτε ἐπικίνδυνο, ἀντίθετα ἀπό

τή γνώμη τοῦ Β. Σέρζ, ὁ ὁποῖος στήν «Προλεταριακή Ἐπανάσταση» τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1937, βεβαιώνει ὅτι: «'.ἀργότερα ὅταν οἱ ναῦτες βρέθηκαν σέ μιά θανάσιμη μάχη, διετύπωσαν μία διεκδίκηση ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη γιαυτή τή στιγμή, ἀλλά ειλικρινά ἐπαναστατική καί ἀφιλοκερδή, αὐτήν τῶν ἐλεύθερα εκλεγμένων σοβιέτ... Θέλοντας νά ἀποδεσμεύσουν τά στοιχεῖα μιᾶς ἐξαγνίστριας καταιγίδας, αὐτοί δέν μποροῦσαν στήν πραγματικότητα παρά νά ἀνοίξουν τίς πόρτες σέ μιά ἀγροτική ἀντεπανάσταση, στήν ὁποία οἱ λευκοί τῆς ἐξωτερικῆς ἐπέμβασης γρήγορα θά πέρναν μέρος». Ἀντίθετα ἀπ' αὐτή τή βεβαίωση, ἐμεῖς πιστεύουμε ὅτι οἱ πολιτικές διεκδικήσεις τῶν ναυτῶν, ἔκφραση μιᾶς πραγματικῆς πολιτικῆς σύνεσης πού ἔχει τήν πηγή της ὄχι σέ μιά αὐθαίρετη θεωρία, ἀλλά στήν πλήρη γνώση τῆς ρωσσικῆς ζωῆς, δέν ἦταν καθόλου ἀντεπαναστατικές.

ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΡΟΖΑΣ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

Εἶναι ἐπίκαιρο νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι μία πολιτική προσωπικότητα, σεβαστή σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο σάν μία μεγάλη ἀγωνίστρια τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἔγραφε ἀπό τό 1918 ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἔλλειψης δημοκρατίας στήν διεύθυνση τῆς Ρωσσικῆς Ἐπανάστασης: «Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητα, ὅτι χωρίς τήν απεριόριστη ἐλευθερία τοῦ τύπου, χωρίς τά δικαιώματα νά συνεταιρίζονται καί νά συνέρχονται ἐλεύθερα, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο το νά ἐπιναηθεῖ ἡ κυριαρχία τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν...» Τά γιγάντια προβλήματα πού ἀντιμετώπισαν οἱ μπολσεβίκοι μέ θάρρος καί ἀποφασιστικότητα, ἀπαιτοῦσαν τήν ὅσο μποροῦσε νά γίνει πιό έντατική πολιτική ἐκπαδευση τῶν μαζῶν καί τή συσσώρευση πεῖρας πού δέν εἶναι ποτέ δυνατή χωρίς πολιτική ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία μόνον γιά τούς ὀπαδούς τῆς κυβέρνησης καί γιά τά μέλη ἑνός κόμματος, ὅσο πολυάριθμο καί ἄν εἶναι αὐτό, δέν εἶναι ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία νοεῖται πάντα ἐλευθερία γιά ἐκεῖνον πού σκέφτεται διαφορετικά. Ὄχι ἀπό φανατισμό γιά τή «δικαιοσύνη», ἀλλά γιατί ἀπ' αὐτό ἐξαρτᾶται κάθε τί πού διδάσκει, ἐξυγιαίνει, ξεκαθαρίζει μέσα στήν πολιτική ἐλευθερία καί γιατί ἡ ἐλευθερία χάνει τήν ἀποτελεσματικότητα της ὅταν καταντάει προνόμιο...

... Ὅτι δέν ὑπήρξαμε ποτέ εἰδωλολάτρες τῆς τυπικῆς δημοκρατίας, σημαίνει μόνον, πώς κάναμε πάντα διάκριση, ἀνάμεσα στό κοινωνικό βάθος καί στήν πολιτική μορφή τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας... Ἡ ἱστορική ἀποστολή τοῦ προλεταριάτου εἶναι, ὅταν φτάσει στήν

ἐξουσία νὰ δημιουργήσει στὴ θέση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, τὴ σοσιαλιστική δημοκρατία καὶ ὄχι νὰ καταργήσει κάθε δημοκρατία...».

Καὶ συνεχίζει ἡ Λούξεμπουργκ: «...αὐτή ἡ δικτατορία (τοῦ προλεταριάτου) ἔγκειται στὸν τρόπο ἐφαρμογῆς τῆς δημοκρατίας καὶ ὄχι στὴν κατάλυσή της. ...Αὐτή ἡ δικτατορία πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἔργο τῆς τάξης καὶ ὄχι μιᾶς μικρῆς μειοψηφίας ποὺ διευθυνει ἐν ὀνόματι τῆς τάξης... Πνίγοντας τὴν πολιτική ζωὴ σ' ὅλη τὴ χώρα, εἶναι μοιραῖο νὰ παραλύει ὁλοένα καὶ περισσότερο η ζωὴ μέσα σ' αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ σοβιέτ. Χωρὶς γενικὲς ἐκλογές, ἀπεριόριστη ἐλευθερία τοῦ τύπου καὶ τῶν συγκεντρώσεων, ἐλεύθερη πάλη τῶν ἰδεῶν, ἡ ζωὴ ξεψυχάει μέσα σ' ὅλους τοὺς δημόσιους θεσμούς, γίνεται μιὰ ζωὴ ἐπιφανειακὴ ὅπου ἡ γραφειοκρατία μένει τὸ μόνο ἐνεργὸ στοιχεῖο».

Σταθήμακε σ' αὐτὲς τὶς περικοπὲς γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι, ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ ἀποδεικνύοντας καὶ βεβαιώνοντας τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δημοκρατίας, πῆγε πολὺ μακριὰ ἀπὸ τοὺς κρονσταντιανούς, οἱ ὁποῖοι περιόριζαν αὐτὴν ἀποκλειστικὰ πρὸς ὄφελος τοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς ἐργαζομένης ἀγροτιάς. Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ διατυπώνει τὴν κριτική της γιὰ τὴ Ρωσικὴ Ἐπανάσταση τὸ 1918 σὲ πλήρη κατάσταση ἐμφυλίου πολέμου, ἐνῶ ἡ ἀπόφαση τοῦ «Πετροπουλόσκ» ψηφίστηκε σὲ μιὰ στιγμὴ ὅπου ἡ ἔνοπλη πάλη εἶχε αὐτοδύναμα τερματιστεί. Κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ κατηγορήσει τὴ Ρόζα Λούξεμπουργκ γι' αὐτὴ τὴν κριτικὴ ὅτι εἶχε σχέσεις μὲ τὴν παγκόσμια κεφαλαιοκρατία. Γιατί λοιπὸν οἱ διεκδικήσεις τῶν ναυτῶν καταγγέλθηκαν σὰν ἐπικίνδυνες καὶ ὅτι αὐτὲς ἀλάνθαστα θὰ ὁδηγοῦσαν στὴν ἀντεπανάσταση; Ἡ κατοπινὴ πορεία τῶν γεγονότων δὲν ἔχει δώσει δίκηο στὴν Κρονστάνδη καὶ στὴ Ρόζα Λούξεμπουργκ; Δὲν εἶχε δίκηο νὰ λέει ὅτι τὸ προλεταριάτο εἶχε καθῆκον νὰ ἐφαρμόσει μιὰ ταξικὴ δικτατορία καὶ ὄχι «ἑνὸς κόμματος ἢ μιᾶς κλίκας»; Ταξικὴ δικτατορία σύμφωνα μὲ τὴ Ρόζα Λούξεμπουργκ» δηλαδὴ μέσα στὴν δημοσιότητα τὴν πιὸ εὐρεία, τὴ συμμετοχὴ τὴν πιὸ ἐνεργητική, τὴν πιὸ ἀπεριόριστη τῶν λαϊκῶν μαζῶν, μέσα σὲ μιὰ δίχως ὅρια δημοκρατία...».

ΜΙΑ ΤΡΙΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Διατυπώνοντας τὶς δημοκρατικὲς διεκδικήσεις οἱ ἐξεγερμέ·οι τῆς Κρονστάνδης, δὲν γνώριζαν πιθανῶς τὰ γραπτὰ τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, ἀλλὰ γνώριζανε ὅμως τὸ πρῶτο Σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατ'ας, ψηφισμένο στὶς 10 'ουλ'ου 1918 ἀπὸ τὸ 5ο Πανρωσικὸ Συνέδριο τῶν σοβιὲτ καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ἄρθρα 13, 14, 15 καὶ 16 ἐξασφαλίζουν τὶς δημοκρατικὲς ἐλευθερίες (τῆς

συνείδησης, τῆς συγκέντρωσης, τῆς ὀργάνωσης, τοῦ τύπου) τῶν ἐργαζομένων. Αὐτὸ τὸ ἴδιο ἀπαγορεύει κάθε δικαίωμα σὲ προνόμια γιὰ κάθε ὁμάδα ἢ κόμμα (ἄρθρα 22 καὶ 23). Σύμφωνα μ' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ Σύνταγμα κανεὶς ἐργαζόμενος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ στερηθεῖ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, ἐὰν πληροῖ τοὺς ὅρους ποὺ διατυπώνονται στὸ ἄρθρα 64 καὶ 65, δηλαδή, ἐὰν δὲν ἐκμεταλλεύεται τὴν ἐργασία τοῦ ἄλλου ἢ ἐὰν δὲν ζοῦσαν μὲ ἄλλα εἰσοδήματα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἐργασία τους.

Τὸ κύριο σύνθημα τῆς ἐξέγερσης τῆς Κρονστάνδης — ὅ λ η ἡ ἐ ξ ο υ σ ί α σ τ ὰ σ ο β ι έ τ κ α ὶ ὄ χ ι σ τ ὸ κ ό μ μ α — ἦταν παρμένο ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Συντάγματος, ποὺ ἔλεγε ὅτι ὅλη ἡ ἐξουσία κεντρικὴ καὶ τοπικὴ ἀνήκει στὰ σοβιέτ.

Ἡ μπολσεβίκικη δικτατορία παρεβίασε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ αὐτὸ τὸ Σύνταγμα ἢ μᾶλλον αὐτὴ δὲν τὸ ἐφήρμοσε ποτέ. Ἂς θυμηθοῦμε γι' αὐτὸ ὅτι ἡ κριτικὴ τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ διατυπώθηκε μερικοὺς μῆνες μετὰ τὴν ψήφιση αὐτοῦ τοῦ καταστατικοῦ χάρτη. Ὅταν οἱ ναῦτες ἀπαιτοῦσαν ἀργότερα τὴν πραγματικὴ ἐφαρμογὴ τῶν κατακτημένων τὸ 1918 δικαιωμάτων, ἀποκαλοῦνται ἀντεπαναστάτες καὶ πράκτορες τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης. Δεκαέξη χρόνια ἀργότερα ὁ Σὲρζ γράφει, ὅτι αὐτὲς οἱ διεκδικήσεις ἀλάνθαστα θὰ ὁδηγοῦσαν στὴν ἀντεπανάσταση. Αὐτὸ δείχνει πόσο μεγάλη ἦταν ἡ πλάνη τῶν μπολσεβίκων σχετικὰ μὲ τὸν κίνδυνο ἀπὸ τὴ δημοκρατία.

Οἱ θεμελιώδεις νόμοι τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, νομικὴ ἀποκρυστάλλωση τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἰδεολογίας, ἦταν σὲ τόσο βαθμὸ λησμονημένες στὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὥστε χρειάζονταν μιὰ τρίτη ἐπανάσταση, γιὰ νὰ τὶς ἐπανακτήσουν καὶ νὰ τὶς ἐφαρμόσουν στὴν καθημερινὴ ζωή.

Εἶναι μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια ποὺ οἱ κρονσταντιανοὶ χρησιμοποιοῦν τὸν ὅρο τῆς 3ης ἐπανάστασης: «Σ τ ὴ ν Κ ρ ο ν σ τ ά ν δ η ἔ χ ε ι τ ε θ ε ῖ ἡ π ρ ώ τ η π έ τ ρ α τ ῆ ς 3 η ς ἐ π α ν ά σ τ α σ η ς, ἡ ὁ π ο ί α θ ὰ σ π ά σ ε ι τ ὶ ς τ ε λ ε υ τ α ῖ ε ς ἁ λ υ σ ί δ ε ς π ο ὺ δ έ ν ο υ ν τ ὶ ς ἐ ρ γ α ζ ό μ ε ν ε ς μ ά ζ ε ς κ α ὶ θ ὰ ἀ ν ο ί ξ ο υ ν ἕ ν α ν έ ο δ ρ ό μ ο γ ι ὰ τ ὴ σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ὴ δ η μ ι ο υ ρ γ ί α» ἔγραφαν οἱ ἐξεγερμένοι (Ἰσβέστια» 8 Μαρτίου).

Δὲν ξέρουμε ἂν ὁ δημοκρατικὸς δρόμος θὰ ἔκανε δυνατὸν νὰ σωθοῦν οἱ κατακτήσεις τοῦ Ὀκτώβρη καὶ ἐὰν οἱ οἰκονομικὲς συνθῆκες μιᾶς χώρας ἀγροτικοῦ χαρακτῆρα, προσέφεραν τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ δίχως ἄλλη προηγούμενη πεῖρα. Αὐτὰ τὰ προβλήματα ἀποτελοῦν ἀντικείμενο συζητήσεων καὶ εἶναι πολὺ πολύπλοκα γιὰ νὰ λυθοῦν ἀναδρομικὰ μὲ τὴ σημε-

ρινή κατάσταση τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Ἀλλά τό καθῆκον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν τήν ἀλήθεια εἶναι νά μιλᾶν δίχως υποκρισία, γιατί δέν ἀρκεῖ νά πέρνουμε ἕνα ἐξαργιαμένο ἐπιστημονικό τουπέ γιά νά ἐξηγήσουμε τά ἱστορικά φαινόμενα.

Ἀναζητώντας μιά ἐξήγηση γιά τή γέννηση τῆς γραφειοκρατίας ἡ ὁποία ἔχει πνίξει ὅλη τήν πραγματική ζωή στούς θεσμούς τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, ὁ Τρότσκυ δέν δοκιμάζει καμιά δυσκολία νά ἐκθέσει τήν ἄποψή του. Στό βιβλίου του «Ἡ προδομένη Ἐπανάσταση» λέει ὅτι ἡ κυριώτερη αἰτία βρίσκεται στό γεγονός ὅτι οἱ ἀποστρατευμένοι ἀρχηγοί τοῦ κόκκινου στρατοῦ εἶχαν καταλάβει τίς διευθύνουσες θέσεις στά τοπικά σοβιέτ καί ὅτι εἰσήγαγαν σ' αὐτά τά ἤθη τοῦ στρατοῦ ἐνῶ τά προλεταριᾶτο ἦταν κουρασμένο μετά τήν ἐπανοστατική πλημμυρίδα. ,Ἀπό δῶ ἡ γέννηση τῆς γραφειοκρατίας. Πρέπει νά προσθέσουμε ὅτι ὁ Τρότσκυ ζήτησε αὐτός ὁ ἴ δ ι ο ς νά εἰσαγάγει αὐτά τά ἤθη μέσα στά συνδικάτα. Τό ἔκανε αὐτό γιά νά βοηθήσει τό προλεταριᾶ το νά ξεκουραστεῖ; Καί ἐάν τό κομμουνιστικό κόμμα ἦταν πράγματι ὁ ὁδηγός τῆς ἐπανάστασης γιατί δέ ὑπεστήριξε τό προλεταριᾶτο στήν πάλη του ἐναντίον τῆς νέας ἀλλά ἤδη ἰσχυρᾶς γραφειοκρατίας, ἀντίς νά τά αφάξει, ὅταν ἦταν ἤδη ἐξαντλημένο ἀπό τρία χρόνια ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἄλλα τρία χρόνια ἐμφύλια; Γιατί αὐτό τό κόμμα συγχωνεύτηκε μέ τό δικτατορικό κράτος; Πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι αὐτό τό κόμμα δ έ ν ἦ τ α ν ο ὔ τ ε ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ό, ο ὔ τ ε π ρ ο λ ε τ α ρ ι α κ ό κ α ί α ὐ τ ό ε ἶ ν α ι ἐ κ ε ῖ ν ο γ ι ά τ ό ὁ π ο ῖ ο ν τ ό κ α τ η γ ο ρ ο ῦ ν ο ἱ κ ρ ο ν σ τ α ν δ ι α ν ο ί. Ἡ ἀξία τους εἶναι ὅτι αὐτό τό εἶπαν ἀπό τά 1921, ὅταν ἦταν ἀκόμα καιρός νά διορθωθεῖ ἡ κατάσταση καί ὄχι νά περιμένουν 15 χρόνια, ὅταν ἡ ἧττα ἔγινε ὁριστική.

Πράγματι ὁ γραφειοκρατισμός εἶναι στή Ρωσσία μία κληρονομική ὑποστάθμη, ἴσως τόσο παληά, ὅσο καί τό ρωσσικό κράτος τό ἴδιο. Οἱ μπολσεβίκοι στήν ἐξουσία ἔχουν κληρονομήσει ὄχι τήν τσαρική γραφειοκρατία αὐτή τήν ἴδια, ἀλλά τό πνεῦμα της, καί τήν ἀτμόσφαιρά της. Ἔπρεπε νά ξέρουν ὅτι τό κράτος διευρύνοντας τίς λειτουργίες του στίς οἰκονομικές του ὑποθέσεις, γινόμενο ἰδιοκτήτης τοῦ φυσικοῦ πλούτου καί τῆς βιομηχανίας δημιουργοῦσε τόν ἄμεσο κίνδυνο νά ἰδοῦν νά ἀναγεννᾶται καί νά βαθαίνει τό γραφειοκρατικό πνεῦμα.

Ἕνας γιατρός πού παρακολουθεῖ ἕναν ἀσθενή, πού ἔχει κληρονομικό παρελθόν πρέπει νά ἐφαρμόσει μιά θεραπεία πού νά ὑπολογίζει αὐτή τήν ὑποστάθμη καί νά τόν συμβουλεύσει νά πάρει προφυλάξεις. Ποιές προφυλάξεις πῆραν οἱ μπολσεβίκοι γιά νά καταπολεμήσουν τή γραφειοκρατική ὑποστάθμη, ἐμφανή ἀπό τά πρῶτα χρόνια τῆς ἐπανάστασης; Καί τί ἄλλο μέσο μποροῦσε νά ὑπάρχει γιά τήν καταπολέμησή της, ἀπό τήν κάθαρση τῆς ἀτμό-

σφαιρας μὲ ἕνα ἰσχυρὸ δημοκρατικὸ ρεῦμα καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἐφαρμόσει ἕναν αὐστηρὸ καὶ ἀποτελεσματικὸ δημοκρατικὸ ἔλεγχο ἀπὸ τὶς ἐργαζόμενες μάζες.

Βέβαια, ἔγινε πολλὴ συζήτηση γιὰ τὸν ἔλεγχο. Ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα τὸ Ἐπιτροπᾶτο τῆς Ἐργατικῆς καὶ Ἀγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, ἀνέθεσε τὶς λειτουργίες του σταὺς ἴδιους τοὺς γραφειοκράτες. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναζητήσομε τὶς αἰτίες τοῦ γραφειοκρατισμοῦ πολὺ μακριά. Αὐτὲς βρίσκονται πρῶτα ἀπ' ὅλο στὴν μπολσεβίκικη ἀντίληψη τοῦ ἀπολυταρχικοῦ κράτους, διοικούμενο καὶ ἐλεγχόμενο ἀπὸ ἕνα κόμμα οργανωμένο αὐτὸ τὸ ἴδιο πάνω σὲ βάσεις ἀπολυταρχικὲς καὶ γραφειοκρατικές. Αὐτὲς ἐπιδεινώθηκαν κατόπι ἀπὸ τὴν καθαρὴ γραφειοκρατικὴ παράδοση τῆς Ρωσσίας.

Εἶναι λάθος νὰ φορτώνουμε στὴν ἀγροτιὰ τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἧττα τῆς ἐπανάστασης καὶ τὸν ἐκφυλισμό της σὲ καθεστὼς γραφειοκρατικό. Θὰ ἦταν πολὺ εὔκολο νὰ ἐξηγήσομε ὅλες τὶς δυσκολίες τῆς Ρωσσίας ἀπὸ τὸν ἀγροτικὸ χαρακτῆρα της. Λένε ὅτι ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ἐναντίον τῆς γραφειοκρατίας ἦταν ἀγροτικῆς προέλευσης καὶ συγχρόνως λένε ὅτι ἡ γραφειοκρατία ἦταν ἐπίσης ἀγροτικοῦ χαρακτῆρα. Μὲ μιὰ τέτοια ἀντίληψη γιὰ τὸ ρόλο τῆς ἀγροτιᾶς, μποροῦμε νὰ διερωτηθοῦμε πῶς οἱ μπολσεβίκοι τόλμησαν τότε νὰ προπαγανδίσουν τὴν ἰδέα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης καὶ νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴν πραγματοποίηση της σὲ μιὰ ἀγροτικὴ χώρα; Δίχως ἀμφιβολία πίστευαν ὅτι ἐπιτρέπονταν νὰ προβοῦν σὲ τέτοιε χειρονομίες μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς παγκόσμιας ἐπανάστασης, θεωρώντας τὸν ἑαυτό τους σὰν τὴν πρωτοπορεία της. Ἀλλὰ μία ἐπανάσταση σὲ μιὰ ἄλλη χώρα δὲν θὰ ἐπηρεάζονταν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ρωσσικῆς ἐπανάστασης; Ὅταν ἐκτιμᾶμε τὸ ἠθικό της κῦρος στὸν κόσμο διερωτόμαστε ἐὰν οἱ παρεκκλίσεις της δὲν θὰ ἀποτύπωναν ἐνδεχομένως τὴ σφραγίδα τους σ' ἄλλες ἐπαναστατημένες χῶρες. Πολυάριθμα ἱστορικὰ γεγονότα ἐπιτρέπουν παρόμοιες κρίσεις. Ἀναγνωρίζοντας ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θριαμβεύσει ἡ πραγματικὴ σοσιαλιστικὴ οἰκοδόμηση σὲ μιὰ μόνο χώρα, μποροῦμε νὰ ὑμφιβάλλουμε ὅτι ἡ γραφειοκρατικὴ πληγὴ τοῦ μπολσεβίκικου καθεστῶτος μπορεῖ νὰ θεραπευτεῖ ἀπὸ ἕναν ἄνεμο που ἔρχεται ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἐπαναστατημένη χώρα.

Ἡ φασιστικὴ πεῖρα σὲ χῶρες ὅπως ἡ Γερμανία ἀποδεικνύει ὅτι μιὰ καπιταλιστικὴ ἐξέλιξη πολὺ προχωρημένη ἢ οἱ δημοκρατικὲς παραδόσεις ὅπως στὴν Ἰταλία, δὲν ἀποτελοῦν ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις γιὰ τὴν ἐκρίζωση τοῦ ἀπολυταρχικοῦ καὶ αὐταρχικοῦ πνεύματος.

Δίχως νὰ ζητήσουμε νὰ ἐξηγήσουμε τὸ φαινόμενο, πρέπει ἐν τούτοις νὰ διαπιστώσουμε τὸ ἰσχυρὸ ρεῦμα τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὶς προχωρημένες οἰκονομικὰ χῶρες καὶ ἀπειλεῖ

νά καταβροχθίσει τίς παληές μας ἰδέες καί παραδόσεις. Λοιπόν, είναι γεγονός ὀναμφισβήτητο ὅτι, ὁ μπολσεβικισμός είναι ἠθικά συγγενής μέ αὐτό τό ἀπολυταρχικό πνεῦμα, τοῦ ἔχει οὄν νά ποῦμε δημιουργήσει ἕνα ἐπικίνδυνο προηγούμενο. Κανείς δέν θά μπορούσε λοιπόν νά βεβαιώσει, ὅτι ἀντίς νά δημοκρατικοποιηθεῖ ὁ μπολσεβικισμός δεν θά ἐκδηλώνονταν μέ τήν ἀπολυταρχική του ἐπιρροή σέ μιά ἄλλη ἐπανάσταση ἡ ὁποία θά ἀκολουθοῦσε τή Ρωσσία.

Ὁ δημοκρατικός δρόμος δέν ἀντιπροσωπεύει ἕναν πραγματικό κίνδυνο; Δέν θά εἴχαμε νά φοβηθοῦμε τή ρεφορμιστική ἐπιρροή μέσα στά σοβιέτ χάρις στό ἐλεύθερο παιγνίδι τῆς δημοκρατίας; Πολύ πιστεύουμε ὅτι αὐτός ὁ κίνδυνος ὑπῆρχε πράγματι, ἀλλά δέν ἦταν περισσότερο νά φοβηθοῦμε τά ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα τῆς ἀνεξέλεγκτης δικτατορίας ἑνός μόνου κόμματος πού εἶχε ἤδη τόν Στάλιν γιά γενικό Γραμματέα του;

Μᾶς λένε ὅτι ἡ χώρα ἦταν ἐξαντλημένη καί εἶχε χάσει τίς ἱκανότητες ἀντίστασης. Ἡ χώρα ἦταν πράγματι κατάκοπη γιά νά κάνει πόλεμο, ἦταν ὅμως ἀντίθετα γεμάτη ἀπό δ η μ ι ο υ ρ γ ι κ έ ς δ υ ν ά μ ε ι ς καί ἀπέδειξε στό μεγαλύτερο βαθμό τήν ἐπιθυμία της νά ἐκπαιδευτεῖ καί νά μορφωθεῖ. Μόλις ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τελείωσε διαπιστώνουμε μιά πραγματική ἐφόρμηση ἐργατῶν καί χωρικῶν πρός τά σχολεῖα, τά ἐργατικά πανεπιστήμια καί τήν τεχνική ἐκπαίδευση. Αὐτός ὁ πόθος δέν ἦταν ἡ καλύτερη ἀπόδειξη τῆς ζωτικότητας καί τῆς ἱκανότητας γιά ἀντίσταση αὐτῶν τῶν τάξεων; Σέ μιά χώρα ὅπου ὁ ἀναλφαβητισμός ἔφθανε σέ τεράστιο βαθμό, αὐτή ἡ ἐκπαίδευση θά μποροῦσε πλατειά νά συμβάλλει στό νά ἐπιτρέψει τήν πραγματική ἄσκηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες. Ἀλλά ἀπό τή φύση της ἡ δικτατορία κ α τ α β ρ α χ θ ί ζ ε ι τίς δημιουργικές δυνάμεις τοῦ λαοῦ καί τίς ἀναμφισβήτητες προσπάθειες τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας γιά νά διαδόσει τήν ἐκπαίδευση ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους, ἡ ἐκπαίδευση γίνεται γρήγορα τό προνόμιο τῶν μελῶν τοῦ κόμματος πού εἶναι πιστοί στή διευθύνουσα φράξια. Ἀπό τό 1921 ἀρχίζει ἡ ἐκκαθάριση τῶν σχολῶν καί τῆς ἀνώτερης μόρφωσης ἀπό τά ἀνεξάρτητα στοιχεῖα τους. Αὐτή ἡ ἐκκαθάριση ὀξύνεται ἀκόμα μέ τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀντιπολιτευτικῶν τάσεων στούς κόλπους τοῦ κόμματος. Ἡ προσπάθεια γιά τήν ἐκπαίδευση τοῦ λαοῦ συναντοῦσε ὅλο καί περισσότερα ἐμπόδια. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Λένιν κάθε μαγείρισα νά μπορεῖ νά διευθύνει τό κράτος, χάνει ὅλο καί περισσότερο τή δυνατότητα νά πραγματοποιηθεῖ.

Ο ἱ ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ έ ς κ α τ α κ τ ή σ ε ι ς δ έ ν μ π ο ρ ο ῦ ν ν ά ἀ ν α π τ υ χ θ ο ῦ ν π α ρ ά μ έ τ ή ν π ρ α γ μ α τ ι κ ή σ υ μ μ ε τ ο χ ή τ ῶ ν μ α ζ ῶ ν. Κ ά θ ε π ρ ο σ π ά θ ε ι α ν ά ὑ π ο κ α τ α σ τ ή σ ο υ μ ε μ έ

μιά ὁμάδα ἐκλεκτῶν αὐτή τή μάζα, εἶναι βαθειά ἀντιδραστική.

Τό 1921 ἡ Ἐπανάσταση βρίσκονταν σ' ἕνα σταυροδρόμι: Νά πάρει τό δημοκρατικό δρόμο ἤ νά ἀκολουθήσει τό δικτατορικό. Αὐτό ἦταν τό ζήτημα. Βάζοντας οἱ μπολσεβίκοι, τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό καί τήν ἐργατική δημοκρατία στό ἴδιο τσουβάλι, κατεδίκασαν καί τά δύο. Ὀνειρεύτηκαν νά οἰκοδομήσουν τόν σοσιαλισμό ἀπό τά πάνω, ἀπό τίς ἐπιδέξιες μανοῦβρες τοῦ ἐπιτελείου. Περιμένοντας τήν παγκόσμια ἐπανάσταση, ἡ ὁποία δέν βιάζονταν νά ἔλθει, οἰκοδομήσανε ἕναν κρατικό καπιταλισμό ὅπου οἱ ἐργαζόμενες μάζες δέν ἔχουν πλέον τό δικαίωμα νά διαθέτουν τόν ἑαυτό τους.

Ὁ Λένιν, δέν ἦταν ὁ μόνος πού εἶδε ὅτι ἡ Κρονστάνδη ἀποτελοῦσε ἕνα ρῆγμα σ' αὐτό τό δικτατορικό σχέδιο. Καταλάβαινε καλά, ὅπως ἄλλωστε καί ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι ὅτι διακυβεύονταν τό μονοπώλιο τοῦ κόμματός του: Ἡ Κρονστάνδη ἄνοιγε τό δρόμο στήν ἐργατική δημοκρατία, ἡ ὁποία δέ μποροῦσε νά συνυπάρχει μ' αὐτό τό μονοπώλιο.

Γι' αὐτό ὁ Λένιν προτίμησε νά τή κτυπήσει μέ ἕναν τρόπο λίγο εὐγενή, ἀλλά περισσότερο ἀσφαλή, μέ τή συκοφαντία, κατηγορώντας τήν Κρονστάνδη σάν σύμμαχο τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτικῆς ἀντεπανάστασης.

Ὅταν ὁ Κουζμίν, ἐπίτροπος τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, εἶχε πεῖ στήν συγκέντρωση τῆς 2 Μαρτίου στήν Κρονστάνδη, ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν θά παραχωροῦσαν τήν ἐξουσία δίχως μάχη, ἦταν ὁ μόνος πού ἔλεγε τήν ἀλήθεια. Ὁ Λένιν ἔπρεπε νά μεμφθεῖ αὐτόν τόν ἐπίτροπο ὁ ὁποῖος δέν ἤξερε τό ἀλφάβητο τῆς μπολσεβίκικης ἠθικῆς καί τακτικῆς. Μ' αὐτήν τήν ἄποψη ἔπρεπε ηθικά καί πολιτικά νά κτυπήσουν τόν ἀντίπαλο καί ὄχι νά συζητοῦν μαζί του μέ πραγματικά ἐπιχειρήματα. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού ἔκανε ἡ μπολσεβίκικη Κυβέρνηση.

Οἱ ἐξεγερμένοι ἦταν μία θολή μάζα, ἀλλά ἀπό ἐκεῖνες πού ἐκφράζουν καμιά φορά ἕνα θαυμάσιο πολιτικό νόημα. Ἐάν ἀνάμεσα σ' αὐτούς βρίσκονταν ἕνας κάποιος ἀριθμός ἀνθρώπων πάνω ἀπό τό ἐπίπεδο τῆς μάζας, εἶναι πολύ πιθανόν ὅτι ἡ ἐξέγερση δέν θά γίνονταν ποτέ, γιατί θά καταλάβαιναν ὅτι οἱ διεκδικήσεις τῶν ἐξεγερμένων βρίσκονταν σέ κατάφωρη ἀντίθεση μέ τήν πολιτική τοῦ Κρεμλίνου καί ὅτι ἡ Κυβέρνηση ἦταν αὐτή τήν ἐποχή ἀρκετά καλά ὀργανωμένη γιά νά κτυπήσει δίχως οἶκτο καί αἴσθημα κάθε ρεῦμα πού θά τολμοῦσε νά ἀντιταχτεῖ σοβαρά στίς ἀπόψεις της καί στά σχέδιά της.

Οἱ κρονσταντδιανοί ἦταν εἰλικρινεῖς καί ἀφελεῖς. Πιστεύοντας στό δίκαιο τῆς ὑπόθεσής τους δέν εἴχανε προβλέψει τήν τακτική

τοῦ ἀντιπάλου. Περίμεναν τὴ βοήθεια ὁλοκλήρου τῆς χώρας τῆς ὁποίας ξέρανε νὰ ἐκφράζουν τὰ παράπονα. Ἔχοσαν ὅπο τα μάτια τους ὅτι αὐτὴ ἡ χώρα, βρίσκονταν ἤδη κλεισμένη μέσα σ' εναν σιδερένιο κλοιό μιᾶς δικτατορίας ποὺ δὲν επέτρεπε πλέον στό λαο νὰ ἐκφράσει ἐλεύθερα τὴ θέληση του και νὰ εκλέξει ἐλευθερα τὸ καθεστώς του.

Ἡ μεγάλη ἰδεολογική-πολιτική συζήτηση μὲ τὸ ὅπλο στὸ χέρι ἀνάμεσα στοὺς «ρεαλιστὲς» καὶ στοὺς «ἀνειροπόλους», ανάμεσα στοὺς «ἐπιστήμονες σοσιαλιστὲς» καὶ στὴν ἐπαναστατική «βολνίτσα»(1) τελείωσε τὸ 1921 μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ στρατιωτικη ἥττα αὐτῆς τῆς τελευταίας. Ἀλλά αὐτὴ ἡ ἥττα (ὁ Στάλιν ἐπιφορτίστηκε νὰ τὸ ἀποδείξει στὸν κόσμο) ἦταν καὶ ἡ ἥττα τοῦ σοσιαλισμοῦ στὰ ἕνα έκτο τῆς γήϊνης σφαίρας.

(1) «Volnitza» : ἐξουσία τῶν ἐλεύθερων σοβιέτ.